

Forssan kaupunki

30101

Forssa

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Forssan kaupunki toteaa lausunnossaan, että sillä on halua ja valmiuksia mm. laatia ja toteuttaa kaavaratkaisuja, jotka tukevat maakuntakaavaehdotuksen mukaista raideyhteyksien kehittämistä.

Forssan seudun näkökulmasta myös Tampere ja Turku kuuluvat Eteläisen Suomen yhtenäiseen työssäkäyntialueeseen. Tämän takia Forssan seudun toimiminen osana Eteläisen Suomen yhtenäistä työssäkäyntialuetta edellyttäisi jo nykyisten ratojen varaan toteutettujen nopeiden matkustajaliikenneyhteyksien määrätietoista kehittämistä. Tavoitteena tulisi olla vähintäänkin työmatkaliikenteeseen sovitettu, helposti käytettävissä oleva henkilöliikenne Turun sekä Tampereen seuduille. Tämän yhteyden kehittämiseen ja hyödyntämiseen tulisi kehittää maakunnallisia hankkeita.

Forssan seutu voi omalta osaltaan tarjota asuinalueita työssäkäyville ihmisille, jotka voivat tarpeen mukaan nopean raideyhteyden toimiessa käydä töissä Turussa tai Tampereella ja Helsingin yhteyksien parantuessa myös Helsingin suunnalla. Rataselvityksessä esitettyä kehittämisen puiteohjelmaa tulisi täydentää edellä esitetyin tavoin ja kokonaisuudessaan viedä eteenpäin kakkoskäytävän kehittämisen osana esim. valtatie 2 kehittämistä koskevan neuvottelukunnan toiminnassa.

Forssan kaupungin kannalta merkittävä ratkaisu on näkyvässä selvityksessä: "Kanta-Hämeen kaupan palveluverkkoselvityksen täydennys, Humppilan matkailukeskuksen mitoitus". Humppilan lasin alueella on tällä hetkellä asemakaavoissa matkailua palvelevan kaupan pinta-alaa yhteensä noin 12000 kerrosneliömetriä. Maakuntakaavassa vähittäiskaupan suuryksikölle on osoitettu enimmäismitoitus 20000 kerrosneliömetriä. Maakuntakaavaehdotuksessa mitoitus on 30000 kerrosneliömetriä. Muutosta perustellaan sillä, että Humppilan matkailukeskukseen on suunnitteilla enemmän matkailua palvelevaa kauppaa, kuin maakuntakaavan luonnokseen tuli. Selvityksessä tutkitaan, miten suureksi Humppilan matkailukeskuksen kaavamerkinän enimmäismitoitusta voidaan kasvattaa ilman, että sillä olisi vaikutusta maakunnan muiden keskusten (tarkoittaa Forssan keskustaa) kehittämiseen.

Selvityksessä esitetään, että Humppilan lasin alue ei kilpaile Autokeitaan alueen kanssa, koska Autokeitaan alue kehittyä tilaa vaativan kaupan alueena. Tällä perusteella maakuntakaavaehdotukseen esitetty Autokeitaan alueen mitoituksen muuttaminen ei vaikuttaisi Humppilan lasin kehitykseenkään. Maakuntakaavaehdotus ei anna todellista mahdollisuutta Autokeitaan alueen kehittämiseen. Sen takia tätä tulisi tarkastella myös erityistapauksena. Voimassa olevassa maakuntakaavojen yhdistelmässä Autokeitaan alueella ei ole vähittäiskaupan suuryksikölle osoitettu enimmäismitoitusta. Uudessa maakuntakaavassa Autokeitaan alueelle osoitettu vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus on 30000 kerrosneliömetriä, joka on jopa hieman pienempi kuin voimassa olevissa asemakaavoissa osoitettu kerrosala.

Autokeitaan alueelle on jo voimassa olevissa asemakaavoissa osoitettu tilaa vaativan kaupan rakennusoikeutta 31000 kerrosneliömetriä (=vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus), joista on toteutettu noin 10000 kerrosneliömetriä. Teoriassa näillä tonteilla on mahdollisuus toteuttaa tilaa vaativaa kauppaa koko rakennusoikeuden määrä. Käytännössä alue on pääosin rakentunut, ja vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoituksen osoittama rakennusoikeus on jo varattu nykyisille tonteille.

Edellä esitetyin perustein maakuntakaavaehdotuksessa ns. Autokeitaan alueelle esitetty vähittäiskaupan suuryksikön 30000 kerrosneliömetrin enimmäismitoitus pysäyttää alueen kehityksen. Mitoitusta tulee lisätä 20000 kerrosneliömetriä, jolloin vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus olisi yhteensä 50000 kerrosneliömetriä.

Vasta mitoituksen lisäys loisi edellytykset Autokeitaan alueen kehittämiseksi tilaa vaativan kaupan alueena.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Forssan kaupunkia palautteesta.

Maakuntakaava 2040:n ehdotuksessa Turku-Toijala -ratayhteyden infrastruktuurin kehittäminen on erityisesti huomioitu siten, että Ypäjänykylän seudulle on merkitty radan oikaisuna noin yhdeksän kilometrin pituinen uusi ohjeellinen pääratalinjaus. Humppilan uuden varsin mittavan logistiikka-alueen sijainti Turku-Toijala -radan varressa ja vt2:n yhteydessä myös tukee ratayhteyksiin liittyvää elinkeinojen kehittymistä Forssan seudulla. Maakuntakaava 2040:n ehdotuksessa Humppilan keskustaan on merkitty joukkoliikennekeskuksen tai matkakeskuksen kohdemerkintä (lm), kuten Hämeenlinnan ja Riihimäen keskustoihin. Lisäksi Humppilan keskustaan on merkitty myös joukkoliikenteen vaihtopaikan (lp) kohdemerkintä.

Hämeen liitto pitää erittäin hyvänä Forssan kaupungin lausunnossaan esittämää Eteläisen Suomen yhtenäisen työssäkäyntialueen toiminnan kehittämistä Forssan seutu huomioiden. Nopeiden matkustajaliikenneyhteyksien kehittäminen Turku-Toijala -ratavälille, liittyen nopeisiin yhteyksiin pääradalla Tampere-Hämeenlinna-Helsinki, tukee erinomaisella tavalla valtakunnallisia, maakunnallisia sekä erityisesti Forssan kaupunkiseudun seudullisia tavoitteita.

Forssan kaupungin lausunnosta johtuen Hämeen liitto on laatinut Kanta-Hämeen kaupan palveluverkkoselvitykseen lisäselvityksen Autokeitaan alueen mitoitus (WSP 19.6.2018). Lisäselvityksessä tutkittiin maakuntakaava 2040 ehdotukseen merkityn Autokeitaan vähittäiskaupan suuryksikön KM2 enimmäismitoituksen nostamista lausunnossa esitetyllä tavalla tilaa vaativan kaupan tarpeisiin. Kyseisen lisäselvityksen mukaan Autokeitaan mitoitusta voidaan nostaa 30000 k-m2:stä 50000 k-m2:iin ilman, että sillä on merkittäviä vaikutuksia seudun keskustoihin ja muuhun palveluverkkoon. Enimmäismitoituksen nosto kohdistuu tilaa vaativaan kauppaan, eikä se vaikuta keskustakauppaan. Maakuntakaavaan tulee tilaa vaativan kaupan osalta ylimitoitusta mutta kauppapaikat ovat vaihtoehtoisia eivätkä toteudu enimmäismitoituksen mukaisina. Ylimitoitus mahdollistaa kaavateknisesti tilaa vaativan kaupan riittävän kehittymisen seudulla.

Hattulan kunta

13880 Hattula

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Hattulan kunta toteaa lausunnossaan, että Kanta-Hämeen maakunta koostuu kolmesta seutukunnasta: Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen seuduista. Hämeenlinnan seudulla Hämeenlinnan kantakaupunki, Hattulan Parola ja Janakkalan Turenki muodostavat yhtenäisen taajamakokonaisuuden, jossa on tarve yhteiseen palvelujen sekä maankäytön ja liikenteen pitkäjänteiseen suunnitteluun. Vastaavasti Riihimäen kaupunki sekä Lopen ja Hausjärven kuntien rajavyöhykkeet muodostavat kokonaisuuden, jossa on tarve yhteiseen maankäytön ja liikenteen suunnitteluun. Forssan seudulla Forssan kaupunki sekä Jokioisten ja Tammelan kuntien rajavyöhykkeet muodostavat kokonaisuuden, jossa on tarve yhteiseen maankäytön ja liikenteen suunnitteluun.

Hattulan kunta pitää yllä olevasta tarpeesta annettua suunnittelusuositusta ensisijaisen tärkeänä Hämeenlinnan kaupunkiseudun tasapainoisen kehittämisen kannalta. Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkiseuduille tulisi laatia ja ylläpitää seudun kuntien yhteinen yleiskaavatasoinen maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelma. Suunnitelmaan tulee sisällyttää myös varaukset riittävän laajoille ja yhtenäisille virkistykseksi soveltuville alueille ja reiteille.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Hattulan kuntaa palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

Hausjärven kunta

12100 Oitti

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Hausjärven kunta toteaa lausunnossaan, että kaavaehdotuksessa on huomioitu Hausjärven sekä seudun yhteiset tulevaisuuden kehittämistarpeet. Muuta lausuttavaa ehdotuksesta ei ole.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Hausjärven kuntaa palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

Hollolan kunta

15871 Hollolan kunta

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Hollolan kunta ilmoittaa lausuntonaan, että sillä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hyvinkään kaupunki

05801 Hyvinkää

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Hyvinkään kaupunki toteaa lausunnossaan, että maakuntakaavan merkinnän muuttaminen Monnissa pääosin asumisen reservialueeksi on maakuntakaavan määräys huomioon ottaen oikean suuntainen. Kohde Ar 88 puuttuu luettelosta.

Maakuntakaavassa Monniin osoitetun kaupunkikehittämisen kohdealueen suunnittelumääräys, jonka mukaan alueidenkäytössä tulee turvata pitkän tähtäimen maankäytölliset kehittämistarpeet ja turvata raideliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen kehittämismahdollisuudet, on perusteltu turvaamaan Monnin kehitys niin, että tulevaisuudessa rautatiesisakkeen syntymisen edellytykset turvataan.

Maakuntakaavassa on esitetty asumisen reservialue Ar83 Erkylän sorakuoppa. Hyvinkään kaupunki on käyttänyt Hausjärven puolella sijaitsevia pohjavesialueita vedenhankintaansa, ja Hyvinkään Veden Erkylän vedenottamo sijaitsee lähellä em. asumisen reservialuetta. Erkylän vedenottamo toimii tällä hetkellä varavedenottamona, ja sen on tarkoitus korvata tarvittaessa muita Hyvinkään vedenottamoita.

Pohjavesialueiden huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa on tärkeää. Kaavan pohjavesiä koskevissa määräyksissä tulisi edellyttää, että Hyvinkään kaupungille ja Hyvinkään Vedelle varataan mahdollisuus lausunnon antamiseen ennen pohjavesialueita mahdollisesti muuttavia toimenpiteitä.

Hyvinkään kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Hyvinkään kaupunkia palautteesta.

Kohde Ar 88 lisätään kaavan alueluetteloon palautteen mukaisesti.

Pohjavesien käyttöä ja pohjavesiolosuhteita mahdollisesti muuttavia toimenpiteitä koskevat hakemukset käsittelee nykyisessä hallintojärjestelmässä Aluehallintoviranomainen, joka pyytää lausunnot kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, alueelliselta ELY-keskukselta ja muilta tarpeelliseksi katsomiltaan tahoilta ennen päätöstään.

Pohjavesialueita koskevien suunnittelumääräysten täydentäminen lausunnossa esitetyllä tavalla ei ole perusteltua, koska ei ole tarkoituksenmukaista esittää maakuntakaavalla uusia lakiperusteisia lausuntovelvoitteita. Yhteydenpito viranomaisiin ja osallisiin ja heidän kuulemisensa on kiinteä osa nykyistä suunnittelu- ja lupajärjestelmää.

Muilta osin Hyvinkään kaupungin palaute merkitään tiedoksi.

Hämeenlinnan kaupunki

13101 Hämeenlinna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Hämeenlinnan kaupunki toteaa lausunnossaan, että Kanta-Hämeen maakuntakaavaa on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Ehdotuksen maankäyttö noudattaa pääpiirteissään luonnosvaiheen ratkaisuja. Hämeenlinnassa on vireillä Kantakaupungin yleiskaavatyö, joka on keväällä 2018 hyväksymiskäsittelyssä. Lisäksi Kalvolassa on vireillä kaavarunkotyö litalan alueelle. Kaupunki teetti kesällä 2017 keskeisten aluerakentamishankkeiden toteutuksesta selvityksen, jolla on arvioitu eri alueiden toteutusjärjestystä ja toteutustapoja yleiskaavatyön rinnalla. Tavoitteena on yleiskaavan toteutuksen seuranta, aluerakentamisen hallinta sekä eri hankkeiden tarkoituksenmukainen ajoittaminen.

Maakuntakaavaehdotus on oleellisilta osiltaan yleiskaavatyön ja kaupungin tavoitteiden mukainen sekä asumisen, elinkeinojen, liikenteen, palveluiden että virkistysalueiden osalta. Pienet eroavaisuudet johtuvat lähinnä kaavahierarkian mukaisesti erilaisesta tarkastelutarkkuudesta, eivätkä ole oleellisia. Ehdotus ei ole ristiriidassa kaupungin maankäytön linjausten kanssa. Kaavaluonnos mahdollistaa kaupungin kehittämisen kaupunkistrategian mukaisesti.

Kaupunki pitää hyvänä, että Suomen kasvukäytävä (HHT) on nostettu aluekehittämisen keskiöön. Vyöhykettä on kehitetty laajassa yhteistyössä kuntien, maakuntaliiton ja eri viranomaisten kanssa. Hämeenlinnan kaupungin keskeiset maankäytön hankkeet liittyvät kasvukäytävän hyödyntämiseen. Näitä ovat keskustan kehittäminen ja laajentaminen Engelinrantaan, moottoritien päälle ja Asemanrantaan, kaupan ja muiden palveluiden osoittaminen Hattelmalantien varteen valtatie 10:n ja radan väliselle alueelle sekä Moreeni-Rastikankaan -elinkeinoalueen kehittäminen yhdessä Janakkalan kunnan kanssa. Kasvukäytävän kehittämisen kanssa ristiriidassa sen sijaan on raakapuun kuormauspaikan sijoittuminen kaupungin keskustaan. Ehdotuksen mukaan kuormauspaikka tuleekin pyrkiä siirtämään pääradan varrella sopivampaan paikkaan. Keskustatoimintojen alueella ei ole kaupan mitoitusta. Kaupunkikehittämisen alueiksi on osoitettu kaupunkirakenteessa selkiytymättömät alueet Ahvenistonmäellä, Kantolassa, Harvialassa ja Ruununmyllyssä. Näistä Ruununmylly ei sovellu laadukkaaseen asumiseen liikenteen häiriöiden vuoksi. Määräyksessä ei tulisi tavoitella vain asumista. Alueet vaativat yleiskaavallista tarkastelua. Kaupungin tavoite on, että Jukolassa keskustatoiminnot sijoittuvat osin myös Ahvenistontien pohjoispuolelle. Alueelle on suunnitteilla myös kaupallisia palveluja, jotka tulisi huomioida maakuntakaavassa. Tavoitteena on Ahvenistontien kehittäminen Jukolan kohdalla kaupunkimaisena.

Taajamatoimintojen alueita suunnitellaan kaavamääräyksen mukaan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneina alueina ottaen huomioon alueen luontaiset ominaisuudet ja piirteet. Määräys tukee monipuolisen kaupunkirakenteen syntyä. Taajamatoimintojen alueille on maakuntakaavassa osoitettu myös merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja. Tämä joustavoittaa uusien yritysten sijoittumista kaupunkiin sekä mahdollistaa lähipalveluverkon säilymisen. Kantakaupungissa päivittäistavara-kaupan suuryksikön raja on 5000 k-m² ja pitäjissä 4000 k-m². Muun kaupan vastaavat luvut ovat 10000 k-m² ja 4000 k-m².

Kylien suunnittelu yleiskaavalla on tavoiteltavaa. Kylien täydennysrakentamisen paine on kuitenkin melko pieni, joten kyliä tulisi voida kehittää myös suunnittelutarveratkaisuin.

Moreeniin on osoitettu uusi eritasoliittymä, mitä kaupunki pitää erittäin tärkeänä. Moreenin elinkeinoalueen lounaispuolelle on osoitettu kantakaupungin yleiskaavassa elinkeinojen reservialue, joka olisi hyvä osoittaa myös maakuntakaavassa. Moreeniin osoitettu teollisuus- ja varastointialue (T) sijoittuu osittain uuden liittymän kannalta keskeiselle alueelle. Kaupungin näkemyksen mukaan valtatie 3:n varsi tulee ensisijaisesti olla monipuolista työpaikka-alueita.

Hämeenlinnan keskeiset kaupan alueet keskustan ulkopuolella ovat keskustaan tukeutuva Harvialantie sekä Tiiriö ja Kirstula. Maakuntakaava ei mahdollista päivittäistavara-kaupan lisäämistä Tiiriöön, mikä saattaa estää kilpailua tulevaisuudessa. Sen sijaan kaava mahdollistaa keskustahakuisen kaupan lisäämistä nykyisestään. Kaupunki pyrkii ohjaamaan keskustahakuista kauppaa ensisijaisesti keskustaan ja siksi Tiiriön kaupan jakaumaa tulisi vielä tarkastella. Lisäksi Tiiriön kaupan alue tulisi ulottua valtatie 3:n varressa hieman ehdotusta pohjoisemmaksi kaupan mitoitusta muuttamatta.

Hämeenlinnan kansallisen kaupunkipuiston rajauksen muutos on vireillä Asemanrannan alueella. Muutos on hyvä

ottaa huomioon maakuntakaavassa. Kaupunkipuistojen suunnittelumääräystä voisi tarkentaa seuraavasti: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon puiston erityisominaisuudet perustamispäätöksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti.

Hämeenlinnan kaupunki esittää, että maakuntakaavaehdotusta täydennetään huomioimaan kaupungin hakemuksesta ja ELY-keskuksen päätöksellä vuoden 2018 lopussa suojeleman Rengon Valajärven Koivusaaren (0,6 ha) sekä kaupungin ELY-keskukselle tekemän luonnonsuojelualueen rauhoitushakemuksen mukaisen Aulangon Sibeliuksen Metsän alueen (97 ha). Luonnonsuojelualueiden luettelossa on myös joitakin puutteita, jotka tulee tarkistaa viimeisimmän tiedon mukaisiksi.

Natura-alueidenkin osalta maakuntakaavassa on korjaustarvetta, sillä ainakin Hevospiertämänmäen Natura-alue puuttuu kaavakartalta ja tulee täydentää sinne. Näemme hyvänä, että soidensuojelun täydennysohjelman alueita on osoitettu SL/MY-merkinnällä pyrkien turvaamaan näiden alueiden luonnonarvoja.

Miemalanharjulta Vuorenharjulle kulkeva viheryhteys on merkittävä ekologinen yhteys, jonka osoittaminen ekologinen yhteystarve -merkinnällä vahvistaisi harjun merkitystä. Aulangon ja Evon alueiden välille kehitettäväksi toivottua yhteyttä tukisi ekologisen yhteystarve -merkinnän käyttäminen näiden välillä olevilla pullokaula-alueilla kuten Tuuloksessa, Suolijärven eteläpäässä. Luonnon ydinalueiden merkintä maakuntakaavaan vahvistaisi selvästi ekologista verkostoa alueelle ja suosittelemme vielä tutkimaan näiden aiemmin selvitettyjen alueiden lisäämistä. Hämeenlinnan Kankaisten III-luokan pohjavesialueeksi vielä toistaiseksi jäänyt pohjavesialue tulee merkitä maakuntakaavakartalle, mikäli alueella tehtävät lisäselvitykset osoittavat alueen siirtymisen osoitettavaan pohjavesiluokkaan. Hauhon vanhan ampumaradan alue on virheellisesti osoitettu maakuntakaavassa ampumarata-alueena. Merkintä tulee siirtää Hauhon uuden, ympäristöluvitetun ampumaradan alueelle, joka sijaitsee pohjavesialueen ulkopuolella. Ahveniston ampumaradan sijainti 1-luokan pohjavesialueella on riski pohjavedelle. Maakuntakaavan liikenneatkaisu tukee kaupungin tavoitteita. Valtatiet ja päärata luovat perustan Hämeenlinnan kantakaupungin ja pitäjien kehitykselle. Tämä näkyy erityisesti lukuisissa rata- ja valtateihin tukeutuvina hankkeina. Maakuntakaava tukee joukkoliikenteeseen tukeutuvaa yhdyskuntarakennetta Hämeenlinnan kaupungin alueella. Kantakaupungin joukkoliikenteen lisäksi keskeisiä ovat Turenki-Hämeenlinna-Parola -laatuikävä sekä joukkoliikenneyhteydet pitäjistä keskustaan.

Hämeenlinnan rautatieasemaa on korostettu matkakeskuksena. Keskustan linja-autoasema on kaupungin sisäisen ja pitkänmatkan linja-autoliikenteen keskeisin vaihtopaikka. Kaavakartan merkintä tulisi siirtää keskustan puolelle moottoritietä. Kaupungin keskeisimmät joukkoliikenteen solmukohdat ovat rautatieasema, linja-autoasema ja moottoritie keskustan kohdalla. Valtatie 10:n varteen osoitetut kevyen liikenteen yhteydet Ruununmylly - Eteläinen ja Hattelmala - Renko tukevat Hämeenlinnassa tehtyä pyöräilyn edistämistyötä.

Hämeenlinnan kaupungilla ei ole koko kaupungin kattavaa kokonaisyleiskaavaa, joten valmisteltavana olevan maakuntakaavan merkitys kaupungin koko alueen maankäytön suunnittelulle on hyvin keskeinen.

Hämeenlinnan kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Hämeenlinnan kaupunkia palautteesta.

Kaupunkikehittämisen kohdealueen merkintä osoittaa yleispiirteisesti erityisen kehittämisen alueen. Kyseisellä kehittämisen alueella maankäytön pääkäyttötarkoitukset osoitetaan maakuntakaavan aluevaraus- ja kohdemerkinnöin. Ruununmyllyn kaupunkikehittämisen kohdealueella pääkäyttötarkoituksia ovat taajamatoimintojen (A) ja työpaikkatoimintojen (TP) aluevaraukset sekä vähittäiskaupan suuryksikköjen kohdemerkinnät Idänpäässä (KM2) ja Ruununmyllyssä (KM2). Ruununmyllyn kaupunkikehittämisen kohdealueen peruste ei ole asumisen erityinen kehittäminen vaan alueen kaupunkirakenteen ja liikennejärjestelyjen varsin monipuoliset maankäytön tavoitteet. Kaupunkirakenteen kohdealueen kaavamerkinnän selitettä tarkennetaan lausunnon mukaisesti.

Jukolassa Ahvenistontien eteläpuolella on maakuntakaava 2040 ehdotuksessa pieni keskustatoimintojen alue C ja Ahvenistontien pohjoispuolella suurehko palvelujen ja tulevaisuuden asuinalue (P/A). Maakuntakaavan ehdotusta kehitetään palautteessa esitetyn tavoitteen mukaisesti siten, että muutetaan kyseinen P/A-alue taajamatoimintojen alueeksi A236, joka myös lisätään selostuksessa merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat määrittelevään luetteloon Hämeenlinnan kantakaupungin osana. Näin huomioidaan palautteessa esitetty toive kaupallisten palvelujen huomioimisesta ja mahdollistamisesta alueella. Kyseisellä taajamatoimintojen alueella

A236 sijaitsee nykyinen keskussairaala. Alueelle on mahdollista sijoittaa kaupallisten palvelujen lisäksi uusi keskussairaala ja keskussairaalan nykyistä kiinteisömassaa ja aluetta on mahdollista kehittää asumista ja erilaisia palveluita varten.

Lausunnossa esitetyn mukaisesti lisätään työpaikka-alueen reservialue (TPr) ja teollisuus- ja varastoalueen reservialue (Tr) Moreenin elinkeinoalueen lounaispuolelle maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden. Maakuntakaava 2040 ehdotuksessa määritellään Kanta-Hämeen vähittäiskaupan palveluverkkoselvitykseen (2016) perustuen, että Tiiriön KM1 alueella kaupan enimmäismitoitukseen saa sisältyä korkeintaan 15000 k-m2 päivittäistavarakauppaa. Siitä on jo toteutunut 12000 k-m2, joten uutta päivittäistavarakauppaa mitoitukseen sopii vielä 3000 k-m2. Alueella on jo kolme merkittävää alan toimijaa. Erikoiskauppaa Tiiriön enimmäismitoitukseen saa sisältyä korkeintaan 45000 k-m2. Siitä on toteutunut jo 35000 k-m2, jolloin uutta erikoiskauppaa sopii vielä 10000 k-m2. Kyseisen selvityksen mukaan erikoiskauppaa voidaan lisätä Tiiriöön vielä 10000 k-m2 siten, että kehitys ei vielä vaaranna Hämeenlinnan keskustan kaupallista rakennetta tai elinvoimaa. Tiiriön KM1-alueen rajausta laajennetaan ehdotusta laadittaessa Pitkätanhuankadun (Lidl, Jysk, Tokmanni) ja Takumäenkujan (Motonet) varsien alueille toteutuneen korttelirakenteen mukaisesti. Vähittäiskaupan suuryksikön aluerajaus määritellään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja maakuntakaavan aluerajaukset ovat yleispiirteisiä. Hämeen liitto tutkii lisäksi kaavaehdotusta laadittaessa Tiiriön alueen toimintojen monipuolistamista ja tiivistämistä asuntorakentamisella.

Hämeenlinnan kansallisen kaupunkipuiston suunnittelumääräystä tarkennetaan palautteen mukaisesti siten, että alueen suunnittelussa on otettava huomioon puiston erityisominaisuudet perustamispäätöksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Sen sijaan kansallisen kaupunkipuiston rajauksen muuttaminen ei ole tarkoituksenmukaista maakuntakaavassa ennen kuin uudesta rajauksesta on olemassa ympäristöministeriön lainvoimainen päätös.

Rengon Valajärven Koivusaareen (0,6 ha) SL-varaus voidaan liittää Valajärven Puhinniemen SL914- alueeseen. Aulangon Sibeliuksen Metsän (97 ha) SL-varaus on jo kaavakartalla (SL739) samoin kuin Hevospiertämännämen Natura-aluekin. Ko. alue on vain niin pieni, ettei sen merkintä kunnolla erotu. Luonnonsuojelualueiden luetteloa tarkistetaan jotta se saadaan ajantasaiseksi.

Ekologinen yhteystarve- merkintää käytetään osoittamaan sellaisia ekologisia käytäviä, jotka ovat yhdyskuntarakentamisen takia vaarassa umpeutua. Miemalanharjulta Vuorenharjulle kulkee jo virkistys-, suojelu-, MT- ja Natura-alueiden ketju joka ilmentää ekologista käytävää. Yhteystarvenuoli ei välttämättä enää tuo lisäarvoa käytävän osoittamiselle. Tuuloksessa ja Suolijärven eteläpäässä ei ole sellaista rakentamisen painetta, että yhteys siellä olisi vaarassa tukkeutua kokonaan.

Pohjavesialueiden luokituksia tarkistetaan ELY- keskuksen toimesta aktiivisesti, joten pohjavesialueet päivitetään vastaamaan viimeisintä ELY- keskukselta saatavaa tietoa ennen ehdotusvaiheen julkista nähtävilläoloa.

Hauhon Somerosvuoren ampumarata on maakuntakaavan ehdotuksessa epähuomiossa virheellisellä paikalla. Se siirretään oikealle paikalleen, joka on selostettu myös Kanta-Hämeen ampumaratojen kehittämissuunnitelmassa. Lausunnossa todetaan, että Ahveniston ampumarata on riski pohjavedelle. Kyseessä on olemassa oleva vanha ja perinteikäs rata, joka on maakuntakaavamerkinnästä riippumatta seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävä. Kaavaselostuksessa on todettu, että sijainti pohjavesialueella tai lähellä asutusta on ampumaradan toiminnan ja kehittämisen kannalta haasteellista ja kyseiset haasteet tulee huomioida ympäristölupaprosesseissa. Ampumarata-alueiden suunnittelumääräyksessä on tähdennetty riittävää varmistamista siitä, ettei radan toiminta heikennä pohjavesien laatua tai vedenhankintakäyttöä. Toiminnan laajentamisessa tulee pyrkiä suuntaamaan uudet ratatoiminnot pohjavesialueiden ulkopuolelle. Joukkoliikenteen vaihtopaikan kohdemerkintä (lp) siirretään kaavakartalla moottoritien länsipuolelta ydinkeskustan puolelle palautteen mukaisesti.

Janakkalan kunta

14200 Turenki

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Janakkalan kunta esittää lausuntonaan, että sillä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Jokioisten kunta

31600 Jokioinen

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Jokioisten kunta kiinnittää lausunnossaan huomiota valtatie 2:n Haision alueen maankäyttöön, jota tulee kehittää yhdessä Jokioisten kunnan, Forssan kaupungin ja ELY-keskuksen kanssa.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Jokioisten kuntaa palautteesta.

Palaute koskee Haision aluetta, joka sijaitsee Jokioisten ja Forssan kuntarajan molemmin puolin valtatie 10 varrella sen eteläpuolella. Haision alueella on palautteen mukaisesti selkeä tarve kuntien ja tienpitoviranomaisen yhteistyölle maankäytön muutostarpeiden ja niihin liittyvien liikennetarkaisujen kehittämisessä. Tätä tuetaan maakuntakaavassa kaupunkiseutuja koskevalla suunnittelusuosituksella.

Lohjan kaupunki

08101 Lohja

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Lohjan kaupunki ilmoittaa, että se ei anna lausuntoa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Loimaan kaupunki

32200 Loimaa

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Loimaan kaupunki uudistaa aiemmin 20.3.2017 § 89 antamassaan lausunnossa Palikkalan tietä koskevan osan. Kaavaehdotuksesta ei ole muuta huomautettavaa.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Loimaan kaupunkia palautteesta.

Palautteessa viitataan Loimaan kaupungin antamaan lausuntoon 20.3.2017 § 89 maakuntakaava 2040 luonnoksesta.

Kyseisessä kaavaluonnosta koskeneessa lausunnossa todetaan Palikkalan tietä koskevassa osassa pelkästään, että liikennekysymyksistä esitykseen sisältyy Palikkalan oikaisu yhteystarvemerkinä.

Loimaan kaupungin virallinen lausunto 20.3.2017 oli pelkästään, että kaupungilla ei ollut huomautettavaa maakuntakaava 2040 luonnoksesta.

Hämeen liitto toteaa, että Palikkalan oikaisu on jo voimassa olevassa Kanta-Hämeen 2. vaihemaakuntakaavassa merkitty yhteystarvemerkin sijaan sijainniltaan ohjeellisena uutena tielinjana. Sama ohjeellinen merkintä oli maakuntakaava 2040 luonnoksessa ja myös nyt lausunnolla olevassa maakuntakaava 2040 ehdotuksessa perustuen Ypäjän kunnan Palikkalan osayleiskaavaan. Hämeen liitto pitää tärkeänä Loimaa - Ypäjä - Somero -tieyhteyden kehittämisen edistämistä.

Pälkäneen kunta

36600 Pälkäne

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Pälkäneen kunta ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Riihimäen kaupunki

11101 Riihimäki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Riihimäen kaupunki toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Merkittävästi parannettavan pääradan suunnittelumääräykseen tulisi lisätä selvitystarve asemanseutujen kehittämismahdollisuuksista välillä Riihimäki–Hyvinkää.

Arolammin (Riihimäki) ja Pohjois-Monnin (Hausjärvi) alueille tulisi lisätä merkintä ja suunnittelumääräys kuntien yhteisestä osayleiskaavatasoisesta maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelmasta, jotta kaupunkikehittämisen edellytykset alueella voidaan selvittää sekä turvata alueiden suunnittelumahdollisuudet raideliikenteeseen tukeutuvana asumisen alueena vuoden 2040 jälkeen.

Monnin asemanseudun taajamatoimintojen reservialue tulisi rajata pienemmäksi. Riihimäen kaupungin edellytyksiä kehittää taajamatoimintoja Monnin asemanseudulla rajoittavat mm. raide- ja maantieliikenteen melu, kunnallistekniikan kustannukset, palveluiden järjestäminen, säilytettävät peltoalueet sekä Kapulan jätteenkäsittelyalueen vaikutukset.

Riihimäen läntisen kehätien tieliikenteen yhteystarve tulisi myös jatkossa osoittaa Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja Riihimäen yleiskaavan 2035 mukaisesti Arolammin eritasoliittymän (vt 3) ja Launosten (kt 54) välille.

Valtatien 3 Riihimäen pohjoiseen liittymään osoitettu joukkoliikenteen vaihtopaikka (lp) -merkintä tulisi siirtää eritasoliittymän koillispuolelle.

Maakuntakaavaehdotuksen selostuksen liite pienet luonnonsuojelualueet sekä luontotyyppialueet tulisi tarkistaa ja tehdä tarvittavat korjaukset.

Riihimäellä sijaitsevat seuraavat pienet luonnonsuojelualueet:

- MiikaRock (YSA237920)
- Epranoja (YSA232331)

Riihimäellä sijaitsevat seuraavat suojellut arvokkaat luontotyyppit:

- Hirvijärven Suntinniemen jalopuumetsikkö (LTA202000)
- Hirvijärven Keinusaaren lehmusalue (LTA201136)
- Hirvijärven Lintunokan lehmusalue (LTA207088)
- Pojansillan lehmuslehdot (LTA201998)
- Korttionmäen lehmusalueet (LTA205972)

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Riihimäen kaupunkia palautteesta.

Maakuntakaavaehdotuksen selostukseen sisältyy suunnittelu- ja kehittämissuositus. Niiden perusteissa kuvataan kuntien yhteistä suunnittelutarvetta mm. seuraavasti:

”Riihimäen kaupunki sekä Lopen ja Hausjärven kuntien rajavyöhykkeet muodostavat kokonaisuuden, jossa on tarve yhteiseen maankäytön ja liikenteen suunnitteluun.” Suunnittelusuosituksessa todetaan, että Riihimäen kaupunkiseudulle tulisi laatia ja ylläpitää seudun kuntien yhteinen yleiskaavatasoinen maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelma. Kehittämissuosituksen mukaisesti ”kaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta tulee kehittää tasapainoisesti ja kestäväan yhdyskuntarakenteeseen perustuen, tukien sekä taajamien että maaseudun kehittämistä ja edistäen niiden vuorovaikutusta. Kehittämissuosituksella tulee tukea HHT-vyöhykkeen nauharakennetta ja merkitystä joukkoliikennekäytävänä. Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkiseuduilla tulee tukea olemassa olevien radanvarsitaajamien kehitystä ja varautua pitkällä aikavälillä Harvialan ja Monnin alueiden kehittämiseen uusina asemanseutuina. Kehittämissuosituksella tulee tukea liikennejärjestelmien kokonaisvaltaista kehittämistä. Asuin ja elinkeinoalueiden kehittämisessä tulee pyrkiä seudullisesti edullisiin ja kilpailukykyisiin ratkaisuihin. Kaupunkiseutujen viherrakenteessa tulee pyrkiä koko seutua palveleviin ratkaisuihin tukeutumalla luonnon- ja kulttuuriympäristön suomiin mahdollisuuksiin.”

Lisätään kaavaselostukseen ”Kaupunkikehittämisen kohdealue” ja ”Elinkeinojen kehittämisen kohdealue” jälkeen seuraava suunnittelusuositus: Riihimäen Arolammin ja Hausjärven Monnin muodostamalle vyöhykkeelle tulee laatia

kuntien yhteistyönä yleiskaavatasoinen maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelma, jossa yhteensovitetään raideliikenteeseen tukeutuvan asumisen, asemanseutujen ja elinkeinojen kehittäminen.

Taajamatoimintojen reservialue Monnin asemanseudun läheisyydessä myös Riihimäen puolella on tarpeellinen, jotta luodaan väestöllisiä edellytyksiä taajamajuna-aseman toteutumiselle.

Maakuntakaavassa osoitetaan taajamatoimintojen reservialueen laajentuminen vt 3:n länsipuolelle. Riihimäen läntisen kehätien yhteystarvemerkintää ei osoiteta karttamerkintänä. Sen sijaan kaupunkiseutua koskevaan suunnittelu- ja kehittämissuositus -kohtaan lisätään seuraavaa:

Riihimäen ja Lopen kuntien rajavyöhykkeelle laadittavassa yleiskaavatasoisessa maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelmassa tulee selvittää ns. Riihimäen läntisen kehätien tarve, sijoittuminen, liittyminen tulevaisuuden maankäyttöön sekä vaikutukset siten, että tieyhteyden toteuttamiseen voidaan tarvittaessa maankäytöllisesti varautua.

Valtatien 3 Riihimäen pohjoiseen liittymään osoitettu joukkoliikenteen vaihtopaikka (lp) -merkintä siirretään eritasoliittymän koillispuolelle. Kohdemerkintä kuvastaa kuitenkin laajasti koko liittymäaluetta ja sen läheisyyttä. Täydennetään pienet luonnonsuojelualueet ja luontotyyppialueet -karttaa.

Someron kaupunki

31401 Somero

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Someron kaupunki pitää tärkeänä, että kaava tukee Someron ja Forssan välisen seututien 282 kehittämistä sekä tulevaisuudessa ns. Palikkalan oikaisun toteutusmahdollisuuksia.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Someron kaupunkia palautteesta.

Someron ja Forssan välinen seututie 282 on maakuntakaava 2040 ehdotuksessa merkinnällä seututie tai pääkatu (st). Palikkalan oikaisu on maakuntakaava 2040 ehdotuksessa merkinnällä uusi tielinja, ohjeellinen sijainti, perustuen Ypäjän kunnan osayleiskaavaan.

Hämeen liitto pitää tärkeänä Loimaa-Ypäjä-Somero -tieyhteyden kehittämisen edistämistä.

Tammelan kunta

31300 Tammela

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Tammelan kunta toteaa lausunnossaan, että kaavaehdotus on periaatteiltaan vastaava luonnokseen nähden. Tammelan kunnan lausunnossaan esittämiä toiveita on huomioitu kaavaehdotuksessa, tosin mm. Sukulan kylältä puuttuu edelleen kyläalueen kohdemerkintä eikä entisen metsäkoulun matkailupalveluja ole huomioitu kohdemerkinnällä, vaikka Portaan matkailupalvelut onkin. Suurin muutos luonnokseen on Forssa-Riihimäki -ratayhteystarpeen osoittaminen aikaisempaa näkyvämmiin kaavakartassa. Kantatie 54 on maakuntakaavassa osoitettu joko kantatienä tai valtatieenä.

Kuten kunta jo luonnosvaiheessa totesi, on pyrkimys pelkistää ja yleispiirteistää maakuntakaavaa kannatettavaa Tammelan kunnan kannalta.

Rataliikenteen yhteystarpeen tutkiminen Humppila-Forssa-Riihimäki välillä on perusteltua, sillä yhteys vastaisi enemmän tavaraliikenteen tarpeeseen ja lisäksi toimenpiteet Humppila-Riihimäki välillä sijoittuisivat Kanta-Hämeen maakunnan alueelle ilman, että ratahanke olisi täysin sidoksissa pääkaupunkiseudun halukkuuteen avata uusi suunta raideyhteydelle Uudenmaan maakunnan halki (verrattuna Helsinki-Forssa-Pori raideyhteyteen).

Toteutuessaan kumpi tahansa raideyhteys mahdollistaisi sujuvamman henkilöliikenteen Forssan seudulta pääkaupunkiseudulle. Linjaukseltaan Forssa-Riihimäki -raideyhteystarve on vielä varsin yleispiirteinen, eikä käytännössä ota kantaa paikallisen asumisen ja teollisuuden liittymiseen rataan tai radan kytkeytymiseen Riihimäellä osaksi päärataa.

Maakuntakaavassa kantatien 54 vaihtoehtoisuus myös valtatieenä parantaisi Forssan seutukunnan saavutettavuutta pääkaupunkiseudulle. Jo nyt raskas liikenne ja pitkän matkan liikenne suosivat kantatietä 54 Lahteen ja edelleen tästä itään suuntautuvien matkojen osalta.

Tammelan kyläalueista myös Sukulan kylä tulisi osoittaa kylämäisen asumisen kohdemerkinnällä.

Virkistykseen ja matkailun kohdemerkinnällä olisi hyvä osoittaa myös Liesjärven kansallispuiston välittömässä läheisyydessä matkailupalveluja tarjoava Eräkeskus Liesjärvellä (entinen metsäoppilaitos).

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Tammelan kuntaa palautteesta.

Maakuntakaavan ehdotuksen kyläverkon merkitsemisen kriteereissä Sukulan kylä ylittää kylämäisen aluerakenteen tiiveyden, väestötiheyden ja kyläyhteisön aktiivisuuden osalta kyläkeskuksen (at) -kohdemerkinnän tasolle, joka lisätään kaavakarttaan.

Matkailupalvelujen kohdemerkintä (rm) lisätään kohteeseen Liesjärven Eräkeskus.

Urjalan kunta

31761 Urjala

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Urjalan kunta ilmoittaa, että se ei katso tarpeelliseksi antaa lausuntoa kaavaehdotuksesta. Urjalan kunnan aiemmin antama lausunto kaavaluonnoksesta on otettu huomioon, ja siinä esitetyt muutokset ja tarkistukset on toteutettu kaavaehdotuksessa.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Valkeakosken kaupunki

37600 Valkeakoski

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Valkeakosken kaupunki esittää lausunnossaan, että Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n HHT-kasvukäytävää koskevaan kehittämissuositukseen lisättäisiin maininta maakuntarajan ylittävästä yhteistyöstä.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Valkeakosken kaupunkia palautteesta.
Palaute huomioidaan kaavaehdotusta laadittaessa.

Ypäjän kunta

32100

Ypäjä

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Ypäjän kunta toteaa lausuntonaan seuraava:

Kaavaselostuksesta:

- ss. 12-13: "Forssan kaupunkiseudun erityiset väestökehitystä parantavat seikat: -- Seudun merkittävät koulutus- ja tutkimuskeskittymät Ypäjän hevosopisto, Eerikkilän urheiluopisto, Luke, Mustiala ja HAMK Forssan seudulla kasvavat"

- ss. 19-21: "Tunnistetut Kanta-Hämeen kaupunkiseutujen vahvuudet ja vetovoimatekijät ovat seuraavat: -- Forssan kaupunkiseutu: -- Koulutus- ja tutkimuskeskittymät: Luke Jokioisilla, Mustiala ja Eerikkilä Tammelassa sekä Hamk Forssassa".

Oheiset kaavaselostusten keskinäiset ristiriitaisuudet esitetään korjattavaksi siten, että s. 13 merkittävien koulutus- ja tutkimuskeskittymien yhteydessä mainittu Ypäjän hevosopisto mainitaan vastaavasti s. 20, mistä se nyt puuttuu, vaikkakin on piirrostettuna myös s. 21 karttakuvalle.

- s. 67: "TYÖPAIKKA-ALUE -- Kaavaratkaisun kuvaus ja perustelut: -- Ypäjällä on osoitettu uusi työpaikka-alue vt 10:n pohjoispuolelle."

- s. 69: "TEOLLISUUS- JA VARASTOALUEEN RESERVIALUE -- Kaavaratkaisun kuvaus ja perustelut: -- Maakuntakaavaan sisältyy uusia työpaikka-alueita reservialue-merkinnällä Ypäjällä vt 10:n eteläpuolella -- Ypäjän alue sijoittuu valtatie 10 eteläpuolelle, josta syystä sen toteuttamisen edellytyksenä on, että alueen liikennejärjestelyt toteutetaan alueella voimassa olevan osayleiskaavan mukaisesti."

Edellä mainittujen lisäksi esitetään lisättäväksi ss. 67-68 työpaikka-alueiden reservialueiden (TPr) sekä s. 69 teollisuus- ja varastoalueiden (Tr) kaavaratkaisun kuvauksiin ja perusteluihin Ypäjän kunnan Palikkalan kyläalueelle, Turuntien-Palikkalantien-Hyrsynkulmantien risteysalueelle molemmin puolin valtatie 10 uudet reservivaraukset ja suunnittelualueet. Alueita esitetään piirrostettavaksi niin ikään maakuntakaavakartalle.

Alueelle on käynnistetty tammikuussa 2018 asemakaavoitus, jolla on tarkoitus tarkentaa ja ratkaista Palikkalan osayleiskaavassa (hyväksytty 5.3.2015) näiden alueiden maankäyttö. Asemakaavan laadinta on tullut ajankohtaiseksi johtuen alueella toimivien yritysten laajenemistarpeista ja niihin liittyvistä tiejärjestelyistä.

Maisema-alueista:

- ss. 119-120: " VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ MAISEMA-ALUE -- Kaavaratkaisun kuvaus ja perustelut: Maakuntakaavassa 2040 on osoitettu valtioneuvoston periaatepäätöksen 1995 mukaiset valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet. Tarkoituksena on välittää tietoa maakunnan valtakunnallisesti merkittävistä maisema-alueista, edistää arvokkaiden maisema-alueiden vaalimista ja käyttöä niiden arvon mukaisesti sekä välttää mahdollisia ristiriitoja huomioimalla maisema-arvot suunnittelun lähtökohtina."

"MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ MAISEMA-ALUE -- Kaavaratkaisun kuvaus ja perustelut: -- Maakuntakaavassa 2040 on osoitettu maakunnallisesti merkittävänä maisema-alueina Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin (2016) mukaiset alueet. Mukana ovat myös valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin (ympäristöministeriö 2016) mukaiset alueet --"

Selostuksen liitteistä:

"Kanta-Hämeen maakuntakaava2040, maisema-alueet. Selostuksen liite. -- Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue (vihreä raja) -- Ypäjäkylän kulttuurimaisemat -- Pinta -ala ha -- 2138."

"Esitys valtakunnallisiksi maisema-alueiksi (punainen raja). Näiden status on toistaiseksi maakunnallinen. -- Loimijokilaakso Ypäjä, Jokioinen, Forssa -- Pinta -ala ha -- 4673."

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin jo aiemmin, mihin liittyen on pyydetty kuntien lausunnot alkuvuodesta 2016. Jo tuolloin Ypäjän kunta on todennut Loimijokilaakson maisema-alueen rajatun liian laajaksi ja esittänyt rajausta tuotavaksi lähemmäksi Loimijokea vähintään aluerajauksen eteläsvulalta. Aluerajaukselta ei saisi ulottua MT 213 (Loimaantien) varrella oleville metsäalueille, vaan rajata koskemaan ainoastaan avointa Loimijokilaakson aluetta. Ypäjän kunnan pinta-alan osalta maakunnallisesti ja nyt valtakunnallisesti merkittäväksi suunniteltu maisema-alue rajoittaa oleellisesti maankäytön suunnittelua.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Ypäjän kuntaa palautteesta.

Ypäjän hevosopisto lisätään palautteen mukaisesti kaavan selostustekstiin kohtaan 3.4.5 Forssan kaupunkiseudun vahvuuksiin ja vetovoimatekijöihin koulutus- ja tutkimuskeskittymien listaan.

Palautteessa ehdotetaan kaavaehdotukseen lisättäväksi Palikkalan Hyrsynkulmantien/Palikkalantien ja vt 10 risteykseen uusia työpaikka-alueiden reservialueita ja teollisuus ja varastoalueita Ypäjän kunnan voimassa olevan osayleiskaavan mukaisesti, koska alueella on vireillä asemakaavahanke alueella toimivien yritysten laajenemistarpeista ja niihin liittyvistä tiejärjestelyistä johtuen.

Hämeen liitto toteaa, että kyseinen yritystoimintojen laajentaminen on Palikkalan osayleiskaavan mukaisena vaikutuksiltaan lähinnä paikallista ja että sen esittäminen maakuntakaavassa aluevarauksina ei ole tarkoituksenmukaista. Voimassa olevan osayleiskaavan mukaisena yritystoiminnan asemakaavoitus ei vaadi vastaavia aluevarauksia maakuntakaavassa ja aluetta voidaan kehittää ja rakentaa asemakaavoitukseen perustuen. Maakuntakaavassa laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan seudullisesti merkittävä uusi yritystoiminta vt 10 varressa kunnan alueella keskitetään tulevaisuudessa ns. Palikkalan oikaisun uuden risteyksen molemmille puolille noin 1,5-2 km päähän Hyrsynkulmantien risteyksestä lounaaseen.

Arvokkaat maisema-alueet tulee maakuntakaavoituksessa huomioida valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavoitukselle säädettyjen sisältövaatimusten mukaisesti. Arvokkaiden maisema-alueiden arvo ja erityispiirteet tulee huomioida alueiden käytössä ja suunnittelussa. Se ei kuitenkaan tarkoita suojelua eikä rakennuskieltoa. Arvokkailla maisema-alueilla niiden käyttö, muutokset ja rakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa huolellisesti ja maiseman arvo tiedostaen tavoitteena arvokkaan kulttuurimaiseman huomioon ottaminen siten, että maiseman arvo säilyy ja kasvaa.

Maatalous ylläpitää maaseudun kulttuurimaisemaa. Maaseudun maisemanhoito ja elinvoimaisuus ovat usein erityisesti alueen maa- ja metsätalouselinkeinoista riippuvaisia. Maaseutu on tuotantoympäristöä, jossa maatalouden elinkeinoissa ja tuotantotavoissa tapahtuvat muutokset muuttavat samalla ympäristöä. Kulttuurimaisema säilyy ja kehittyy vain silloin, kun maaseutu pysyy asuttuna ja alueella harjoitetaan maa- ja metsätaloutta.

Loimijokilaakson maisema on vahvaa viljelysmaisemaa, jossa maatalous jatkuu merkittävänä elinkeinona. Maa- ja metsätalouden merkitys Loimijokilaakson maiseman ylläpitäjänä on suuri.

Määrittely valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ei rajoita metsän taloudellista ja hyvän metsänhoidon suositusten mukaista hoitoa. Metsänhoidon kannalta määrittely tulee nähdä etenkin mahdollisuutena ylläpitää ja harjoittaa maiseman arvot huomioivaa, elävää, kannattavaa ja kehittyvää metsätaloutta. Merkintä ei siis rajoita normaalia metsälain mukaista metsänhoitoa.

Ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmän mietinnössä vuodelta 1992 valaistaan arvokkaiden maisema-alueiden määrittelyn tarkoitusta ja perusteita. Mietinnön mukaan merkittävimmät arvokkaita maisema-alueita uhkaavat muutokset ovat tulevaisuudessa viljelyn loppuminen, rakennusten rapistuminen ja maisemaan sopimaton uudisrakentaminen sekä maaseudun elinkeinojen harjoittamiselle ja maisemalle tärkeiden yhtenäisten viljelyalueiden ja laiumien pirstominen huolimattomasti suunnitelluilla tie-, voimalinja-, rakentamis- tai metsittämishankkeilla.

Yllä todettujen perusteiden nojalla Hämeen liitto toteaa, että valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden aluerajaukset ja suunnittelumääräykset maakuntakaavassa eivät rajoita oleellisesti kuntien maankäytön suunnittelua. Niiden tarkoitus on ohjata alueiden käyttöä siten, että erityiset maisemalliset arvot hyödynnetään maaseudun elinkeinoja tukevasti ja arvot säilyvät tuleville sukupolville.

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksissa ovat mukana ne valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin (2016) mukaiset kohteet, joista ei vielä ole Valtioneuvoston päätöstä, mikäli ne eivät ole mukana valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksissa vuodelta 1995. Kyseiset kohteet ovat valtakunnallisilla yhtenevillä kriteereillä arvioituina kiistatta vähintään maakunnallisesti arvokkaita, joten niiden pois jättäminen tai rajausten muuttaminen maakuntakaavassa ei ole tarkoituksenmukaista.

Hämeen liitto ottaa maisema-alueita koskevan palautteen huomioon siten, että maisema-alueiden ohjausvaikutuksen selostustekstiin lisätään oikeusvaikutuksia selventävää tietoa.

Aluehallintovirasto / ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

13101 Hämeenlinna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Ympäristövaikutuksia aiheuttavien toimintojen sijoittuminen ja kasvusuunta suhteessa asumiseen ja sen laajenemissuuntaan on huomioitu. Näiden toimintojen, kuten jätehuollon, maa-ainesten oton, energiahuollon ja tielinjausten osalta on ympäristöterveysnäkökohdat huomioitu ehdotusvaiheen kaavamerkinnöissä ja määräyksissä.

Liikennemuodot:

Liikenteeseen ja liikennejärjestelmiin liittyvillä ratkaisulla vaikutetaan ihmisten altistumiseen liikenteen päästöille eli pienhiukkasille ja melulle. Maakuntakaavaehdotuksessa liikennemuotojen kehittäminen ja tasapaino on keskeisiltä osiltaan onnistunut.

Kaavaselostuksessa koko aluetta koskevien yleismääräyksien kehittämissuosituksissa on huomioitu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaatimus joukkoliikennettä edistävästä liikennejärjestelmästä. Rakentamisalueiden suunnittelumääräyksissä on huomioitu joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen asianmukaisesti. Kaavassa on asianmukaisesti mahdollistettu raideliikenteen kehittäminen ja parantaminen.

Maakuntakaavaehdotus luo mahdollisuuksia erilaisille asumismuodoille. Monipuolisille ja etenkin myös väljille asumiseen varatuille alueille on maakunnan vetovoimaa ajatellen tarvetta. Väljän asumisen voidaan arvioida lisäävän jonkin verran työmatka- ja muuta liikennettä, mutta aluehallintoviraston näkemyksen mukaan sähköiset liikkumisvälineet, kuten sähköavusteiset polkupyörät, tulevat kattamaan laajenevan osan liikenteen kehittymisestä. Näille liikkumisvälineille on tyyppistä aiempaa pidemmät etäisyydet ja kevyen liikenteen väylien käyttö myös talvikaudella.

Tuulivoima ja energia:

Kaavassa on tuulivoimatuotantoon varattuja alueita. Kaavaehdotukseen on luonnosvaiheen jälkeen lisätty asianmukaiset maininnat koskien tuulivoimatuotannon haittavaikutuksia, eikä aluehallintovirastolla ole niihin enää lisättävää. Kaavaselostuksessa on luonnosvaiheen jälkeen asianmukaisesti huomioitu energiansiirtolinjojen ympärilleen mahdollisesti synnyttämien sähkö- ja magneettikenttien selvittäminen tilanteissa, joissa johto sijoittuu lähelle asumista tai lapsille tarkoitettuja tiloja. Aluehallintovirastolla ei ole enää lisättävää tähän.

Muita seikkoja:

Vesihuollon varmuuden ja turvallisuuden lisääminen on hyvin tärkeää. Kaavaselostukseen tulisi vielä selkeämmin kirjata periaate, ettei minkään yhdyskunnalle talousvettä toimittavan laitoksen tulisi olla vain yhden vesilähteen varassa. On perusteltua lisätä vedenhankintaa ja rakentaa uusia siirtolinjoja korkealla prioriteetilla.

Jätehuollon aluevarausten osalta kaavaratkaisussa esitetyt lähiajan ja pidemmän aikavälin suunnitelmat vaikuttavat asianmukaisilta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää aluehallintovirastoa kannustavasta lausunnosta. Kaavaselostusta täydennetään aluehallintoviraston ehdotuksen mukaisesti vesihuollon toimintavarmuuden osalta.

Bioenergia ry

00100

Helsinki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Bioenergia ry pitää kaavaehdotukseen liittyviä taustaselvityksiä ja laadintaprosessin aikajännettä sinänsä riittävinä. Kaikkien maakunnassa toimivien ja sen asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien tulisi näkyä lopullisessa maakuntakaavassa.

Maakuntakaavoitus on viimeistään uusien alueidenkäytön tavoitteiden myötä muuttunut yhä enemmän iteroituvaksi toiminnaksi. Kaikki maankäyttöön vaikuttavat elementit on syytä sovittaa yhteen jatkuvassa suunnitteluprosessissa. Haluammekin kiinnittää huomiota lähinnä vain kahteen periaatteelliseen asiaan kaavaehdotuksessa. Ensimmäinen niistä on maakuntakaavan mahdollistava ja puitteita luova merkitys ja toinen kaavamerkintöjen selkeys ja yksikäsitteisyys. Toivomme, että näihin voidaan vielä vaikuttaa nyt lausunnolla olevan kaavaehdotuksen viimeistelyn edetessä ennen sen lopullista hyväksyntää.

Maakuntakaavan mahdollistavuus:

Jo kaavan valmisteluvaiheessa on tuotu esiin ja kaavoittajakin on myöntänyt, että turvetuotantoon kaavoitettuja alueita on niukasti. Tähän voidaan jatkossa odottaa korjausta. Uuden turvetuotannon pinta-alan kaavoittaminen on nähtävä parhaimmillaan mahdollisuutena niin luonnonympäristön, rakennetun ympäristön kuin vesistövaikutustenkin intressien kannalta, koska eteläisen Suomen alueella eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseen on eniten tarvetta ja toisaalta eri turvetuotteilla jatkossakin suurin kysyntä.

Maakuntatason kaava on käypä työkalu, jota olisi rohjettava käyttää alueellisten tavoitteiden mukaan maankäyttöisten puitteiden luomiseksi. Jos kaavassa jo joitakin maankäyttömuotoja rajautuu suoraan tai epäsuorasti vähemmän toivotuiksi, ei tarkempaan hankekohtaiseen vaikutusten tarkasteluun ja luvitusvaiheeseen välttämättä päästä koskaan. Tämä ei tue kaavan mahdollistavaa vaikutusta.

Kaavamerkintöjen selkeys ja yksikäsitteisyys

Selkeät ja maanomistajien hyväksymät kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset luovat perustan onnistuneelle maankäytön suunnittelulle. Viime aikoina eri maakuntien kaavamerkinnoissa ja niihin liittyvissä suunnittelumääräyksissä on kuitenkin esiintynyt horjuvuutta. Tämä on omiaan tuottamaan lisäkysymyksiä ja mahdollisesti epäselviä tulkintoja niin maanomistajille kuin myös maakunnan ulkopuolisille, investointeja harkitseville toiminnanharjoittajille. Merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin olisi syytä saada enemmän koordinaatiota - ainakin läheisten maakuntien kesken -vaikka maakunnallista itsemääräämisoikeutta pitääkin kunnioittaa.

Kanta-Hämeen kaavaehdotuksessa ongelmallisimmin on merkintä SL/MY. Sen yhteydessä kaavaselostuksessa ja alueluettelossa viitataan soidensuojelun täydennysohjelmaan. Tällaista ohjelmaa ei kuitenkaan ole olemassa, ainoastaan täydennysehdotus. SL/MY-kaavamerkinillä rajoitetaan maankäyttöä ja heikennetään maanomistajan oikeuksia. SL/MY-kaavamerkinistä tulisi kokonaan luopua, ja tällä merkityt alueet jättää kaavaehdotuksessa ilman merkintää. Alueet, joiden suojeluun on maanomistajan hyväksyntä, voidaan merkitä oikeusvaikutuksiltaan yksikäsitteisellä ja selkeämmällä SL-kaavamerkinillä.

Tämä olisi paitsi omaisuuden suojan takaavaa myös joustavaa ja jatkuvan kaavoitustyön periaatteita tukevaa hyvää kaavoitusta, jolloin vaadittaviin selvityksiin ei tarpeettomasti sitoudu myöskään kaavoitusresursseja. Mikäli SL/MY-kaavamerkintä kuitenkin tässä vaiheessa kaavaehdotukseen edelleen jää, tulee kaavamääräystä ehdottomasti muuttaa niin, että merkintä kumoutuu kokonaisuudessaan, siis myös MY-merkinnän osalta, neljän vuoden kuluttua, jos aluetta ei ole lunastettu luonnonsuojelualueeksi.

EOt-merkintä ja siihen liittyvä suunnittelumääräys on sen sijaan varsin onnistunut. Siihen on kuitenkin tarpeetonta

liittää alueen seuraavaa maankäyttöä rajoittavaa suunnittelumääräystä ”jälkikäyttötavoitteena on metsätalous, ellei sitä ole erikseen määritetty lisämerkinnällä”. Tarpeettomia ovat myös alueluetteloon liitetyt lisämerkinnät - sl: linnustonsuojelu tai V: virkistyskäyttö - joillakin kohteilla. Jälkikäyttötavoite ja erityisesti jälkikäytön lisämerkinnät tuleekin poistaa, koska maaomistajalla on oikeus päättää omistamansa alueen maankäytöstä turvetuotannon päätyttyä eikä jälkikäyttöä ole tarpeen eikä yleensä edes voida ennustaa. Turvetuotantoalueet koostuvat usein vuokratuista alueista ja tuottajan omistamista alueista. Turvetuotannon jälkeen seuraava maankäyttö voi tulevaisuudessa olla hyvin moninainen: suonpohjalle voi sinne jo rakennettua infrastruktuuriakin hyödyntäen syntyä perinteisen maa- ja metsätalouden lisäksi esimerkiksi kosteikko, energiakasvien lyhytkiertoviljelyn alue, aurinkopaneelikenttä tai toimintaa, jonka tarvetta emme vielä osaa edes ennustaa.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Bioenergia ry:tä lausunnosta.

Tähän mennessä laaditut selvitykset eivät mahdollista enempien turvetuotantoalueiden osoittamista tässä kaavassa. Tulee myös muistaa, että maakuntakaavamerkintä ei ole edellytys ympäristöluvan saamiseksi turvetuotantoa varten. Hämeen liitto on suunnitellut käynnistävänsä Hämeen suoluontoa koskevan selvityksen, minkä yhteydessä kartoitettaisiin myös uusia turvetuotantoon potentiaalisia soita.

Ympäristöministeriön toimittaman ohjeen mukaan soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvien suoalueiden huomioon ottaminen maakuntakaavoissa perustuu MRL 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimukseen, jonka mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen vaalimiseen.

Maakuntakaavoituksessa soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistosta tunnistamat valtakunnallisesti arvokkaat suot tulee ottaa huomioon siten, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä.

Hämeen liitto on ratkaissut tämän merkitsemällä soidensuojelun täydennysohjelmaehdotukseen sisältyneet suoalueet merkinnällä SL/MY, missä SL-merkintä on määräaikainen ja kumoutuu, mikäli aluetta ei ole suojeltu tai sen suojelusta sovittu neljän vuoden kuluessa siitä, kuin maakuntakaava on saanut lainvoiman. SL-merkinnän kumoutuessa jää MY voimaan. MY-merkintä on informatiivinen merkintä ja osoittaa, että alueella on jotain muuta ympäristöään arvokkaampaa, mikä olisi hyvä ottaa huomioon alueella toimittaessa. MY-merkinnällä varmistetaan, ettei ko. suoalueille ole osoitettu alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. MY-merkintä ei rajoita maankäyttöä vaan rajoitukset tulevat lainsäädännön kautta, esim. metsälain ja luonnonsuojelulain säädöksistä. Kaavan saatua lainvoiman kaavakarttaan, SL/MY-kaavamääräykseen ja kaavaselostukseen lisätään päivämäärä milloin määräyksen mukainen neljä vuotta tulee täyteen ja SL-osa merkinnästä ei ole enää voimassa.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvistä valtakunnallisesti arvokkaista alueista valtionmaille sijoittuvat luonnonsuojelulain nojalla toteutettavat alueet ja yksityiset luonnonsuojelualueet osoitetaan maakuntakaavassa merkinnällä SL.

On totta, että turvetuotantoalueille voi tulevaisuudessa sijoittua toimintoja, joiden laatua ei osata vielä edes arvailla. Turvetuotantoalueiden yleinen jälkikäyttötarkoitus (metsätalous) voidaan poistaa määräyksestä. Lisämääräyksiä /V ja /SL ei tulla poistamaan. Ne kohdistuvat yksittäisille tuotantoalueille joiden jälkikäyttötarkoituksesta on olemassa yleisestä poikkeava suunnitelma.

Caruna Oy

00068

Caruna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Caruna Oy toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Nykyinen jakeluverkko ja suurjännitteinen jakeluverkko:

Kaava-alueella sijaitse Caruna Oy:n suurjännitteistä jakeluverkkoa Ypäjän, Forssan, Lopen, Ryttylän ja Riihimäen alueilla. Ypäjän alueella sijaitsee Caruna Oy:n 110 kV voimajohto Taipale-Ypäjä ja se on merkitty kaavaan asianmukaisesti. Caruna Oy:n 110 kV voimajohto Forssa-Somero sijaitsee osittain kaava-alueella ja on myös merkitty kaavaan asianmukaisesti. Lopen alueella sijaitsee Caruna Oy:n Lopen 110/20 kV sähköasema sekä asemaan liittynyt Loppi-Matinsuo 110 kV voimajohto. Nämä on merkitty kaavaan asianmukaisesti.

Ryttylässä sijaitsee Caruna Oy:n Ryttylän 110/20 kV sähköasema kantaverkon 110 kV voimajohdon Hikiä-Vanaja välittömässä läheisyydessä. Ryttylän sähköasemalta puuttuu energiahuollon aluetta kuvaava merkintä, jota on käytetty muille sähköasematonteille. Tämä tulisi huomioida kaavassa. Liitteessä 1 on kommentoitu kaavakartta, jossa on esitetty myös Ryttylän sähköasema.

Riihimäen alueella sijaitsee Caruna Oy:n Hikiänsuon, Karoliinan ja Herajoen 110/20 kV sähköasemat sekä 110 kV voimajohdot Hikiä-Hähkäsuu, Karoliina-Herajoki ja Herajoki-Silmäkeneva. Nämä sähköasemat ja voimajohdot on merkitty kaavaan asianmukaisesti. Lisäksi Riihimäellä sijaitsee Caruna Oy:n Vienolan 110/20 kV sähköasema ja asemaan liittynyt Vienola-Honkalanmäki 110 kV voimajohto. Voimajohto on merkitty kaavaan asian mukaisesti, mutta Vienolan sähköasemalta puuttuu energiahuollon aluetta kuvaava merkintä. Tämä tulisi huomioida kaavassa. Liitteessä 1 on kommentoitu kaavakartta, jossa on esitetty myös Vienolan sähköasema.

Kaava-alueella sijaitsee lisäksi Caruna Oy:n omistamaa 20 kV jakeluverkkoa, joka on tällä hetkellä toteutettu osin ilmajohtoilla ja osin maakaapeleilla. Pääasiallinen uuden 20 kV jakeluverkon rakentamistapa on maakaapelointi, jolloin ilmajohtojen määrä vähenee. Jakeluverkon osalta sähköjohtojen ja jakelumuuntamoiden sijoituksia käsitellään tarkemmin asemakaavatasolla.

Uudet yhteystarpeet suurjännitteiselle jakeluverkolle:

Caruna Oy:llä on harkinnassa uudet 110 kV voimajohdot Forssa-Palma sekä Herajoki-Honkalanmäki. Forssa-Palma johto kulkisi samalla johtokadulla nykyisen Forssa-Somero voimajohdon kanssa. Harkinnassa olevalle voimajohdoille ei ole vielä tehty tarkempia suunnitelmia tai selvityksiä, joten johtovaraukset tulisi merkitä kaavan voimajohdon yhteystarpeina. Liitteessä 1 on kommentoitu kaavakartta, jossa on esitetty myös 110 kV voimajohtojen Forssa-Palma ja Herajoki-Honkalanmäki yhteystarpeet.

Caruna Oy:llä ei muuta huomautettavaa kaavaehdotukseen.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Caruna Oy:tä palautteesta.

Hausjärven Ryttylässä ja Riihimäen keskustan Vienolassa sijaitsevat sähköasemat lisätään palautteen mukaisesti maakuntakaava 2040 ehdotukseen energiahuollon kohde (en) -kohdemerkinnällä.

Caruna Oy:llä on harkinnassa uudet 110 kV voimajohdot Forssa-Palma sekä Herajoki-Honkalanmäki, joille ei vielä ole tehty tarkempia suunnitelmia tai selvityksiä. Hämeen liitto tulee kaavaehdotusta laadittaessa merkitsemään olemassa olevana 110 kV voimajohtolinjana merkityn Forssa-Palma voimajohdon merkittävästi kehitettäväksi voimajohtolinjaksi ja Herajoki-Honkalanmäki voimajohtolinja tullaan merkitsemään voimajohtolinjan yhteystarpeena Caruna Oy:n palautteen nojalla.

Fingrid Oyj

00101 Helsinki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Fingrid ilmoittaa, että sillä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Fortum Waste Solutions Oy

11101 Riihimäki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Fortum Waste Solutions Oy toteaa lausunnossaan, että Hämeen maakuntakaavaan ja Hausjärven Kuulojan osayleiskaavaan on osoitettu varaus sähkölinjalle läpi Hausjärven kunnassa parhaillaan asemakaavoitettavana olevan Kuulojan itäisen teollisuusalueen. Tarkoituksena on ollut turvata entisen Ekokemin, nykyisen Fortum Waste Solutions Oy:n sekä ympäristön teollisuusalueen sähkönsyöttömahdollisuus kahdelta suunnalta.

Fortum Waste Solutions Oy ilmoittaa, että sillä ei nyt eikä tulevaisuudessa ole tarvetta sähkölinjayhteydelle Kuulojan asemakaavoitettavan alueen itäpuolella olevalle Fingrid Oyj:n 2 x 110 kV voimajohtolinjaan.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Fortum Waste Solutions Oy:tä palautteesta. Palaute otetaan huomioon maakuntakaava 2040:n valmistelussa.

Gasum Oy

45100 Kouvola

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Gasum Oy toteaa lausunnossaan, että se on antanut aiemmin lausuntonsa maakuntakaava 2040:n OAS-vaiheessa sekä luonnosvaiheessa eikä Gasum Oy:llä ole nyt ehdotusvaiheessa uutta lisättävää.

OAS- ja luonnosvaiheessa annetuissa lausunnoissa - joihin nyt ehdotusvaiheessa viitataan - todetaan mm. että laadittavan maakuntakaavan tulee sallia ja tukea biokaasun ja nesteytetyn maakaasun potentiaalisten tuotanto- ja jakelukohteiden käyttöönottoa Kanta-Hämeen alueella. Gasumin omistamaan maakaasuputkistoon ei ole tällä hetkellä vireillä olennaisia muutoksia Kanta-Hämeen alueella, mutta paikallisia rakennus- yms. hankkeista johtuvia muutoksia verkostoon tehdään tarvittaessa. Maakaasu- ja biokaasuinfrastruktuuri ja aiheutuvat rajoitukset ympäröivälle maankäytölle pyydetään merkitsemään laadittavaan maakuntakaavaan 2040.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Gasum Oy:tä palautteesta. Palaute otetaan huomioon maakuntakaava 2040:n valmistelussa.

Geologian tutkimuskeskus

02151 Espoo

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Geologian tutkimuskeskus (GTK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n kaavaehdotuksesta. Toteamme, että toimialtamme keskeiset asiat, kuten maa- ja kiviainekset, pohjavesi, turvevarannot ja geologisesti arvokkaat kohteet on käsitelty kaavaehdotuksessa ajantasaisiin tausta-aineistoihin perustuen.

Haluaisimme kiinnittää huomiota kuitenkin muutamiin asioihin:

- Kiviainesten ottamiseen soveltuvia alueita on esitetty alueellisesti kattavasti. Selkeyttä näihin kohteisiin voisi tuoda erillinen, mahdollisesti liitteenä oleva kohdeluettelo.
- Rakennuskivien louhintaa säätelee myös maa-aineslaki. Rakennuskivenä potentiaalisia kallioalueita voisi myös varata kaavaan mahdollisina ottoalueina.
- Kiertotalouden periaatteiden mukaisesti luonnon kiviainesten korvaamista uusiomateriaaleilla tulisi edistää ja pyrkiä aineiden kierrättämiseen. Kaavassa on osoitettu kolme EJ1-alueita ylijäämämaiden käsittelyä ja loppusijoitusta varten. Kaavaselostuksessa kuvataan hyvin, että kiviaineterminaalit parantavat ylijäämäainesten uusiokäyttöä, vähentävät kuljetuskustannuksia ja osaltaan pienentävät maa-ainesten oton hiilijalanjälkeä sekä vähentävät tarvetta luonnonkiviainesten käyttöön ja edistävät pohjavesien suojelua. Esittäisimme harkittavaksi, että näitä käsittelyalueita osoitettaisiin myös Forssan ja Riihimäen kaupunkiseuduilta.
- Maakuntakaavassa voisi kiinnittää huomiota myös geoenergian (maa- ja kalliolämmön) hyödyntämiseen osana uusiutuvia energiamuotoja. GTK on julkaissut koko Suomen geoenergiapotentiaalikartan (<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/>) maakunta- ja kuntatason tarkempien selvitysten taustatiedoksi. Kartta toimii lähtökohtana geoenergian todellisen potentiaalinarvioinnille, mikä omalta osaltaan tukee kansallista energiahuoltoa ja sen edellytyksiä.
- Kanta-Hämeessä on suota noin 58000 ha, josta geologista suota noin 38000 ha. Kaavaehdotuksessa soidensuojelualueiksi on merkitty noin 9000 ha ja turvetuotantoon osoitettuja alueita noin 1570 ha (laskettu suuntaa antavasti kaavaehdotuksen kuntakohtaisilta listoilta). Kaikkiaan kaavassa on soidensuojeluun osoitettu alueluetteloissa noin 15 % suoalasta ja turvetuotantoon noin 2,7 %. Valtaosa kaavaehdotuksessa turvetuotantoon osoitetuista alueista on jo turvetuotannossa. Tulevaisuudessa turvetuotanto suuntautuu yhä enemmän muuhun kuin energiaturpeisiin, mm. kasvu- ja ympäristöturpeisiin sekä pitkälle jalostettuihin erikoistuotteisiin. Erilaiset mahdollisuudet korkean jalostusarvon tuotteissa tarjoavat kokonaan uudenlaisia vaihtoehtoja alueen toimintaympäristölle sekä luovat edellytyksiä uuteen, elinkeinoelämää ja maakunnan kehittymistä tukevaan toimintaan. Siten on välttämätöntä, että turvetuotantoon osoitetaan myös uusia suoalueita. Kanta-Hämeen alueella on runsaasti GTK:n tutkimia ojitettuja suoalueita, jotka voisivat tulla kysymykseen osoitettaessa uusia turvetuotantoon soveltuvia alueita.
- Maakuntakaavan kaavaselostuksessa on mainittu sään ääri-ilmiöihin, tulviin ja muihin ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutuminen osana terveellisen ja turvallisen elinympäristön vaatimuksia. Suomen merkittävistä tulvariskialueista yksi sijoittuu Kanta-Hämeen alueelle. Riihimäen keskusta-alue ja sen eteläpuolinen Vantaanjoen varsi on tuotu esiin kaavaselostuksessa tulvavaara-alueena. Muita potentiaalisia vesistötulvavaara-alueita ja tulvariskialueita ei ehdotusvaiheen aineistossa ole erikseen mainittu, kuten esim. Vanajavesi Hämeenlinnassa. Varsinainen tulvariskien hallinta on esitetty huomioon otavaksi kuntakaavoituksessa.

Muilta osin GTK:lla ei ole lausuttavaa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n kaavaehdotuksesta. Toivomme, että jatkossakin voimme osallistua eri kaavavaiheiden arviointiin.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää GTK:ta lausunnosta.

- Hämeen liitto pyrkii tekemään lisää teemakohtaisia liitekarttoja sekä niihin liittyviä alueluetteloita.

- Kaavaehdotuksessa osoitetut kiviainesten ottoalueet perustuvat pääosin voimassa olevien kaavojen varauksiin. Kiviainestenottoalueita selvitetiin mm. Poski -projektien yhteydessä ja selvityksissä otettiin huomioon myös rakennuskiven tarve. Kaavavarauksia Hämeen liitto ei halua lähteä luokittelemaan mahdollisen käyttötarpeen mukaan, vaan käyttötarve määräytyy kysynnän ja kiviaineksen laadun perusteella.
- Tähän mennessä laadittuihin selvityksiin ja tähän tarkoitukseen luvitettuihin alueisiin perustuen on pystytty osoittamaan vain kolme EJ1-aluetta. EJ1-alueen sijoittumiselle vaaditut kriteerit ovat melko tiukat. Hämeen liitto on GTK:n kanssa yhtä mieltä siitä, että alueita olisi hyvä olla osoitettuna enemmän.
- Geopotentialikartan mukaan Kanta-Hämeessä olisi varsin hyvä ellei kerrassaan erinomainen geoenergiapotentiaali. Geoenergian hyödyntäminen pyritään tuomaan esiin kaavaselostuksessa.
- Tähän mennessä laaditut selvitykset eivät mahdollista enemprien turvetuotantoalueiden osoittamista tässä kaavassa. Tulee myös muistaa, että maakuntakaavamerkintä ei ole edellytys ympäristöluvan saamiseksi turvetuotantoa varten. Hämeen liitto on suunnitellut käynnistävänsä Hämeen suoluonnon tilaa koskevan selvityksen, minkä yhteydessä kartoitettaisiin myös uusia turvetuotantoon potentiaalisia soita. Tämän selvityksen laatimisessa tarvitaan myös GTK:n apua ja asiantuntemusta.
- Tarkempi tulvariskien hallinta ja tulviin varautuminen on yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa huomioitava asia. Maakuntakaavassa riittää yleispiirteisempi maininta.

HS-Vesi

13600 Hämeenlinna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

HS-Vesi katsoo, että kaavaehdotuksessa on riittävästi otettu huomioon yhtiön tarpeet vedenhankintaan ja johtoyhteyksiin liittyen.

Tekstien ja merkintöjen osalta ehdotetaan kuitenkin seuraavia lisäyksiä ja muutoksia:

- Jätevedenkäsittelylaitos, kohdemerkinnän tunnus puuttuu "Merkinnät, määräykset ja suositukset" osiosta (s. 21 ja 22 taite)
- Alajärven vettä imeytetään tällä hetkellä Ahveniston pohjavesialueella (s. 91}, mikä riittänee kuvaamaan laitoksen sijaintia.
- Sivun 92 kohdassa "Vesihuollon aluevarausten ohjausvaikutus ja toteutus" toimijaksi mainitaan vesihuoltoyhtiöt Olisi kuitenkin parempi käyttää nimitystä vesihuoltolaitos, jolloin ei oteta kantaa vesihuoltolaitoksen hallintomuotoon. Pääosa maakunnan vesihuoltolaitoksista on liikelaitoksia eikä vesihuoltoyhtiöitä.
- Sivu 122 kohdassa "Arvioidut vaikutukset" ehdotetaan muutettavaksi seuraavaan muotoon: Vaikutukset luontoon ja ympäristöön ovat pääsääntöisesti positiivisia tai neutraaleja. Tämän edellytyksenä on, että pohjavettä otetaan antoisuuden sallimissa puitteissa siten, ettei alueen vesitaloutta haitallisesti muuteta". Vedenotto vaikuttaa käytännössä aina vesitalouteen, ellei kyseessä ole tekopohjavesilaitos. Oleellista on, että muutos ei ole haitallinen. Lupaviranomainen päättää käytännössä vedenottomäärät em. seikat huomioiden.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää HS-Vesi oy:tä lausunnosta ja huomioista. Kaavaselostukseen lisäätään puuttuva jätevedenkäsittelylaitoksen kohdemerkintä ja selostukseen tehdään ehdotetut muutokset.

Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskukset

15141

Lahti

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Maakuntakaava 2040 on kokonaismaakuntakaava, joka alueellisesti kattaa koko Kanta-Hämeen maakunnan ja sisällöllisesti kaikki maankäyttömuodot. Saadessaan lainvoiman maakuntakaava korvaa kaikki aiemmat Kanta-Hämeen maakuntakaavat: Vuonna 2006 vahvistetun kokonaismaakuntakaavan sekä 1. vaihemaakuntakaavan ja 2. vaihemaakuntakaavan. Maakuntakaavan valmisteluaineisto ja kaavaluonnos olivat yleisölle nähtävillä keväällä 2017. Hämeen ELY-keskus antoi niistä lausunnon 7.4.2017. Luonnosvaiheen palautteen ja käytyjen neuvottelujen pohjalta maakuntakaavaan on tehty joitain tarkistuksia aluevarauksien ja määräysten osalta sekä perusteltu kaavan ratkaisuja vastineissa ja kaavaselostuksessa. Merkintöjä on tarkistettu mm. taajamatoimintojen ja keskustatoimintojen alueiden, kaupan alueiden ja pohjavesialueiden osalta.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on merkitty karttoihin ja varustettu asianmukaisin määräyksin. Kaavaselostuksen kohdan 7.13, Tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet, suunnittelumääräykseen tulee sisällyttää myös vesienhoidon tavoitteet. Määräystä voisi täydentää seuraavasti: Aluetta koskevat toimenpiteet tulee suunnitella siten, että ne tukevat vesienhoidon tavoitteita, eivätkä etteivät ne vaaranna pohjaveden määrää tai laatua. Alueella tulee erityisesti ottaa huomioon pohjavesien pilaantumiskäsit ja niiden edellyttämät riskienhallintatoimet tulee selvittää tapauskohtaisesti. Tulvavaara-alueet on huomioitu niitä koskevalla määräyksellä.

Luonnonsuojelu:

Kaavaehdotuksessa on SL/MY-merkinnällä osoitettu soidensuojelun täydennysohjelmaehdotuksen valtakunnallisesti merkittävät kohteet samoin kuin muutamia vanhan kokonaiskaavan toteuttamattomia SL-kohteita. Näitä kohteita ei kaikilta osin ole käyty läpi ELY-keskuksen kanssa. SL/MY-merkinnän määräyksen mukaan maanomistajalla on neljän vuoden kuluttua kaavan hyväksymispäätöksen lainvoimaistumisesta oikeus vaatia alueen lunastusta, jollei hänen alueensa suojelua ole siihen mennessä toteutettu tai asiasta sovittu. Suojelumääräyksellä ei voi laajentaa maanomistajan maankäyttö- ja rakennuslain mukaista oikeutta vaatia maansa lunastusta. Kun otetaan huomioon lähivuosien hallinnon uudistukset ja niukat voimavarat suojelukohteiden toteuttamisessa, ELY-keskus pitää neljän vuoden määräaika SL/MY-kohteiden toteuttamiseen täysin epärealistisena. Kaavamääräyksen mukaan toteuttamattomien SL/MY-kohteiden merkinnäksi määräajan jälkeen jää MY. MY-merkintä mahdollistaa metsätalouden harjoittamisen, kuitenkin niin, ettei alueen luonnon ja/tai maiseman arvoja heikennetä. On kuitenkin epäselvää, mitä tämä merkintä tarkoittaa kullakin kohteella ja miten se otetaan huomioon käytännön metsätaloudessa. Edelleen ELY-keskus toistaa aiemmin lausumansa siitä, että tarvittavia Natura-arviointeja ei voi siirtää myöhempään kaavoitusvaiheeseen. Kaavaselostuksen Kaavaratkaisun sisältö, merkinnät ja vaikutukset osiossa SL- ja SL/MY-alueiden Ohjausvaikutus ja toteutus sekä Arvioidut vaikutukset -kohdissa on osin epätasällisiä tietoja ja vaikeaselkoista ilmaisua.

UUD ELY / L kommentit Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 ehdotusvaihe:

Uudenmaan ELY-keskuksen L-vastuualue katsoo, että vuosi sitten annetun aineistoja koskevan lausunnon liikennettä koskevat kommentit on huomioitu maakuntakaavan ehdotuksessa pääsääntöisesti hyvin. Päivitetyt valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet astuvat voimaan 1.4.2018.

Tieliikenne:

- Vt 3 lisäkaistat voi olla tilavarauksena maakuntakaavassa. Tilavarauksella ei kuitenkaan saa mahdollistaa ainoastaan henkilöautolla tehtäviä matkoja, vaan on huomioitava myös liikenteen uudet palvelut ja kokeilut.

- Kt 54 on nyt esitetty kt/vt-luokkaisena mahdollistaen muutokset luokituksissa, jos se on tulevaisuudessa

ajankohtaista. Vt 10 esittäminen Hämeenlinna-Tuulos välillä merkittävästi parannettavana tieyhteytenä ei perustu tienpitäjän näkemukseen. Selvitysten perusteella elinkeinoelämän kuljetukset painottuvat kt 54:lle.

- Moreenin eritasoliittymästä valmistui vuoden 2017 lopulla vielä liikenneselvitys, jossa käytiin läpi eritasoliittymän vaikutuksia liikenneturvallisuuksiin. Moreenin eritasoliittymä palvelee paikallista maankäyttöä eikä sen toteuttaminen ole valtion intressissä. Maakuntakaavassa ei oteta kantaa rahoitustapaan tai -ajoitukseen.

- Vt 2 palvelutasoselvityksen mukaan on tiestöllä parannettava palvelutasoa, liikenneturvallisuutta ja bussiliikennettä. Vt 2 merkittävästi parannettavana tieyhteytenä on perusteltu. Rahoitusvastuut tarkentuvat tarkemmassa suunnittelussa kuntien maankäytön kehityksessä. Maininta valtion toteuttamisvastuusta tulee poistaa.

- Vt 3:lta on uuden tieliikenteen yhteystarve -merkintä Lopen suuntaan 54 tien suuntaan. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu alueelle uutta maankäyttöä ja lisätty yhteystarvemerkintä vaatii osayleiskaavatasoisen liikenteen ja maankäytön kehittämissuunnitelman. Vt 3 yhteystarpeella Lopen suuntaan 54-tielle ei ole tunnistettu valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä ja toteutuessaan se tulee rakentaa katuna.

- Palikkalan oikaisu Ypäjällä, Forssan itäinen kehätie ja Arolammin orsi ja Riihimäen itäinen kehätie on merkitty uuden tielinjan ohjeellisen sijainnin merkinnällä. Riihimäen itäinen ohikulkutie tulee selvittää maakuntakaavaa tarkemmalla tasolla kuntien välisenä yhteistyönä. Nämä yhteydet ovat toteutuessaan katuja, joten merkinnän tulisi olla ohjeellinen tie- tai katuyhteys.

- Kaavaselostuksessa ei ole mainittu kt 54 pohjoispuolella uusi tielinja, ohjeellinen sijainti –merkintää Riihiviidantielle mt 13821. Mihin selvitykseen perustuu?

Pyöräliikenne:

Loppuvuodesta 2017 Uudenmaan ELY-keskuksen L-vastuualue ja Hämeen liitto kokosivat yhdessä maakuntakaavan liitteeksi Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkkokartan. Kartalle koottiin yhteen seudulliset pyöräilyn pääverkon esiselvitykset. Maakuntakaavakartalle on edelleen jätetty seudullisia kevyen liikenteen yhteystarve -merkintöjä. Mikäli on tarve vähentää kaavakartasta merkintöjä, niin liitemateriaali on riittävä pyöräilyreittien kuvaamiseksi maakuntakaavatasolla ja merkinnät kaavakartalta voi poistaa. Kevyen liikenteen yhteystarve -merkintään on lisätty suositus, että ratkaisut voi olla kevyen liikenteen väylä, levennetty piennarratkaisu tai yhdystienverkon osa.

Rataliikenne:

Liikennevirasto lausuu tästä tarkemmin. Päärata sijoittuu kasvavalle HHT-kasvukäytävälle ja on perusteltua varata maakuntakaavassa mahdollisuus lisäraiteisiin. Varautuminen on nyt yhteensä neljään raiteeseen (kaavan linjaus tulevaisuuteen). Helsinki-Forssa-Pori -ratayhteyden perusteet ovat heikot. Yhteystarvenuoli ei ota kantaa sijaintiin tai toteutustapaan. Uusien Monnin ja Harvialan taajamajuna-asemien osalta viitataan Liikenneviraston lausuntoon. Pasila-Riihimäki -rataosan liikenteellisen välityskyvyn parantamisen 2-vaiheen ratasuunnitelma on valmistunut 2017 ja parhaillaan lausunnolla sidosryhmissä ja suunnittelun alueen kunnissa. Monnin taajamajuna-asema ei sisällynyt nyt lausunnolla olevaan yleissuunnitelmaan.

Kauppa:

Kaupan ala on vahvassa murroksessa ja verkkokaupan kehitystä tulevaisuudessa on käsitelty aineistoissa vähän. Kaupan kehittyminen ei ole enää kiinni kerrosneliöistä ja toisaalta kansainvälistyvän verkkokaupan myötä pienpakettien kuljetus- ja jakelutarve kasvaa. Tavaroita ja palveluja hankitaan yhä enemmän suoraan tehtailta ja tavarantoimittajilta.

Yleistä kaavamerkinnöistä

- la Taajamajuna-asema: Monnin ja Harvialan taajamajuna-asemien osalta merkintään tulee lisätä Liikenneviraston lausunnossa mainittu edellytys riittävästä olemassa olevasta väestöpohjasta.

- TP: Vt 3:lla Arolammin kohdalla TP-alueen suunnittelumerkintään tulee lisätä raskaan liikenteen lyhyt- ja pitkäaikaiseen pysäköintiin varautuminen. Alueen tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomioita jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja tavaraliikenteen risteämisiin erityisesti liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

- LT logistiikka-alue: Suunnittelumääräykseen on lisätty, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varata riittävä tila alueen synnyttämän raskaan liikenteen lyhyt- ja pitkäaikaiseen pysäköintiin sekä varmistaa alueen sujuva ja turvallinen kytkeytyminen ympäröivään liikennejärjestelmään.

- Uusi tielinja, ohjeellinen sijainti: Huomioitava, että uudet tielinjaukset ovat toteutuessaan katuja, joten merkinnän tulisi olla ohjeellinen tie- tai katuysteys.

- Kevyen liikenteen yhteystarve: Merkinnän selitteeseen tulee lisätä viittaus liitemateriaaliin. Esimerkiksi "Tavoitteellinen verkko on esitetty liitekartalla".

- A taajamatoimintojen alue: Aluetta suunnitellaan asumisen, kaupan ja muiden palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneena alueena. Alueen tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomioita henkilö- ja tavaraliikenteen risteämisiin erityisesti liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

- Ekologinen yhteystarve: On epäselvää tulisiko merkintä ymmärtää niin, että ekologinen käytävä toteutetaan merkittävien parantamistoimien yhteydessä ja viittaako se sekä eläinten että ihmisten tarpeisiin. Uudenmaan ELY-keskuksen alueellinen hirvieläinvaaraselvitys on valmistunut 2014.

- Liikenteellisten vaikutusten arviointi: Maakuntakaavan vaikutuksia on arvioitu 1.4.2018 mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan. Melua, tärinää ja ilmanlaatua ei ole arvioitu ja se on jätetty alemman kaavoituksen tehtäväksi. Ylimaakunnallista tarkastelua olisi voitu kirjata enemmän johtuen Kanta-Hämeen sijainnista HHT-kasvukäytävällä. Yhteydet satamiin ja lentoasemalle tulisi olla selkeämmin kuvattu. Maakuntakaavan hiilijalanjäljen arvioinnin kehittämiseksi (erityisesti uusien tielinjojen ja tieliikenteen yhteystarvemerkinnyt) tulisi luoda työkaluja ja myös kiinnittää enemmän huomioita ikääntyvän väestön liikkumiseen.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää ELY-keskuksia lausunnosta.

SL/MY-merkinnän suojelumääräystä muutetaan seuraavanlaiseksi ympäristöministeriön lausuntoon perustuen: 'SL/MY-merkintä on määräaikainen: SL-varaus muuttuu MY-varaukseksi neljän vuoden kuluttua maakuntakaavan hyväksymispäätöksen lainvoiman saamisesta, ellei aluetta ole toteutettu tai asiasta muutoin sovittu siihen mennessä.' Neljän vuoden määräaika pohjautuu luonnonsuojelulain vastaavaan aikamääreeseen. Mikäli neljä vuotta on katsottu lainsäädännössä riittäväksi ajaksi luonnonsuojelualueen perustamiseksi, riittänee se myös maakuntakaavoituksessa. Kaavaselostuksen tekstejä SL- ja SL/MY-alueiden osalta selkeytetään ja täsmennetään. Kaavan saatua lainvoiman kaavakarttaan, SL/MY-kaavamääräykseen ja kaavaselostukseen lisätään päivämäärä milloin määräyksen mukainen neljä vuotta tulee täyteen ja SL-osa merkinnästä poistuu. Uusien turpeenottoalueiden osalta Hämeen liitto katsoo, että kun nämä turvealueet siirtyvät sellaisinaan vahvistetusta Kanta-Hämeen 2. vaihemaakuntakaavasta, niiden selvitykset ja vaikutusten arvioinnit ovat riittäviä myös tätä kaavaa varten. Koko kaavaa koskevaa Natura-arviointitaulukkoa on muokattu yhdessä ELY-keskuksen kanssa.

Maakuntakaavakartalla esitetään liikenteen ja alueratkaisujen kokonaisuus, mihin seudullinen kevyen liikenteen verkosto kuuluu merkittävänä osana. Maakuntakaavassa seudulliset kevyen liikenteen yhteystarvemerkinnyt liittyvät oleellisesti maankäyttöön ja sen kehittymiseen. Tästä syystä Hämeen liitto pitää niiden osoittamista pääkartalla perusteltuna. Kevyen liikenteen verkosto ei käsitä vain pyöräilyä, joten vain pyöräilyn tavoiteverkon esittäminen liitekartalla ei ole riittävä tapa kuvata liikkumisen verkostoa.

- Varautumisella valtatiellä 3 lisäkaistoihin pyritään luomaan edellytyksiä liikenteen uusille palveluille ja kokeiluille.
- Valtatiet 10 ja 12 muodostavat valtakunnallisesti merkittävän itä-länsisuuntaisen poikittaisen päätieyhteyden Turusta Hämeenlinnan ja Lahden kautta Kouvolaan. Hämeenlinnan ja Lahden välillä valtatie kuuluu maan tärkeimpien pääteiden verkkoon. Valtatiet 10 ja 12 Hämeenlinnasta Lahteen kuuluvat EU:n päättämään kattavaan (TEN-T) verkkoon. Puutteita on tien laatutasossa, turvallisuudessa ja liikenteen sujuvuudessa. Erityisesti kohtaamisonnettomuudet ovat vaarana tieosalla. Huipputunnin palvelutaso yhteysväillä Hämeenlinnasta Tuulokseen on D-luokkaa (Keskeisen päätieverkon toimintalinjat, Liikennevirasto 1/2017). Merkittävimmät ongelmat ovat Hämeenlinnan taajamarakenteen läheisyydessä. Maakuntakaavassa halutaan korostaa koko tieyhteyden merkitystä ja erityisesti liikenneturvallisuuden parantamista.
- Lisätään tämä maininta kaavaselostukseen: Maanteiden osalta toteuttajana on pääsääntöisesti valtio. Yhteiseen sopimukseen perustuen toteuttajatahoina voivat olla myös kunta ja yksityinen taho.
- Riihimäen läntisen kehätien yhteystarvemerkinä ei osoiteta karttamerkintänä. Sen sijaan kaupunkiseutua koskevaan suunnittelu- ja kehittämissuositus -kohtaan lisätään seuraavaa:
Riihimäen ja Lopen kuntien rajavyöhykkeelle laadittavassa yleiskaavatasoisessa maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelmassa tulee selvittää ns. Riihimäen läntisen kehätien tarve, sijoittuminen, liittyminen tulevaisuuden maankäyttöön sekä vaikutukset siten, että tieyhteyden toteuttamiseen voidaan tarvittaessa maankäytöllisesti varautua.
- Riihimäen itäisen kehätien ohjeelliseen tienlinjan merkintään liittyy suunnittelumääräys: ”Riihimäen itäisen kehätien maakuntakaavaa tarkempi sijainti tulisi tutkia kuntien yhteisessä suunnittelussa.”
- Uutta ohjeellista tielinjaa koskevaan kuvaukseen sisältyy maininta siitä, että yhteys voi toteutua myös katuna. Täsmennetään ohjausvaikutus ja toteutus -kohtaan selostuksessa, että ”Uusi tielinja, ohjeellinen sijainti” -merkinnällä osoitetut yhteydet voivat taajamarakenteeseen sijoituessaan toteutua myös katuna.
- Ohjeellinen uusi tieyhteys Riihiviidantieltä kt 54:lle on mukana jo nykyisessä maakuntakaavassa. Yhteys sisältyy myös Riihimäen kaupungin yleiskaavaan 2035. Jos Riihimäen portin alueelta kantatieltä 54 Riihimäen keskustaan suuntautuvaan risteykseen toteutetaan eritasoliittymä, olisi siinä tilanteessa tarkoituksenmukaista yhdistää siihen myös Riihiviidantie.

Olisi hyvä, jos ekologinen yhteys toteutettaisiin tieverkon parantamistoimien yhteydessä. Lisätään tästä maininta kaavaselostukseen ko. merkinnän kohdalle. Yhteyden on tarkoitus palvella lähinnä eläimistöä siten, että esteiden ylitykset ja alitukset ovat sekä eläinten että ihmisten näkökohdista turvallisia.

Hämeen Yrittäjät

13100 Hämeenlinna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Hämeen Yrittäjät kiittää lausunnossaan kaavan valmistelijoita siitä, että yrittäjille ja elinkeinoelämän edustajille järjestettiin seudulliset maakuntakaavan esittelytilaisuudet. Näissä tilaisuuksissa oli mahdollisuus keskustella kaavaehdotuksesta ja sen vaikutuksista elinkeinoelämälle.

Maakuntakaavan tavoitteet ovat Hämeen Yrittäjien tavoitteiden mukaisia. Elinkeinoelämän kannalta on tärkeää, että kaava on mahdollistava ja kasvua tukeva, ja että sillä on vahva kytkentä elinkeinoihin.

Maakuntakaava tukee elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja kestäväen palvelurakenteen positiivista kehittymistä ja luo edellytykset seudullisesti ja maakunnallisesti tärkeiden elinkeinoalueiden toteutumiseksi ja niiden toiminnalliselle vahvistumiselle.

Hämeen Yrittäjät näkee tärkeänä, että liikennejärjestelmä ja -palvelut tukevat ihmisten arkiliikkumista, elinkeinoalueiden saavutettavuutta ja kuljetusten sujuvuutta sekä liikenneturvallisuutta. Liikenneverkon kehittämisellä tulee turvata elinkeinotoimintojen logistinen kilpailukyky. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa Suomen kasvukäytävän kehittyminen, Lounais-Hämeen liikenneyhteyksien parantaminen sekä huomioida myös maakunnan poikittaisliikenteen kehittäminen.

Hämeen Yrittäjät pitää hyvänä, että elinkeinoalueita kehitetään keskeisillä ja hyvin saavutettavilla alueilla maakunnan edullista logistista sijaintia hyödyntäen. Kaupan aluevaraukset turvaavat kaupan sijoittumisen ja kasvun mahdollisuudet.

Maakunnan elinvoiman kannalta on tarpeellista varmistaa, että hämäläinen luonto ja kulttuurihistoria toimivat tärkeinä Kanta-Hämeen vetovoimatekijöinä ja säilyvät myös seuraaville sukupolville.

Hämeen Yrittäjät toteaa, että maakuntakaava yhdessä Häme-ohjelman kanssa muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden maakunnan strategiseen kehittämiseen. Yhteisenä tavoitteenamme on luoda parhaat yrittämisen olosuhteet Kanta-Hämeeseen.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Hämeen Yrittäjiä palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos

13210 Hämeenlinna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Kanta-Hämeen Pelastuslaitos toteaa lausunnossaan, että se on arvioinut lausuntoa antaessaan kaavaehdotuksen mahdollisia vaikutuksia omalta toimintavalmiudeltaan vaadittavaan tasoon sekä erityisesti mm.

ympäristövaikutuksiltaan merkittävien alueiden sijoittumiseen sekä liikenneväylien kehittämistarpeisiin.

Pelastuslaitos toteaa, että pelastusviranomaisella ei ole huomautettavaa kaavan periaatteisiin.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Kekkilä Oy

01510

Vantaa

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Kekkilä Oy kiittää mahdollisuudesta lausua maakuntakaavaehdotukseen. Kekkilä on antanut mielipiteen kaavan luonnoksesta 22.6.2017. Kaavoittaja on käsitellyt asiaa ja antanut vastineen 25.9.2017.

Kekkilä toteaa, että kaavassa on merkitty uusia turvetuotantoalueita mm. kasvuturvetuotannon käyttöön niukasti. Kekkilän käsityksen mukaan maakuntakaava on yleispiirteinen, eikä tarkkojen kohdemerkintöjen sekä niihin liittyvien lisämääräysten liian tarkka yksilöiminen ole tarpeen. Turvetuotannon jälkeisen maankäytön yksilöiminen maakuntakaavassa yleisellä suunnittelumääräyksellä tai yksittäisellä kohdemerkinnällä vaarantaa maanomistajan asemaa päätöksenteossa.

Kekkilän omistuksessa oleva Sammalistonsuo (Sammalisto 694-410-26-2) on huomioitu maakuntakaavaehdotuksessa useillakin kaavamerkinnöillä. Pääosa alueesta on merkitty EOt/V 433, ohjaten turvetuotannon jälkeen maankäytön virkistyskäyttöön. Kantatie 54:n eteläpuolinen alue on sekä TP 962 että V 903 merkinnöillä. Merkinnät perustuvat Riihimäen yleiskaavaan 2035. Sammalistonsuon alueelle on laadittu vuosina 2013-2015 laajoja selvityksiä mm. rakennettavuudesta sekä erisisältöisiä malleja virkistys- ja asumisen yhdistämisestä, joita on myös käyty läpi Riihimäen kaupungin sekä sidosryhmien edustajien kanssa. Maakuntakaavan merkintä Eot/V ei itsessään mahdollista rakentamista alueella, vaan viittaa pelkästään virkistyskäyttöön ja saattaa täten jopa rajoittaa rakentamista. Sitä vastoin monimuotoista alueen käyttöä tukevat myös maakuntakaavaehdotuksen TP-merkinnät alueen ympärillä, sekä sijainti hyvin kulkuyhteyksien välittömässä läheisyydessä, ja rajoittuminen jo nyt rakennettuun ympäristöön.

Ensi sijassa Kekkilä vaatii kaavamerkinnän EOt/V 433 muuttamisen muotoon EOt, mikä mahdollistaa turvetuotannon jälkeisen maankäytön maanomistajan ja muiden sidosryhmien yhteisen näkemyksen mukaisesti. Kekkilä vaatii myös merkinnän V 903 muuttamista, koska jo mahdolliset tulevat kt-54:n kehittämiseen sekä liikennejärjestelyihin liittyvät kehityshankkeet saattavat vaikeutua V-merkinnän rakentamisrajoituksen johdosta. Toissijaisesti, mikäli pelkkä EOt-merkintä ei kaavoituksen kannalta ole riittävä, Kekkilä vaatii EOt/V -merkinnän muuttamista siten, että alueen monimuotoinen käyttö mahdollistuu. Sisältäen ulkoilua ja virkistystä, mutta myös rakentamista asumiseen, yritystoimintaan ja vapaa -aikaan.

Kekkilä haluaa vielä taustoittaa kaavoittajaa Sammalistonsuon nykyisen virkistyskäytön toteutuksesta, jonka perusteella Sammalistonsuo on osana Riihimäen viheralueohjelmaa 2015-2035 ja myös yleiskaavaa 2035. Sammalistonsuo on listattu viheralueohjelmaan kokonaisuudessaan ulkoilun ydinalueena, vaikkakin pääosalla alueesta luvaton kulkeminen on turvetuotantoalueen turvallisuussyistä kielletty. Ulkoilu ja virkistys keskittyy turvetuotannon ympäristöluvan mukaisena vesiensuojelurakenteena toimivalle kosteikkoalueelle ja sen lähiympäristöön alueen läntiselle ja lounaiselle reunalle, sekä osin kt-54:n eteläpuolisille alueille. Kosteikkoaluetta on kehitetty eri toimijoiden kesken hyvässä yhteistyössä ja tästä johtuen alue on mm. lintuharrastajien suosima, ja merkitty viheralueohjelmaan myös arvokkaana linnustoalueena. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että valtaosalla nykyisestä kosteikosta vesipintaa ylläpidetään maanomistajan toimesta pumpaamalla vettä kosteikolle ja rajoittamalla veden virtausta. Näin ollen nykyinen kosteikkoalue tulee turvetuotannon jälkeen valtaosin kuivumaan ja täten turvetuotannon jälkeiseen maankäyttöön on kiinnitettävä huomiota eri toimijoiden kesken. Kaavamerkintä EOt/V ei tätä suunnittelutyötä monimuotoisen alueen kehittämisen näkökulmasta edistä.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Kekkilä Oy:tä lausunnosta.

Sammalistonsuon /V -merkintä perustuu Kekkilä Oy:n luonnosvaiheessa antamaan lausuntoon sekä Riihimäen uuteen yleiskaavaan. Sammalistonsuon merkintänä pidetään EOt/V. Selostukseen lisätään maininta alueen

kehittämisestä virkistyspainotteisena mutta monimuotoisena, alueena joka voi sisältää muitakin toimintoja kehittämissuunnitelmiin ja kuntakaavoihin perustuen. Lisäksi merkintään lisätään määräys että EOt/V merkintään ei liity MRL 33§:n mukaista rakentamisrajoitusta.

V903 perustuu Riihimäen yleiskaavaan. V903 -merkintä ei estä kantatien 54 kehittämistä. Kantatie 54 on merkitty kaavaan merkittävästi parannettavana väylänä ja tämä merkintä pitää sisällään tarvittavat tien kehittämiseen liittyvät liittymäjärjestelyt. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa ne vaikuttavat myös V-alueen rajautumiseen tarkentaen sitä kaavahierarkian mukaisesti.

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Liikennevirasto toteaa, että luonnosvaiheessa annetussa lausunnossa esille nostetut asiat on laajasti huomioitu kaavaehdotuksessa. Liikennevirasto kiinnittää lausunnossaan lisäksi huomiota seuraaviin kysymyksiin:

Maantiet

Valtatien 10 osoittaminen merkittävästi parannettavana tieyhteytenä Hämeenlinnan keskustajakson itäpuolelta aina valtatielle 12 asti ei perustu Liikenneviraston näkemykseen maanteihin kohdistuvista toimenpiteistä. Merkintä tulisi poistaa, jos sille ei ole perusteita muista näkökohdista.

Arolammin orsi ja Riihimäen itäinen kehätie tulisi osoittaa uuden tie- tai katulinjan ohjeellisena sijaintina. Yhteys palvelee pääosin paikallista maankäyttöä, ja maininta toteuttamisesta vaihtoehtoisesti katuna tulee sisällyttää kaavamerkintään. Mahdollisessa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huolehtia, ettei ratkaisulla hajauteta yhdyskuntarakennetta.

Riihimäen läntisen ohikulkutien yhteystarvenuoli tulisi poistaa kaavasta, koska yhteyttä Lopen suunnasta valtatielle 3 kehitetään kantatietä 54 merkittävästi parantamalla. Läntisen kehätien alueelle ei ole kaavassa osoitettu maankäyttöä, jota uusi tie- tai katuyhteys palvelisi.

Liikennevirasto ei pidä edelleenkaan Palikkalan oikaisua Forssan länsipuolella riittävän perusteltuna tai ajankohtaisena.

Liikennevirasto katsoo, että Hämeen liitto voi osoittaa Moreenin uuden eritasoliittymän maakuntakaavassa, kun otetaan huomioon asiassa tehdyt uudet selvitykset. Moreenin liittymä ei kuitenkaan tuota maantieverkon kannalta hyödyllisiä vaikutuksia ja se olisi luonteeltaan maankäytön liittymä, jonka toteuttaminen ei ole valtion intressissä.

Radat

Kun otetaan huomioon Kanta-Hämeen väestösuunnite vuoteen 2040 saakka, asemien toteutuminen kaavan tarkastelujaksolla ei vaikuta todennäköiseltä. Liikennevirasto katsoo, että Harvialan ja Monnin taajamajunasemat voivat olla maakuntakaavassa muutoin ehdotetuilla kaavamerkinnöillä ja määräyksillä, mutta merkinnän selostukseen tulisi lisätä lause: Asemien toteuttamisen edellytyksenä on riittävä, jo ennen aseman toteuttamista olemassa oleva väestöpohja.

Turku-Toijala -radan oikaisua Humppilan länsipuolella Liikennevirasto ei edelleenkaan pidä ajankohtaisena, mutta merkintä voi olla maakuntakaavassa.

Liikennevirasto esittää, että ratayhteystarpeet Helsinki-Forssa-Pori ja Forssa-Riihimäki poistetaan hyväksyttävästä maakuntakaavasta. Liikennevirasto ei pidä perusteltuna mainittujen ratayhteystarve -nuolien osoittamista maakuntakaavassa, koska ei ole osoitettu, että Forssan seudulla olisi olemassa riittävää raideliikenteen henkilöliikenteen edellyttämää väestömäärää tai raskaan teollisuuden kuljetustarvetta. Ratayhteyden päissä olevia maakuntia eli Uuttamaata ja Satakuntaa palvelevat jo nykyään olemassa olevat ratayhteydet, joiden edelleen kehittäminen on ensisijaista ja myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista. Näiden maakuntien liitot eivät ole kaavoittaneet vastaavaa rataa alueilleen tai pitäneet asiaa tärkeänä.

Ratayhteyttä ei myöskään ole selvitetty riittävästi, koska valtatie 2 kehittämisselvitys keskittyi maantiehen, eikä Liikennevirasto ole osallistunut maakunnan liiton tekemään keskustelun avaukseksi luonnehdittuun selvitykseen Forssan rautatieyhteydestä. Näin ollen Liikennevirasto katsoo, ettei maakuntakaavaratkaisu tältä osin täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 3) kohdan mukaista vaatimusta siitä, että kaavaa laadittaessa kiinnitetään erityisesti huomiota ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin. Ratkaisu ei olisi kestävä vaan liikennetarpeeseen nähden ylimitoitettu. Lisäksi radan toteuttaminen ajoittuisi ainakin keskeisiltä osin kaavan tarkasteluvälin ulkopuolelle. Ei ole olemassa selvityksiä, joissa tämän radan yhteiskunnallinen kannattavuus olisi luotettavasti osoitettu. Vaikka yhteystarvenuolella ei sidota radan tarkkaa sijaintia, niin mahdollisuus radan sijoittamiseen valtatie 2 varteen Natura-alueiden keskelle ja liittymäkohta Riihimäellä Helsingin ja Tampereen väliseen rataan ovat epäselviä.

Liikennevirasto katsoo, että Porin ja Helsingin välisten liikenneyhteyksien kehittämisen lähtökohdaksi tulee asettaa olemassa olevan valtatie 2 palvelutason ja liikenneturvallisuuden parantaminen sekä olemassa olevan Pori-Tampere-Helsinki -ratayhteyden kehittäminen. Forssan seudun liikenneyhteydet Uudellemaalle ja Satakuntaan

tulevat vuosikymmeniksi jatkossakin perustumaan valtatiehen 2. Alueella on ratayhteys Turun ja Toijalan välillä, johon on mahdollista liittää yksityiskohtaiseen suunnitteluun perustuen teollisuusraiteita, jos tällaisia tarpeita ilmenisi.

Vesiväylät

Liikennevirastolla ei ole huomautettavaa vesiväyliä koskevaan maakuntakaavaratkaisuun.

Muut kaavaratkaisut

Maakuntakaava sisältää pitkän aikavälin logistiset ratkaisut. Arolammin TP-aluetta koskevaan suunnittelumääräykseen tulisi lisätä varautuminen raskaan liikenteen levähdysalueeseen. Tämä on tarpeen, koska kyseinen sijainti on suotuisa, eikä raskaan liikenteen levähdyspaikoista ole huolehdittu riittävästi.

Maakuntakaavaratkaisu mahdollistaa Hämeenlinnan raakapuun lastauspaikan pitämisen nykyisellä paikallaan keskustatoimintojen alueen C kaavamääräyksillä, ja Liikennevirasto pitää tätä tärkeänä. Toisaalta maakuntakaavaratkaisu mahdollistaa raakapuun lastauspaikan siirtämisen Janakkalaan jompaankumpaan vaihtoehtoisista selvitetystä sijaintipaikoista. Kun Suomen rataverkon puuterminaaliselvitys vielä on kesken, Liikennevirasto pitää ehdotettua kaavaratkaisua perusteltuna ja puoltaa sitä.

Taajamatoimintojen alueen A-merkintä on muutettu tarkoittamasta asuntovaltaista aluetta tarkoittamaan sekoittunutta aluetta (asuminen, kauppa, palvelut, työpaikat, muut taajamatoiminnot liikenne- ja viheralueineen).

Toimintojen sekoittuminen antaa mahdollisuuden vähentää liikkumista, mutta samalla edellyttää kunnan liikennesuunnittelulta osaamista, ettei liikenneturvallisuus kärsi asiointiliikenteen lisääntyessä A-alueen sisällä.

Maakuntakaavassa on käytetty A-, Ar-, AA-, C-, KM-, TP-, TPr ja P kaavamerkintöjen suunnittelumääräystä, jonka mukaan näillä alueilla on huolehdittava saavutettavuudesta joukkoliikenteellä, kävelen ja pyöräillen. Tämä suunnittelumääräys on Liikenneviraston näkemyksen mukaan uusien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen, mutta sekin edellyttää kunnilta osaavaa liikennesuunnittelua maankäyttöhankkeiden toteutuksessa.

Maakuntakaavaehdotuksessa esitetään lukuisia uusia ekologisia yhteyksiä mm. valtatie 3 ja Helsinki-Tampere -radan poikki. Näiden toteuttamistapa jää yksityiskohtaisemman suunnittelun varaan. Liikennevirasto korostaa, että ekologisia yhteyksiä on voitu ottaa väylien rakenteissa merkittävässä määrässä huomioon vain silloin, kun väyliin on muusta syystä kohdistettu merkittäviä parannustoimia.

Lentoliikenteen osalta viitataan LVM:n, Finavian ja Traficin lausuntoihin.

Liikennevirasto korostaa kaavaselostuksen ja merkintöjen ja määräysten selkeää erottamista toisistaan koska merkinnät ja määräykset yhdessä kaavakartan kanssa tulevat oikeusvaikutteiseksi kaavaksi. Lausuntoon liittyy lisäksi yksityiskohtainen liite.

Liikennevirasto pyytää saada osallistua kaavan jatkovalmisteluun ja että kaavan hyväksymispäätös lähetetään virastolle tiedoksi.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

- Valtatiet 10 ja 12 muodostavat valtakunnallisesti merkittävän itä-länsisuuntaisen poikittaisen päätieyhteyden Turusta Hämeenlinnan ja Lahden kautta Kouvolaan. Hämeenlinnan ja Lahden välillä valtatie kuuluu maan tärkeimpien pääteiden verkkoon. Valtatiet 10 ja 12 Hämeenlinnasta Lahteen kuuluvat EU:n päättämään kattavaan (TEN-T) verkkoon. Puutteita on tien laatutasossa, turvallisuudessa ja liikenteen sujuvuudessa. Erityisesti kohtaamisonnettomuudet ovat vaarana tieosalla. Huipputunnin palvelutaso yhteysväliä Hämeenlinnasta Tuulokseen on D-luokkaa (Keskeisen päätieverkon toimintalinjat, Liikennevirasto 1/2017). Merkittävimmit ongelmat ovat Hämeenlinnan taajamarakenteen läheisyydessä. Maakuntakaavassa halutaan korostaa koko tieyhteyden merkitystä ja erityisesti liikenneturvallisuuden parantamista. Maakuntakaava ilmentää sitä, että maankäytöllisesti on tarpeen varautua koko yhteysvälin merkittävään parantamiseen.

- Ns. Riihimäen itäisen kehäväylän kuvauksessa mainitaan, että yhteys voi toteutua myös katuna.

- Riihimäen läntisen kehätien yhteystarvemerkinä ei osoiteta karttamerkinä. Sen sijaan kaupunkiseutua koskevaan suunnittelu- ja kehittämissuositus -kohtaan lisätään seuraavaa:

Riihimäen ja Lopen kuntien rajavyöhykkeelle laadittavassa yleiskaavatasoisessa maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelmassa tulee selvittää ns. Riihimäen läntisen kehätien tarve, sijoittuminen, liittyminen tulevaisuuden maankäyttöön sekä vaikutukset siten, että tieyhteyden toteuttamiseen voidaan tarvittaessa maankäytöllisesti varautua.

-Uuden tielinjan yhteystarvemerkin kuvaukseen sisältyy maininta siitä, että yhteys voi toteutua myös katuna.

Muutetaan kyseinen merkintä muotoon "Uusi tielinja tai katu, ohjeellinen sijainti". Täsmennetään ohjausvaikutus ja toteutus -kohtaan selostuksessa, että merkinnällä osoitetut yhteydet voivat taajamarakenteeseen sijoituessaan toteutua myös katuna.

-Harvialan ja Monnin taajamajuna-asemia koskien maakuntakaavan "ohjausvaikutus ja toteutus" -osassa todetaan mm: "Harvialan ja Monnin taajamajuna-asemien toteutuminen edellyttää riittävää asukas- ja/tai työpaikkapohjaa aseman ympäristössä tai lähivaikutusalueella." Hämeen liiton näkemyksen mukaan tämä ilmaisee myös sitä, että riittävä väestöpohja tarvitaan jo ennen aseman toteuttamista. Sekä Harvialan että Monnin uusien taajamajuna-asemien lähiympäristö on osoitettu taajamatoimintojen reservialueena Ar ja lisäksi "kaupunkikehittämisen kohdealueena." Täydennetään Harvialan ja Monnin kaupunkikehittämisen kohdealueiden suunnittelumääräystä seuraavasti: Kohdealueille sijoittuvien Harvialan ja Monnin uusien taajamajuna-asemien lähiympäristön maankäyttöä kehitetään siten, että luodaan väestölliset edellytykset taajamajuna-aseman toimivuudelle. Uuden aseman tarkemman suunnittelun tulee perustua liikenteellisiin ja maankäyttöisiin selvityksiin, joilla varmistetaan radalliset valmiudet uuden taajamajunaliikenteen aseman avaamiselle, rataverkon toimivuus ja kehittämismahdollisuudet sekä asemaa käyttävän riittävän asukas- ja työpaikkamäärän olemassaolo. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otetaan huomioon liikennepalvelujen kehittäminen, liityntäpysäköinnin tarpeet, saattoliikenteen ratkaisut sekä joukkoliikenteen vaihtomatkojen sujuvuus ja esteettömyys.

- Forssan seudun raideyhteydet on osoitettu yhteystarpeena, johon ei liity maankäytöllistä aluevarausta eikä rakennusrajoitusta. Yhteystarvemerkinällä rata-asia tuodaan tulevaisuuden rataverkkoa koskevaan keskusteluun.
- Ratayhteys on ajateltu toteutuvan vaiheittain. Vaiheet mahdollistavat toteutumisen ensivaiheessa esimerkiksi vain Humpvila-Forssa -välillä mutta myös sitä laajemminkin.

-Yhteystarvemerkinällä varaudutaan tulevaisuuden raideliikenteen kehittämiseen juuri kestäviin ratkaisuihin perustuen. Lausunnossa esitetty näkemys siitä, että kaavaehdotus ei täyttäisi tältä osin MRL 28 §:n vaatimusta ei ole perusteltu eikä anna oikeaa kuvaa kaavaehdotuksesta. Lähtökohtana on saattaa myös Forssan seutu tulevaisuudessa kestävä liikennepalvelun eli raideliikenteen piiriin. Maakuntavaltuusto on ilmaissut tämän tahtotilan maakuntastrategiassa ja -ohjelmassa. Maakuntakaava toteuttaa osaltaan niitä. Kyseessä ei ole vain liikennehanke. Hankkeella on laaja aluetaloudellinen merkitys ja vaikuttavuus. Tästä syystä asiaa ei tulisi tarkastella vain sinänsä tärkeän liikenteen näkökulmasta. Lausunnossaan Liikennevirasto viittaa myös vt2-palvelutasoselvitykseen. Sen osalta on syytä ottaa huomioon, että jo lähtökohdiltaan selvitys keskittyi valtatie 2 palvelutasoon ja selvityksen aikajänne oli lyhyempi kuin mitä arvioidaan ko. raideyhteyden toteuttamiselle. Valtatie 2 välityskyvyn ja liikenneturvallisuuden parantaminen on kaavassa lähtökohtana ja lyhyen ja keskipitkän ajanjakson tavoite. Maakuntakaavoituksessa on kuitenkin tärkeätä katsoa pitkälle tulevaisuuteen, luoda mahdollisuuksia ja varautua tulevaisuuteen siten, ettei suljeta pois mahdollisia kehityspolkuja. Kaavaselostuksen perustelutekstejä tarkennetaan ottaen huomioon Liikenneviraston lausunnossaan esittämiä näkemyksiä mm. täydennetään mahdollisen ratayhteyden roolia henkilö- ja tavarakuljetuksissa ja liittymistä Suomen kehittyvään kuljetus- ja raideliikenneverkkoon. Kaavaehdotus valmistellaan kuitenkin siten, että ratayhteystarvemerkinnot sisältyvät kaavaan.

Yhteystarvemerkinnot suunnittelumääräystä täydennetään seuraavasti: "Ratalinjaus tulee suunnitella siten, että toteutuessaan se ei heikennä Natura-alueiden suojeluperusteita."

Forssan seudun raideyhteyksiä on tarkasteltu mm. 2016 laadituksessa selvityksessä: "Forssan rautatieyhteys, esiselvitys, selvitysmuistio Kohateam Oy 30.04.2016"

- Arolammin TP-alueen suunnittelumääräykseen lisätään varautuminen raskaan liikenteen levähdysalueeseen.
- Maakuntavaltuuston käsittelyyn menevässä maakuntakaavan aineistossa erotetaan nyt esitettyä selkeämmin kaavaselostus ja toisaalta merkinnät ja määräykset.
- Hämeen liitto neuvottelee kaavan valmistelussa tarpeen mukaan edelleen Liikenneviraston kanssa.

Linta-autoliitto ry, Sisä-Suomen osasto

15900 Lahti

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Linja-autoliiton Sisä-Suomen osasto ry ilmoittaa, että sillä ei ole huomauttamista esitettyihin ratkaisuihin.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Lopen luonnonystävät ry/Marjo Viitanen

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Lopen Luonnonystävät ry on selvittänyt maakuntakaavaehdotuksen vaikutuksia Lopen luonnon osalta ja lausuu täten maakuntakaavasta.

Kanta-Hämeen maakuntakaavaehdotuksessa on merkintä turvetuotantoalueesta Lopella Vojakkalassa EOt 590. Turpeenpolton haitallisten ilmastovaikutuksien lisäksi turpeennostoalueella on heikentävä merkitys suolajistoon sekä alapuoliseen vesistöön. Lopen Luonnonsuojeluyhdistyksen mielestä maakuntakaavaan ehdotetulla turpeennostoalueella on merkitys alueella sijaitsevaan suohon ja alapuoliseen Vojakkalan metsän suojelualueeseen.

Turvetuotanto lisäisi alapuolisen puron kiintoainetta, liukoista orgaanista hiiltä sekä ravinteita.

Turpeennostoalueella voi olla lisäksi vaikutuksia Vojakkalan metsän suojelualueeseen. Turpeennosto mataloittaa veden pinnan tasoa suoalueella, eikä pidätä vettä entiseen tapaan. Tämä voi aiheuttaa mahdollisesti tulvia alueella lumien sulamisen aikaan tai rankkojen sateiden sattuessa, jolloin kiintoainetta lisääntyy joessa ja virtaama kasvaa. Tämä voi vaikuttaa etenkin joessa esiintyvien selkärangattomien, selkärankaisten sekä kasvilajien populaatioihin heikentävästi. Vähäkivisenojan tai turvetuotantoon suunnitellun alueen lajistoa ei tunneta riittävän tarkasti. Joessa voi elää mahdollisesti Luontodirektiivin liitteen IVa-laji, kirjojokikorento, jonka populaation tilaa ei saa heikentää. Lisäksi suoalueella voi elää esimerkiksi erityissuojeltavia lajeja, joiden populaatioiden tilaa ei saa heikentää.

Turpeennostoalueella todennäköisesti käytettävä pintavalutuskenttä lisää liukoisen hiilen määrää, minkä merkitystä vesistöissä ei tunneta. Kuitenkin pintavalutuskenttä vähentää todella huomattavasti kiintoaineen sekä ravinteiden määrää verrattuna tilanteeseen, jossa sitä ei käytettäisi

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Lopen luonnonystäviä lausunnosta.

EOt 590 Heinisuo sisältyi jo voimassa olevaan Kanta-Hämeen 2. vaihemaakuntakaavaan. 2. vaihemaakuntakaavan valmistelun yhteydessä Hämeen ELY-keskus arvioi, ettei mahdollinen tuleva turvetuotanto aiheuta merkittävää haittaa Vojakkalan metsä -Natura-alueelle.

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Siinä korostuvat valtakunnallisten, maakunnallisten ja seudullisten näkökulmien yhteensovittaminen ja huomioiminen.

Maakuntakaava on oikeusvaikutteinen ja siksi juridisesti merkityksellinen asiakirja. Maakuntakaava 2040 korvaa Kanta-Hämeen kokonaismaakuntakaavan, 1. vaihemaakuntakaavan sekä 2. vaihemaakuntakaavan. Kaava-alue kattaa alueellisesti kaikki Kanta-Hämeen 11 kuntaa: Forssa, Janakkala, Jokioinen, Hattula, Hausjärvi, Humpkala, Hämeenlinna, Loppi, Riihimäki, Tammela ja Ypäjä. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 laaditaan kokonaiskaavana, jossa käsitellään kaikki alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kannalta tärkeät aihealueet ja osoitetaan maakunnan kehittymisen kannalta tarpeelliset alueet. Kaavassa käsitellään mm. seuraavia kokonaisuuksia:

- palveluverkko, keskustat ja kauppa
- asuin- ja työpaikka-alueet
- liikenteen ja logistiikan alueet ja verkostot
- vesi- ja jätehuollon alueet ja verkostot
- virkistys- ja suojelualueet ja viheryhteydet
- arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt
- matkailu
- energihuollon alueet ja verkostot
- luonnonvarat (maa-ainesvarat, tuulivoima, turvetuotanto, pohjavedet, bioenergia)
- maa- ja metsätalousalueet
- puolustusvoimien alueet

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 keskeinen tavoite on maakunnan vetovoimaisuuden vahvistaminen. Kaavaratkaisuilla on pyritty tukemaan mahdollistavaa ja kasvua tukevaa kehitystä. Kaavatyössä on tunnistettu alueen olevan osa Suomen kasvukäytävää. Soidensuojelun täydennysehdotusta koskien on valtion maihin kohdistuvissa merkinnöissä huomattu virheitä. Metsähallitus voi toimittaa valtioneuvoston päätöksen mukaisen aineiston, josta selviää lopulliset kohteet, niiden rajaukset ja toteutustapa. Aineisto on saatavilla myös Syken avoimista aineistoista [http://1/www.syke.fi/fi-FI/1/Avoin tieto/ Paikkatietoaineistot otsikon Soidensuojelun täydennysehdotus alta \(SoidenSuojTaydEhd_MH_lakikohteet.shp ja SoidenSuojTayd Ehd_MH_OmaPaatos\).](http://1/www.syke.fi/fi-FI/1/Avoin%20tieto/Paikkatietoaineistot%20otsikon%20Soidensuojelun%20täydennysehdotus%20alta%20(SoidenSuojTaydEhd_MH_lakikohteet.shp%20ja%20SoidenSuojTayd%20Ehd_MH_OmaPaatos))

Soiden suojelun täydennystä koskevan valtioneuvoston päätöksen mukaan valtion maiden kohteet toteutetaan joko luonnonsuojelulailta tai Metsähallituksen omalla päätöksellä. Metsähallituksen omalla päätöksellä toteutettavat kohteet voidaan merkitä esimerkiksi S-, MY tai luo-merkinnällä mutta SL-merkintä ei ole mahdollinen, koska kohteita ei tulla toteuttamaan luonnonsuojelulailta. Esimerkiksi Etelä-Savon hyväksytyssä 2. vaihemaakuntakaavassa on käytetty S-merkintää.

Valtion maiden osalta merkinnät SL 637 Lähdekorven suot Lopella ja SL 622 KynnärötKastanjärvi Hämeenlinnassa tulee poistaa kaavasta. Valtioneuvoston päätöksen mukaan kohteet toteutetaan Metsähallituksen omalla päätöksellä alue-ekologisina luontokohteina. Kohteille voidaan käyttää jotain muuta kuin SL-merkintää. Mahdollisten merkintöjen rajaukset tulee muuttaa valtioneuvoston päätöksen mukaiseksi. Kohteen SL 641 Pudotussuo rajausta on virheellinen ja se tulee muuttaa valtioneuvoston päätöksen mukaiseksi.

Kiinteistöllä Lopen valtionmaa 433-893-1-1 oleva merkintä SL/MY 965 voidaan merkitä MY-alueena. Komionsuo oli soidensuojelun täydennystyöryhmän tarkastelussa mutta kohdetta ei kelpuutettu soidensuojelun täydennysehdotukseen mukaan eikä sitä valtioneuvoston päätöksessä otettu suojeluun. Maakuntakaavaan ei tule laittaa SL-merkintää soidensuojelun täydennysehdotuksesta hylätyille kohteille. Samoin Hämeenlinnassa sijaitseva kohde SL/MY 964 Rytökörpi voidaan merkitä MY-alueeksi. Metsähallituksen hallinnoimaa aluetta ei ole varattu suojeluun. Metsähallitus esittää Tammelassa virkistysaluemerkinnän V 901 Onkimaanjärven alue poistamista.

Merkinnän alueella on kuusen siemenviljelysv73 Onkimaa. Viljely on perustettu 1964 ja on edelleen tuotantokäytössä. Se on tärkeä kuusen siemenhuollon kannalta. Viidennes eteläisen Suomen kuusentaimista tuotetaan siemenviljelykseltä kerätyillä siemenillä. V -merkintä ei saa haitata viljelyksen tuotantokunnossapitämistä.

Vastineessaan Hämeen liitto yhtyi Metsähallituksen esitykseen ekologisen yhteystarpeen lisäämisestä Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen väliselle alueelle sekä Evon retkeilyalueen suojelutilanteen tuomisesta esille kaavan selostuksessa. Ne kuitenkin puuttuvat ehdotusvaiheen aineistoista. Metsähallitus viittaa kaavan valmisteluaineistosta ja kaavaluonnoksesta aiemmin antamaansa lausuntoon (23.3.2017) ja esittää yhä niiden lisäämistä kaava-aineistoon.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Metsähallitusta lausunnosta.

Valtion mailla olevat soidensuojelun täydennysohjelman yhteydessä inventoidut kohteet, jotka toteutetaan Metsähallituksen omalla päätöksellä, voidaan muuttaa MY-alueiksi. Samoin voidaan menetellä Komionsuon ja Rytökorven osalta. Virheellisinä olevat rajaukset korjataan karttaan.

Alue V901 muutetaan maakuntakaavaehdotuksen laadinnan yhteydessä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityistä ulkoilun ohjaustarvetta (MU). MU-alueella ei ole metsänhoitoon liittyviä rajoitteita.

Hämeen liitto pahoittelee jo luonnosvaiheessa mainitun vt2:n ylittävän ekologisen yhteystarpeen puuttumista. Myös Evon retkeilyalueen suojelutilanteen kuvaamista parannetaan kaavaselostuksessa.

Kaupunkiseutujen kehittämissuositukseen lisätään maininta ekologisten yhteyksien turvaamisesta.

MTK Häme ry

13110 Hämeenlinna

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

MTK Häme, Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme ja Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme pitävät hyvänä Hämeen liiton pyrkimyksiä pitää maakuntakaava riittävän yleispiirteisellä ja strategisella tasolla ja poistaa vanhentuneita merkintöjä. Yksityiskohtaiset asiat on jätetty käsiteltäväksi alempiasteisessa kaavoituksessa, mikä mielestämme vastaa maakuntakaavoituksen strategista roolia hyvin.

Huomiota halutaan kiinnittää seuraaviin kohtiin:

SL/MY

Suunnitellun ja toteuttamatta jääneen soidensuojelun täydennysohjelmaan kartoitetut kohteet on merkitty karttaan SL/MY-merkinnällä. Koska ohjelma jäi toteuttamatta eikä alueiden suojelua varten ole erillistä rahoitusta varattuna, tulisi alueet jättää ns. valkoiseksi alueeksi. Mikäli kuitenkin nämä alueet otetaan mukaan SL-merkinnällä, tulee sen olla määräaikainen ja neljän vuoden kuluttua näiden alueiden tulee palautua normaaleiksi metsätalousalueiksi, eikä niille tule kohdistaa mitään kaavamerkintää. On tärkeää, että alue säilyy tällaisena myös muussa kaavoituksessa eikä muutu alemmassa kaavoituksessa suojelualueeksi ilman korvauksia ja että näiden alueiden toteuttamista seurataan.

MY- ja MYP-ALUEET

Rajauksen sisällä on tavallisessa metsätalouskäytössä olevaa metsää. Määräyksen yhteyteen on selvästi kirjattava, että alueella toimitaan metsälain mukaisesti eikä lupamenettelyä voi vaatia metsien käytölle. Myp-alueet ovat suhteellisen pienialaisia kohteita, joiden säilyminen vaatii aktiivisia toimia. Tätä ei kuitenkaan voida maakuntakaavalla ohjata tai edellyttää, joten pidämme merkintää tarpeettomana ja esitämme sen poistamista kaavakartalta. Mikäli merkintä säilytetään, on sen yhteyteen kirjattava normaalin maa- ja metsätalouden harjoittamisen salliminen ja se, ettei alueella toimiminen vaadi erillistä lupakäytäntöä.

MU-ALUEET

MU-alueiden osalta kaavaselostuksessa on todettu, ettei ulkoilupaine saa haitata maa- ja metsätaloutta. Tästä tavoitteesta on pidettävä kiinni myös alempiasteisessa kaavoituksessa ja mahdolliset ulkoilureitit on suunniteltava maanomistajien kanssa tehtävien vapaaehtoisten sopimuksien kautta.

MAISEMA-ALUEET

Maisema-alueiden osalta lausunnonantaja toistaa jo luonnosvaiheen lausunnossa antamansa esityksen: Kaavaan on merkitty suuri määrä maakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ja joihin sisältyy myös uudet valtakunnallisesti arvokkaiden maisemainventoinnin mukaiset kohteet (ympäristöministeriö 2016). Näitä kohteita ei ole hyväksytty ympäristöministeriössä, eikä niitä olla myöskään viemässä eteenpäin valtioneuvostoon. Näitä kohteita ei tulisi merkitä maakuntakaavoihin. Maisema-alueiden inventointipäivitykset on herättäneet alueemme maanomistajissa sekä maa- ja metsätalouslyrittäjissä huolta erityisesti merkintöjen myöhemmistä oikeusvaikutuksista maankäyttöön ja elinkeinon harjoittamiseen. Maisema-alueiden rajaamisesta ja niihin liittyvistä oikeusvaikutuksista tulisi aina neuvotella maanomistajan kanssa. Esitämme, että maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet poistettaisiin maakuntakaavasta. Näiden alueiden todellista vaikutusta on mahdotonta arvioida etukäteen. Pelkona on, että alueet siirtyvät yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tai lupakäsittelyssä erilaisten rajoitteiden alle. Alueet ovat hyvin laajoja ja sisältävät keskenään erilaisia ympäristöjä, vaikka käytetty kriteeristö sama onkin. Maisema-alueet ovat syntyneet ihmisen monisatavuotisen työn tuloksena. Maatilatalous ja maaseudun elinkeinot yleensäkin kehittyvät ja muuttavat muotoaan ajan kuluessa. Tämä kehitys muuttaa kulttuurimaisemaa koko ajan ja tämän kehityksen tulee antaa tapahtua. Maaseutua ei tule museoida. Mikäli näitä maisema-alueita otetaan maakuntakaavaan, on kaavamääräyksessä tuotava nykyistä selkeämmin ilmi se, että alueilla saa, ilman erityistä lupamenettelyä, harjoittaa maa- ja metsätaloutta sekä mahdollisia uusia sivuelinkeinoja, jolloin turvataan maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen ja kehittäminen. Samoin alueilla tulee sallia maa- ja metsätalouden ja uusien maaseutuelinkeinojen vaatima rakentaminen ja myös tämä tulee selkeästi todeta kaavamääräyksissä. Kaavan tavoitteena tulee olla näiden hienojen maisema- ja kulttuurialueiden kehittäminen ja maaseudun elinvoiman vahvistaminen, jotta alueet säilyvät tuleville sukupolville.

AA- JA TP-ALUEET

Maakuntakaavassa on runsaasti erilaisia asumisen ja työpaikkojen sijaintialueeksi suunniteltuja alueita. Niitä on

kaavatyössä valmisteltu yhdessä alueen kuntien kanssa. Monet maanomistajat ovat olleet ihmeissään huomattessaan omille maa-alueilleen ilmestyneen kaavakartassa erilaisia merkintöjä. Olisikin toivottavaa, että näistä keskusteltaisiin yhdessä maanomistajien kanssa ja heitä informoitaisiin jo hyvin aikaisessa vaiheessa. Lausunnonantajat toivovat, että maakunnan liitto kehottaisi alueen kuntia varhaiseen ja tiiviiseen vuorovaikutukseen alueen maanomistajien kanssa jo siinä vaiheessa, kun mahdollisia aluevarauksia ryhdytään pohtimaan.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Kaavaseloituksen lopussa olevassa osiossa, Kaavan toteuttamisen vaikutusten arviointi, on sivulle 122 kuvattu maaseutualueita. Siellä todetaan mm. että peltoalueet rajoittavat rakentamista ja maanviljelyksen käyttämät lannoitteet saattavat rehevöittää vesiä, mikäli riittävästä suojoitoimista ei ole huolehdittu. Tämä lausuma on melko yksioikoinen eikä oikein vastaa tarkoitustaan. Ei peltoalueet rajoita rakentamista sinänsä, vaan rakentamista tulee suunnitella huolella peltoalueilla. Samoin rehevöitymisen osalta tulee sanoa ennemmin, että maanviljely saattaa rehevöittää vesistöjä, mikäli viljelystoimintaa ei tehdä hyvien viljelyskäytäntöjen mukaisesti.

TEHDYT SELVITYKSET

Lausunnonantaja toivoo, että nyt tehty kaavan vaikutusten arviointi maakunnan metsätalouteen leviää käytännössä myös yleiskaavatasolle ja arvostaa Hämeen liiton toimintatapaa ja päätöstä selvittää maakuntakaavan vaikutuksia myös metsätalouselinkeinon.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää MTK Hämettä, Metsänhoitoyhdistys Kanta-Hämettä ja Metsänhoitoyhdistys Lounais-Hämettä palautteesta ja pyytää MTK Hämettä toimittamaan tämän vastineen sisällön myös MHY Kanta-Hämeen ja MHY Lounais-Hämeen tietoon.

Vastineena palautteeseen Hämeen liitto esittää seuraavaa:

SL/MY

Ympäristöministeriön toimittaman ohjeen mukaan soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvien suoalueiden huomioon ottaminen maakuntakaavoissa perustuu MRL 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimukseen, jonka mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen vaalimiseen.

Maakuntakaavoituksessa soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistosta tunnistamat valtakunnallisesti arvokkaat suot tulee ottaa huomioon siten, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä.

Hämeen liitto on ratkaissut tämän merkitsemällä soidensuojelun täydennysohjelmaehdotukseen sisältyneet suoalueet merkinnällä SL/MY, missä SL-merkintä on määräaikainen ja kumoutuu, mikäli aluetta ei ole suojeltu tai sen suojelusta sovittu neljän vuoden kuluessa siitä, kuin maakuntakaava on saanut lainvoiman. SL-merkinnän kumoutuessa jää MY voimaan. MY-merkintä on informatiivinen merkintä ja osoittaa, että alueella on jotain muuta ympäristöään arvokkaampaa, mikä olisi hyvä ottaa huomioon alueella toimittaessa. MY-merkinnällä varmistetaan, ettei ko. suoalueille ole osoitettu alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. MY-merkintä ei rajoita maankäyttöä vaan rajoitukset tulevat lainsäädännön kautta, esim. metsälain ja luonnonsuojelulain säädöksistä. MY-merkintä ei edellytä mitään uutta lupamenettelyä. Kaavan saatua lainvoiman kaavakarttaan, SL/MY-kaavamääräykseen ja kaavaseloituksen lisätään päivämäärä milloin määräyksen mukainen neljä vuotta tulee täyteen ja SL-osa merkinnästä poistuu.

MY ja MYp

MY-alueen merkinnän yhteyteen on jo kirjattu, että maa- ja metsätaloudelle aiheutuvat rajoitukset tulevat olemassa olevan lainsäädännön kautta. Kaavamerkintä ei rajoita alueiden maa- ja metsätalouskäyttöä lainsäädäntöä enempää. Metsän käsittelyä alueella säätelee metsälaki. MYp-alueet ovat perinteisen maatalouden synnyttämiä ja ylläpitämiä ja ne eivät säily elleivät ne pysy maatalous- ja laidunkäytössä. Merkinnän yhteyteen on turhaa kirjata normaalin maatalouden sallimista koska juuri maatalous on alueen käyttötarkoitus.

MU

Ulkoilureitit toteutetaan nykyisin pääsääntöisesti vapaaehtoiseen sopimukseen perustuen.

MT

Maatalousalueiden osalta kehitetään vaikutusten arviointia.

MAISEMA-ALUEET

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksissa ovat mukana ne valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin (2016) mukaiset kohteet, joista ei vielä ole Valtioneuvoston päätöstä, mikäli ne eivät ole mukana valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajauksissa vuodelta 1995. Kyseiset kohteet ovat valtakunnallisilla yhtenevillä kriteereillä arvioituina kiistatta vähintään maakunnallisesti arvokkaita, joten niiden pois jättäminen tai rajausten muuttaminen maakuntakaavassa ei ole tarkoituksenmukaista.

Arvokkaat maisema-alueet tulee maakuntakaavoituksessa huomioida valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavoitukselle säädettyjen sisältövaatimusten mukaisesti. Arvokkaiden maisema-alueiden arvo ja erityispiirteet tulee huomioida alueiden käytössä ja suunnittelussa. Se ei kuitenkaan tarkoita suojelua eikä rakennuskieltoa. Arvokkailla maisema-alueilla niiden käyttö, muutokset ja rakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa huolellisesti ja maiseman arvo tiedostaen tavoitteena arvokkaan kulttuurimaiseman huomioon ottaminen siten, että maiseman arvo säilyy ja kasvaa.

Maatalous ylläpitää maaseudun kulttuurimaisemaa. Maaseudun maisemanhoito ja elinvoimaisuus ovat usein erityisesti alueen maa- ja metsätalouselinkeinoista riippuvaisia. Maaseutu on tuotantoympäristöä, jossa maatalouden elinkeinoissa ja tuotantotavoissa tapahtuvat muutokset muuttavat samalla ympäristöä, niin myös maisema-alueilla. Kulttuurimaisema säilyy ja kehittyy vain silloin, kun maaseutu pysyy asuttuna ja alueella harjoitetaan maa- ja metsätaloutta.

Määrittely valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ei rajoita metsän taloudellista ja hyvän metsänhoidon suositusten mukaista hoitoa. Metsänhoidon kannalta määrittely tulee nähdä etenkin mahdollisuutena ylläpitää ja harjoittaa maiseman arvot huomioivaa, elävää, kannattavaa ja kehittyvää metsätaloutta. Merkintä ei siis rajoita normaalia metsälain mukaista metsänhoitoa.

Ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmän mietinnössä vuodelta 1992 valaistaan arvokkaiden maisema-alueiden määrittelyn tarkoitusta ja perusteita. Mietinnön mukaan merkittävimmät arvokkaita maisema-alueita uhkaavat muutokset ovat tulevaisuudessa viljelyn loppuminen, rakennusten rapistuminen ja maisemaan sopimaton uudisrakentaminen sekä maaseudun elinkeinojen harjoittamiselle ja maisemalle tärkeiden yhtenäisten viljelyalueiden ja laitumien pirstominen huolimattomasti suunnitelluilla tie-, voimalinja-, rakentamis- tai metsittämishankkeilla.

Hämeen liitto toteaa, että valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden aluerajausten ja suunnittelumääräysten tarkoituksena on ohjata alueiden käyttöä siten, että erityiset maisemalliset arvot hyödynnetään maaseudun elinkeinoja tukevasti ja arvot säilyvät tuleville sukupolville. Arvokas maisema on maaseudun elinvoimaisuutta tukeva voimavara.

Hämeen liitto ottaa maisema-alueita koskevan palautteen huomioon siten, että maisema-alueiden ohjausvaikutuksen selostustekstiin lisätään oikeusvaikutuksia selventävää tietoa.

AA- JA TP-ALUEET

Maakuntakaava 2040 on tavoitteiltaan ensisijaisesti mahdollistava. Tarkoituksena on esittää yhdyskunnan kehittämisen, kansantalouden, liikenteen ja ympäristön arvojen kannalta kasvua, hyvinvointia ja kestävästä kehitystä mahdollistava maankäytön yleispiirteinen suunnitelma. Yhdyskuntarakenteen tasapainoinen kehittäminen ja toimintojen laajentuminen osoitetaan kokonaisuuden kannalta perustellusti. Yksittäiselle maanomistajalle tämä saattaa merkitä mahdollisuutta muutokseen maankäytössä tai sitä, että entistä maankäyttöä kuitenkin edelleen jatketaan. Maakuntakaavan aluevaraukset ja merkinnät edellyttävät toteutuakseen yleensä kunnan yksityiskohtaisempaa kaavoitusta ja maanomistajan myötävaikutusta. Kaikkiin maakuntakaavamerkintöihin ei ole käytännössä mahdollista suunnitteluprosessin aikana neuvotella maanomistajien suostumusta. Neuvottelut käydään kuntien, valtion keskushallinnon ja muiden suurimpien sidosryhmien kanssa. Maanomistajilla, asukkailla, yrityksillä ja muilla asianosaisilla on mahdollisuus osallistua suunnitteluun esittämällä mielipiteensä ensin maakuntakaavan luonnoksen ja myöhemmin ehdotuksen nähtävilläolon yhteydessä. Tarvittaessa järjestetään myös erityisiä neuvotteluja yhteydenoton jälkeen.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maatalousalueiden osalta vaikutusten arviointia kehitetään palautteen mukaisesti.

Museovirasto

00101

Helsinki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Museovirasto toteaa lausunnossaan seuraavaa:

KAAVAN KESKEISET TAVOITTEET

Maakuntakaava 2040 täyttää sille kulttuuriympäristön osalta asetetut tavoitteet. Se huomioi riittävästi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakunnan kulttuuriympäristön erityisluonteen sekä tukee Häme-ohjelmassa esitettyjä strategisia tavoitteita, Kanta-Hämeen maakuntasuunnitelmaa sekä maakuntaohjelmaa 2014-2017. Kulttuuriympäristö on huomioitu kaavaa varten laadituissa selvityksissä monipuolisesti ja maakuntakaavasta välittyä ajatus kulttuuriympäristöstä Kanta-Hämeen maakunnan kehittämisen tärkeänä lähtökohtana ja voimavarana.

KULTTUURIYMPÄRISTÖÄ KOSKEVAT KAAVAMÄÄRÄYKSET

Museoviraston luonnosvaiheessa (11.4.2017) tekemät ehdotukset on pääosin huomioitu hyvin kaavaehdotuksessa. Kulttuuriympäristön arvot on huomioitu eri kaavamääräyksissä ja suunnittelusuosituksissa pääsääntöisesti riittävällä tavalla. Kaavakartalla on esitetty vain kaavamerkinnot, varsinaiset määräykset ovat lausuntoaineistossa osana kaavaslostusta. Kaavakartalta tulee ilmetä, että kaavamerkintöihin liittyy myös määräyksiä ja suosituksia, vaikka ne olisi esitetty erillisenä liitteenä.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema:

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja maisemat ovat saaneet omat kaavamerkintänsä. Maakuntakaavaehdotuksen kaavakartalla maakunnallisten ja valtakunnallisten maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen vaakaviivitus on kuitenkin hyvin saman sävyistä ja valtakunnalliset kohteet erottava rajausviiva todella ohut. Laajat maisema-alueet ja rajatunnat valtakunnalliset rakennetut kulttuuriympäristöt näyttävät merkinnöiltään samalta ja saattavat tämän vuoksi aiheuttaa hämmennystä. Kartan tulkintaa auttaisi se, että edes RKY-alueiden rajausviiva olisi hieman näkyvämpi. Aineistosta on selostuksen liitteenä omat karttasivunsa, joista voi tarkistaa alueiden likimääräisen sijainnin. RKY-alueisiin kohdistuvaa suunnittelumääräystä Museovirasto pitää hyvänä.

Muinaismuistoalueet:

Kaavakarttaan on osoitettu Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä vain yli 4 hehtaarin laajuiset kohteet merkinnällä "SM muinaismuistoalue". Kaikki alueelta tunnetut kiinteät muinaisjäännökset (tilanne 6.10.2017) on esitetty puolestaan erillisessä liitekartassa "Kiinteät muinaisjäännökset" sekä liiteluettelossa "Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, kiinteät muinaisjäännökset". Liitekartassa kohteet on osoitettu tunnuksittomina mustina pisteinä, jolloin niiden yhdistäminen liitteen luetteloon on mahdotonta. Tilannetta selventäisi, jos kohdemerkinnät muutetaan kaavakartan mukaisesti turkoosineliöiksi ja yksilöidään merkinnällä "sm/numero", jossa numero viittaa luetteloon sekä lisätään selite, että kyseessä on muinaismuistolaila (295/1963) suojeltu kohde. Kaavamääräykseen tulee liittää selvempi viittaus liitekarttaan, joka sitoo sen aineiston oikeusvaikutteiseen kaava-aineistoon. Suunnittelumääräystä tulisi tarkentaa, että yksityiskohtaisimmassa suunnittelussa on otettava huomioon kaikki tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja ajantasainen tieto on tarkastettava museoviranomaiselta. Maakuntakaavaan on erillisiksi liitteiksi lisätty "Taajama-alueilla sijaitsevat historialliset kylätontit" sekä täydennyksenä "Muinaisjäännösrekisteriin kuulumattomien rakentamattomien ja osittain rakennettujen kylätonttien sijoittuminen kaavakartalle". Kylätonttiselvitys osoittaa osaltaan Kanta-Hämeen taajama-asutuksen jopa keskiajalta periytyvän historiallisen jatkumon. Selvityksen voidaan katsoa tukevan historian tuntemusta ja maakunnallista identiteettiä, kaavaslostuksessa selvityksen mukanaoloa ei kuitenkaan tarkemmin esitellä ja perustella, jolloin tällaisena erillisenä liitteenä se jää siten irralliseksi. Kylätonttiselvityksen sisältämä suojeluarvo perustuu siihen, että sen tulokset kirjataan muinaisjäännösrekisteriin, jolloin samalla arvioidaan kohteiden muinaisjäännösstatus museoviranomaisen toimesta. Alustavasti tarkasteltuna suuri osa selvityksessä osoitetuista kylätonteista ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä, jolloin näiden kohteiden mukaan tuominen maakuntakaavaan olisi ollut hyvä myös perustella erikseen.

Maa-ainesten otto:

Maa-ainesten ottoon liittyvät aluerajaukset on merkitty seudulliset tarpeet huomioiden. Niihin liittyvissä

suunnittelumääräyksissä viitataan maa-aineslakiin ja ympäristölupaprosesseihin, joissa selvitetään tarkemmin hankkeen vaikutukset luontoarvoihin ja asutukseen. YVA-menettelyä lukuun ottamatta niihin ei kuitenkaan liity erityistä hankevaikutusten selvitystarvetta kulttuuriympäristöarvoihin. Vaikka maakuntakaavan aluerajauksissa on huomioitu yleispiirteisellä tasolla kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot, olisi myös suunnittelumääräyksissä ohjaavana mainintana hyvä kiinnittää erityistä huomiota niihin, etenkin kun maakuntakaavan tavoitteissa mainitaan kulttuuriperinnön säilyttäminen.

VAIKUTUSTEN ARVOINTI

Luonnonvarojen käytön vaikutukset kulttuuriympäristöön on todettu taulukossa (s.128) lievästi kielteiseksi. Varsinaista vaikutusarviointia maa- ja vesialueiden arkeologiseen kulttuuriperintöön, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön ei kuitenkaan ole esitetty. Sekä turpeen-, soran- kuin kallioainesten otto on mahdollistettu monin paikoin kulttuuriympäristön kannalta arvokkailla alueilla tai niihin rajautuen ja alueilla voi olla ennestään tuntematonta arkeologista kulttuuriperintöä, jota todennäköisesti uhkaa tuhoutuminen toiminnan yhteydessä. Maakuntakaavaan on otettu esille pääradan yhteystarpeena uusi ratalinjaus Riihimäeltä Forssaan ja sieltä Porin suuntaan. Kaavaselostuksessa tuodaan esille, että yhteystarve on merkitty kaavaan lähinnä sen vuoksi, että asia pysyisi mukana keskustelussa. Arvioituna vaikutuksina yhteystarpeelle todetaan seuraavaa: "Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta. Yhteystarvemerkintä ei suoraan rajoita rakentamista tai muuta maankäyttöä". Toteutuessaan rata halkoisi useita valtakunnallisia ja maakunnallisia maisema-alueita. Koska kaavan toteutumistavoitevuosi on kahden vuosikymmenen päässä, ja on vaikeaa ennustaa, toteutuuko hanke, olisi yhteystarpeen vaikutuksia ollut hyvä arvioida tarkemmin muun muassa kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonolosuhteiden osalta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Museovirastoa palautteesta.

Lausunnon mukaisesti kaavakartalle lisätään teksti jossa todetaan, että maakuntakaava 2040:n liitteet sisältävät erillisiä karttoja ja luetteloita, joissa esitettyihin kohteisiin tulee soveltaa kyseessä olevan kohteen kaavamerkintään kuuluvia määräyksiä ja suosituksia.

Kaavakartalla RKY-alueiden merkinnän rajaviivan viivatyyppejä tarkennetaan palautteen mukaisesti.

Kaavakarttaan on osoitettu Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä yli 4 ha laajuiset kohteet muinaismuistoalueen merkinnällä (SM). Kaikki tilanteen 6.10.2017 hetkellä tunnetut Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä olevat kiinteät muinaisjäännökset on esitetty liitteenä olevassa luettelossa ja erillisessä yleispiirteisessä liitekartassa. Liitekartan tarkoituksena ei ole kohteiden yksilöinti ja tarkka tunnistaminen. Liitekartan tarkoituksena on, että kartan avulla voidaan päätellä ja arvioida maakuntakaavan yleispiirteisyyteen suhteutettuna kohteiden sijaintia ja määrää seudulla ja kohdentuneisuutta tietyillä alueilla. Liiteluettelo antaa informaatiota vain tarkasteluhetkellä tunnetuista kohteista. Maakuntakaavan ehdotuksen muinaismuistoalueiden (SM) selitteeseen lisätään lauseet: "Pinta-alaltaan alle neljän hehtaarin kokoiset alueet on esitetty liiteluettelossa ja yleispiirteisellä liitekartalla. Muinaismuistoalueet on esitetty sen tiedon mukaisesti, mikä maakuntakaavaehdotuksen suunnitteluhetkellä oli Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä." SM-alueiden suunnittelumääräystä kehitetään ja määräys kirjataan seuraavasti: "Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon, että aluetta on arkeologisten, maisemallisten, kulttuurihistoriallisten tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava ajantasaisen tiedon perusteella kaikki tunnetut kiinteät muinaisjäännökset. Alueiden ajantasainen luettelo on Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä." Maakuntakaavan taustaselvityksenä esitetystä Kanta-Hämeen keskiaikaisten kylätonttien sijainti taajama-alueilla -selvityksestä lisätään muinaismuistoalueiden (SM) kaavaratkaisun kuvaukseen ja perusteluihin selvityksen sisällön, tarkoituksen sekä tulosten ja niiden vaikutusten kuvaus.

Soran- ja hiekanottoalueiden (EOh) sekä kalliokiviainesten ottoalueiden (EOk) suunnittelumääräyksissä todetaan, että alueen toteutuksen tulee perustua riittävään luontoselvitykseen ja ympäristövaikutusten arviointiin.

Ympäristövaikutusten arviointi lakisääteisenä käsitteenä sisältää monipuolisen vaikutusten arvioinnin myös yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

Vaikutusten arvioinnin osalta kaavaselostuksen taulukossa on arviot maakuntakaavaehdotuksen eri

maankäyttömuotojen vaikutuksista maisemaan ja rakennettuun ympäristöön. Vaikutukset maa- ja vesialueiden arkeologiseen kulttuuriperintöön sisältyvät arviointiin, joka on kohdennettu taulukossa kulttuuriympäristöön.

Hämeen liitto katsoo, että ratalinjauksen yhteystarvemerkintöjen vaikutuksia kulttuuriympäristön, maiseman ja

luonnonolojen kannalta ei yhteystarvemerkin­nän luonteen vuoksi ole tarkoituksenmukaista arvioida. Yhteystarpeen toteaminen maakuntakaavassa tarkoittaa, että merkinnän päätepisteiden välillä on tulevaisuudessa tarve liikenneyhteyden muodostamiselle. Yhteystarvemerkin­nän luonteeseen kuuluu, että merkinnän selvityspohja riittää tarpeen toteamisen tasolle mutta ei riitä reitin yleispiirteiseen­kään maastoon sijoittamiseen. Tämän vuoksi ympäristövaikutusten arviota ei voida eikä sitä ole ajankohtaista laatia. Erilaisten ympäristövaikutusten arviot kuuluvat olennaisena osana liikenneyhteyden yhteystarpeen toteamisen jälkeen seuraaviin suunnitteluvaiheisiin, joissa yleensä tarkastellaan ja arvioidaan vaihtoehtoisia ratkaisuja sekä hankkeen toteuttamatta jättämistä.

Pirkanmaan liitto

33101 Tampere

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Pirkanmaan liitto toteaa lausuntonaan, että Pirkanmaan liiton esittämät huomiot kaavaluonnoksesta on otettu huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa. Valtatie 9 on osoitettu merkittävästi parannettavana tieyhteytenä. Kaavaehdotuksen aineistoon on lisätty arvokkaan kulttuuriympäristön eri tyyppisten alueiden havainnollisia liitekarttoja ja luetteloita, ja kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ovat muutoinkin kehittyneet lausunnossa ehdotetulla tavalla. Lisäksi Tikinmaa-Forssa -voimajohtolinjan merkintää maakuntarajalla on tarkistettu kaavaehdotukseen.

Pirkanmaan liitolla ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Pirkanmaan liittoa palautteesta.

Puolustusministeriö

00131

Helsinki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Puolustusministeriö toteaa lausunnossaan, että kaavaehdotusalueella sijaitsee useita valtakunnallisesti merkittäviä ja eri käyttötarkoituksiin kehitettyjä Puolustusvoimien käytössä olevia alueita. Puolustusvoimien logistiikkalaitos on osallistunut kaavan valmisteluun.

Puolustushallinnon kannalta on tärkeää, että maakuntakaava turvaa maanpuolustuksen toimintaedellytykset.

Maanpuolustusta koskeva tavoite on kirjattu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Kaavavalmistelussa Puolustusvoimien esittämät kannanotot on pääosin huomioitu. Puolustusvoimien ampumaratoja ja ampuma- ja harjoitusalueita koskevat merkinnät ja kirjaukset eivät kaikilta osin ole riittäviä tai oikein, joten ne tulee vielä tarkistaa. Niiden osalta kaavakartta ja kaavaselostus eivät vastaa Puolustusvoimien aikaisemmin esittämiä kannanottoja eivätkä kaikilta osin ole yhteneväisiä.

Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että edellä mainittujen asioiden osalta Hämeen liitto ja Puolustusvoimat pitävät erillisen neuvottelun kaavaehdotuksen tarkistamiseksi ennen maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 11§ mukaista viranomaisneuvottelua, jotta kaava turvaisi maanpuolustuksen toimintaedellytykset.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää puolustusministeriötä palautteesta ja toteaa, että lausunnossa esitetty erillinen neuvottelu puolustusvoimien edustajien kanssa on käyty sähköpostein. Viesteissä todettiin kaavaehdotuksen selostuksen puutteet, jotka koskivat ampuma- ja harjoitusalueiden melualuerajojen merkintöjä ja määräyksiä. Puutteellisten merkintöjen ja määräysten korjaamisesta sovittiin.

Parolannummen ampumaradan osalta Puolustusvoimat toimitti Hämeen liitolle uusimman melualue selvityksen vuodelta 2014, johon nojautuen kaavaehdotuksen kartalle merkitään 60 dB LA_{max} melualue raja merkinnällä me-a ampumamelualue.

Päijät-Hämeen liitto

15111

Lahti

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Päijät-Hämeen liitto ilmoittaa, että se ei anna lausuntoa kaavaehdotuksesta, koska luonnosvaiheessa annettu lausunto on otettu huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Riihimäen-Hyvinkään Kauppakamari

05800

Hyvinkää

MIELIPIIDE/LAUSUNTO:

Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari toteaa lausunnossaan, että se on kaavaluonnoksesta maaliskuussa 2017 antamassaan lausunnossa kiteyttänyt Riihimäen talousaluetta koskien että:

Kaavaluonnos mahdollistaa hyvin saavutettavien yritysalueiden rakentumisen pääväylien ja muiden kuntarakenteen kannalta tärkeiden teiden varsille.

Kaavakartasta ja muusta aineistosta saatava tieto tukee hyvin elinkeinoelämän näkemystä siitä, että kuntien välialueita tulisi kaavoittaa ja hyödyntää yritystoiminnan ja asumisen alueina. Kaavaluonnos tukee erityisesti Riihimäen ja Hyvinkään sekä myös osin Hausjärven eteläosan kasvamista toisiinsa.

Erinomaista on se, että kaavaluonnoksessa on varauduttu valtakunnallisesti merkittävän ns. Eurooppa-tunnelin ulostuloon mahdollistaen aluekehitystä tukevan ”sisäsataman” rakentumisen Riihimäelle.

Luonnoksessa on selvä tahtotila keskittyä kaupunkikeskustojen elinvoimaisuuden kehittämiseen niin yritystoiminta kuin asumisenkin huomioiden.

Toisaalta on mahdollistettu tilaa vaativan kaupan tulevaisuuden tarpeet keskustojen ulkopuolella mm. moottoritien läheisyydessä. Mutta riittävätkö kaavan varaukset erikoiskaupalle?

Kaava tukee liikkumisen lisääntymistä ja sujuvoittamista sekä pääväylien kehittämistä ja vaikuttaa alueen vetovoiman kehittymiseen.

Lisähuomiota halutaan nyt ehdotusvaiheessa kiinnittää seuraavasti:

Maakuntakaavan tulee mahdollistaa niin teollisuuden, palvelujen kuin kaupankin monipuolisen yritystoiminnan tarpeet pääväylien yhteydessä huomioiden työmatkaliikenteen ja asumisen yhdistäminen. Mahdollistaako kaavaehdotukseen merkitty Arolammin alueella oleva TP-merkintä taajamakehittämisen?

Kaavaehdotus ulottuu vuoteen 2040. Elinkeinoelämän rakenteet ja tarpeet muuttuvat kiihtyvällä tahdilla, jolloin maakuntakaavan tulee olla sellainen, ettei se muodosta jarrua yritystoiminnalle ja aluekehitykselle.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Riihimäen-Hyvinkään kauppakamaria palautteesta.

Hämeen liitto on vastineessaan kauppakamarin aikaisemmin kaavaluonnoksesta antamaan lausuntoon todennut kaavavarausten riittävydestä erikoiskaupalle mm. seuraavaa:

Vähittäiskaupan palveluverkon kehittämisen ohjaus maakuntakaavassa perustuu maankäyttö- ja rakennuslain säädöksiin, joiden mukaan mm. suunnitellulla maankäytöllä ei saa olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen. Maakuntakaava ohjaa tämän vuoksi erikoiskaupan suuryksiköjä sijoittumaan lähinnä keskusta-alueille. Erikoiskaupan suuryksiköjen sijoittuminen keskusta-alueiden ulkopuolelle vaikuttaisi haitallisesti keskustojen elinvoimaan. Erikoiskaupan määrää ei ole maakuntakaavan keskusta-alueilla rajattu ja sen mahdollistaminen on kuntakaavoituksen vastuulla.

Kyseinen Hämeen liiton vastine pätee tältä osin edelleen maakuntakaavaehdotuksen suhteen.

Maakuntakaava 2040 ehdotuksessa Arolammin alueelle sijoittuu molemmin puolin vt 3 moottoritietä ja vasta valmistuneeseen eritasoliittymään tukeutuen laajat työpaikka-alueet (TP). Niitä voidaan pitää Riihimäenseudulla kooltaan ja logistiselta sijainniltaan erittäin merkittävänä elinkeinotoiminnan resursseina. Riihimäenseudun yhdyskuntarakenteessa kyseiset TP-alueet olisivat asumisen kannalta irrallisia ja jo varsin kaukana Riihimäen peruspalvelujen rakenteesta. Asumisen reservialueita tulevaa kasvua ajatellen on kaavaehdotuksessa sijoitettu heti Arolammin alueen pohjoispuolelle vt3 länsipuolelle lähemmäs Riihimäen keskustaa. Toiminnoiltaan monipuoliset tyypillisesti yritys-, kauppa-, palvelu, pienteollisuus- ja asuntotoimintoja sisältävät taajamarakenteet kuuluvat kuntakeskuksiin tai niiden välittömään läheisyyteen.

Kaavaehdotuksen tavoitevuosi on 2040 mutta yhdyskuntarakenteen kehittämiseen varaudutaan pitkällä tähtäimellä.

Kaavaehdotus on perusluonteeltaan mahdollistava ja antaa kuntakaavoitukselle runsaasti tilaa ja eri toiminnoille vaihtoehtoisia ja sijainniltaan soveltuvia kehitysmahdollisuuksia. Kaavaehdotus ei pitkällä tulevaisuudessakaan muodosta jarrua yritystoiminnalle ja aluekehitykselle.

Satakuntaliitto

28101

Pori

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Satakuntaliitto toteaa lausunnossaan, että Satakunnan kannalta tärkeitä huomioitavia kysymyksiä Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 ovat vt 2 palvelutason nosto sekä mahdollinen Helsinki-Forssa-Pori oikorata ja sen rakentamismahdollisuuksien turvaaminen.

Satakuntaliitto toteaa, että vt 2 ja siihen liittyvä liikennekäytävä on huomioitu kaavaehdotuksessa hyvin. Kaavaprosessin yhteydessä on tarkasteltu alueen vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä. Forssan kaupunkiseudulla on tunnistettu vetovoimatekijöiksi Helsinki-Forssa-Pori liikennekäytävän kehittäminen; vt 2 välityskyvyn parantaminen ja raideyhteyden varautuminen. Selostuksessa on esitetty rakennetarkastelun liitekartta, jossa liikennekäytävä on merkitty kasvukäytävänä.

Maakuntakaavan ehdotuksessa on huomioitu hyvin Kanta-Hämeen vetovoimatekijät ja tavoitteet. Vt 2 on merkitty kaavaehdotuksessa kattavaan TEN-T verkkoon kuuluvaksi valtatieksi ja merkittävästi parannettavaksi tieyhteydeksi. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymiseen sekä ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaamiseen. Valtatieosuuksilla tulee kiinnittää huomiota joukkoliikenteen toimivuuteen. Lisäksi suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueiden suunnittelussa on säilytettävä mahdollisuus toteuttaa vt 2 kaksiajorataisena.

Kaavaehdotuksessa on osoitettu ratayhteystarve välille Helsinki-Forssa-Pori. Tarkasteltavana raideyhteytenä kaavassa tuodaan myös esille radan mahdollinen suuntaaminen Forssan seudulta Riihimäelle. Kaavaselostuksen mukaan ratayhteys liittäisi ensi vaiheessa Forssan kaupunkiseudun Turku-Toijala -välin rataan. Merkinnät osoittavat uuden ratayhteyden tarvetta ja uuden ratayhteyden toteuttamissuuntaa. Merkintä ei osoita raideyhteyden sijaintia eikä siihen liity rakentamisrajoitusta. Suunnittelumääräyksen mukaan uuden ratayhteyden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota sen kytkeytymiseen muuhun rataverkkoon, kehittyviin junapalveluihin ja ympäristövaikutuksiin.

Valtatietä 2 ja tulevaisuuden ratayhteyden muodostamaa kasvukäytävää tukemaan on kaavaehdotuksessa osoitettu alueita logistiikalle, liikenteen palveluille, teollisuudelle ja palveluille. Satakuntaliitto pitää kaavamerkintöjä ja määräyksiä sekä vt 2:n että Helsinki-Forssa-Pori -oikoradan osalta koko Helsinki-Pori -yhteysvälin kehittämisen kannalta riittävinä.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Satakuntaliittoa palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Aiempiin kaavaluonnoksiin verrattuna kaavaehdotus edustaa luonnonarvojen turvaamisen suhteen kehitystä myönteiseen suuntaan. Tällä saralla riittää kuitenkin vielä runsaasti parannettavaa.

Keskitymme tässä lausunnossa vain maakunnallis- ja valtakunnallista suojelualue- ja viheralueverkkoa koskeviin kysymyksiin.

1. Voimassa olevan maakuntakaavan suojeluvarausten poisto

Uuden maakuntakaavan kaavaehdotuksessa on edelleen jätetty esittämättä suojeluvarauksina lukuisia sellaisia alueita, jotka voimassa olevaa maakuntakaavaa laadittaessa on katsottu niin arvokkaiksi, että ne on siinä osoitettu luonnonsuojelualueeksi perustettavaksi alueeksi SL-merkinnällä. Nykyisen kaavaehdotuksen tausta-aineistoon ei sisälly mitään sellaista selvitystä, jonka perusteella voitaisiin päätellä niiden luonnonarvojen heikentyneen niin paljon, että tämä oikeuttaisi suojeluvarausten poiston. Mitään luonnontieteellisiä perusteita suojeluvarausten poistolle ei ole esitetty.

Poistettujen suojeluvarausten joukossa on mm. valtakunnallisesti arvokkaita suo- ja kosteikkokohteita, jotka ovat täysin vertailukelpoisia valtakunnallisen soidensuojelun täydennysesityksen kohteiden (jotka on esitetty kaavaehdotuksessa SL/MY-varauksina) kanssa. Ainoa syy miksi nämä kohteet eivät sisältyneet Hämeessä soidensuojelun täydennysinventointiin ja päätyneet siten soidensuojelun täydennysesityksen kohteiksi, oli se että niillä oli jo maakuntakaavan SL-varaus ja ne olivat siten jo matkalla suojeltaviksi. Niiden poistaminen maakuntakaavasta paitsi poistaa niiltä täysin suojelustatuksen, on siis myös loogisestikin ristiriitaista. Poistettujen suojeluvarausten joukossa on myös metsiensuojelun kannalta merkittäviä kohteita. Suurimmassa osassa Kanta-Hämettä metsiensuojelutilanne on hyvin heikko. Poistettujen suojeluvarausten joukossa on myös maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita linnustoalueita. Poistetut suojeluvaraukset tulee palauttaa kaavaan, jollei ole esittänyt näyttöä siitä että niiden luonnonarvot on menetetty. Maakuntakaavojen suojeluvaraukset on tilastoitu jopa Suomen virallisissa suojelutilastoissa suojelluiksi alueiksi. Poistettuja suojeluvarauksia on ruodittu kohdekohtaisesti tämän lausunnon liitteissä.

2. Kaavaehdotuksen kaavakartalta puuttuu perustettuja suojelualueita ja valtiolle suojelutarkoituksiin hankittuja kohteita

Kaavaehdotuksen kartta tulisi päivittää perustettujen suojelualueitten (SL) ja suojelutarkoituksiin varattujen valtionmaiden kohteiden (SL) osalta. Nyt kartalta puuttuu useita virallisesti luonnonsuojelualueeksi perustettuja, 4 ha suurempia suojelualueita ja yli 4 ha suuruisia, luonnonsuojelualueeksi varattuja valtionmaan palstoja. Tämän lausunnon liitteisiin on sisällytetty joitakin esimerkkejä, mutta listaus ei ole kattava.

3. SL/MY-varauksen kaavamääräystä tulee muuttaa

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin mielestä SL-varausten tulee olla pysyviä ja SL-merkintöjä tulevaisuudessakin. Luonnonsuojelu jatkuu maassamme seuraavienkin sukupolvien aikana. Lisäksi tulee ottaa huomioon MRL:n korvausten tai lunastusten pykälät (101–102 §) ja niiden reunaehdot. Asia liittyy kaavamääräyksellä kiellettyihin toimintoihin, joita kaikki maanomistajat eivät koskaan aio tehdä. Joissakin yleiskaavoissa on ollut rajoittavia suojelumerkintöjä, jotka ovat rauenneet määräajan jälkeen. Niissäkin kaavamerkintä on kuitenkin säilynyt samana. Lisäksi kaavamerkinnän muutoksista tulee ilman muuta tehdä eri päätös. Toisin sanoen "automaattipäätös" kaavamerkinnän muuttamisesta toiseksi pelkällä kaavamerkinnällä ei ole mahdollinen. Toissijaisesti, jos kaavassa kuitenkin jatketaan ehdotuksen tavalla, SL-varauksen muuttuminen MY-varaukseksi tulee sitoa ainakin maanomistajan aloitteellisuuteen esimerkiksi seuraavasti. Tässä on yksi mahdollinen malli pohdintaanne, vaikka emme ole tällä hetkellä varmoja onko sekään MRL:n mukainen. Asiasta on välttämätöntä neuvotella erikseen ELY-keskuksen ja YM:n kanssa.

1) Jos maanomistaja ennen 5 vuotta kaavan hyväksymisestä pyytää asianomaiselta viranomaiselta SL/MY-varauksen toteuttamista tai sen kanssa ristiriitaista lupaa, viranomaisen on aloitettava neuvottelut kaavamerkinnän toteuttamiseksi mielellään viimeistään kun kaavan hyväksymisestä on kulunut 5 vuotta. Jos neuvottelut yksityisen tai valtion luonnonsuojelualueen perustamisesta, korvauksesta, lunastuksesta, maanvaihdesta tms. eivät johda tulokseen, SL-varauksesta tulee tehdä eri päätös, jolla se voi tarvittaessa muuttua MY-varaukseksi.

2) Jos maanomistaja pyytää asianomaiselta viranomaiselta SL/MY-varauksen toteuttamista tai kaavamerkinnän kieltämää lupaa sen jälkeen kun kaavan hyväksymisestä on kulunut 5 vuotta, viranomaisen on käynnistettävä neuvottelut kaavan toteuttaminen 2 vuoden kuluessa pyynnön esittämisestä. Jos neuvottelut yksityisen tai valtion luonnonsuojelualueen perustamisesta, korvauksesta, lunastuksesta, maanvaihdesta tms. eivät johda tulokseen, varauksesta voidaan tarvittaessa tehdä eri päätös, jolla se voi muuttua MY-varaukseksi. Jos maanomistaja ei ole esitetyllä tavalla aloitteellinen, mihinkään muutokseen ei ole tarvetta. Tämä tilanne on ollut useimmilla nykyisillä SL-varauksilla jo pitkään. Silloin SL-merkintä pysyy voimassa niin kauan kuin kaavakin on voimassa. Silloin ei ole tarpeen tehdä kaavamerkinnän muuttamista koskevaa päätöstä. Myös viranomainen voi olla aloitteellinen kaavan toteuttamiseksi.

4. Ekologisten yhteyksien käsittely kaavassa on lähes olematonta

Koko kaavakartalla on esitetty vain muutama ekologinen yhteystarve, itä-länsisuunnassa Helsinki-Tampere - pääteiden ja rautatien yli. Näidenkin sijainti on esitetty kaavakartalla hyvin epäselvästi, eivätkä kaikki niistä kykene toimimaan esimerkiksi metsäekologisena yhteytenä – yksi yhteyksistä on esim. piirretty kulkemaan yli kilometrin levyisen Kernaalanjärven yli. Hämeenlinnan eteläpuolelle sijoittuva ekologinen yhteyskin kaipaisi tarkempaa sijoittelua todellisen maastotilanteen mukaan. Olemme jo aiemmin toimittaneet Hämeen liitolle tätä yhteyttä koskevat tarkat kartat. Kaavaehdotus muodostaa Hämeenlinnan eteläpuolelta aina Hattulan pohjoispuolelle ulottuvan, yli 15 km pitkän, moottoritien varteen sijoittuvan katkeamattoman taajamamaton, jonka läpi ei ole ositettu yhtä ainoaa itä-länsisuuntaista ekologista yhteyttä. Nykyisin tällä vyöhykkeellä on vielä olemassa mm. Aulangon ja Parolannummen kautta kulkeva yhteys, mutta alueen rakentuminen yhtenäiseksi nauhataajamaksi katkaisisi sen. Se puolestaan johtaisi muun muassa siihen että suuria nisäkkäitä nähtäisiin jatkossa seikkailemassa Hämeenlinnan-Hattulan kaupunkirakenteessa. Esityksessä mainittu yhtenäinen nauhataajama jatkuisi vielä edellä mainitusta eteläpäästään 7 km etelämmäksi niin että sen läpi kulkisi vain yksi viheryhteys. Jo pelkästään se että saataisiin Tampere-Hämeenlinna -moottoritielelle tarpeellinen määrä vihersiltoja oikeisiin paikkoihin, edellyttäisi ekologisten yhteyksien riittävää ja riittävän tarkkaa osoittamista maakuntakaavassa. Viheryhteyksiä on syytä osittaa myös muihin metsäisten alueiden välisiin ”pullonkauloihin”, jottei näitä yhteyksiä katkaistaisi esim. paikallisen mittakaavan rakentamisella, jota maakuntakaava ei muuten säätele.

Lopuksi

Uudenmaan piiri tukee myös paikallisyhdistystemme lausunnoissa esitettyjä seikkoja.

Lausunnon liitteenä on 15 kappaletta lausunnon sisältöä tarkentavia karttoja.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää luonnonsuojeluliittoa lausunnosta.

Maakuntahallitus (18.9.2017) on käsitellessään maakuntakaavan luonnosvaiheen palautteita, mm. Suomen luonnonsuojeluliitto, Uudenmaan piirin lausuntoa linjannut, että ”Maakuntakaavassa ne alueet, jotka on suojeltu tai tullaan suojelemaan luonnonsuojelulain perusteella, merkitään SL-merkinnällä. Tällaisia alueita ovat mm. jo olemassa olevat suojelualueet, valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvat alueet, ELY:n päätöksellä suojeltavat alueet (myös yksityiset suojelualueet) sekä Metsähallituksen luonnonsuojelutarkoituksiin hankitut alueet. Tällä periaatteella pyritään siihen, että mikäli maa-alue on merkitty SL-merkinnällä (luonnonsuojelulain perusteella suojeltavaksi tarkoitettu alue), alue myös toteutetaan suojelualueena eikä kohteelle jää epäselvää tilannetta. SL/MY-merkintä tuo esiin erityiset luonnon olosuhteet ja mahdollisen suojelutarpeen maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavaa koskevien sisältövaatimusten mukaisesti. Määräaikaisuus toisaalta varmistaa sen, ettei tilanne jää epäselväksi loputtomiin. Tämä periaate johtaa käytännössä siihen, että osa voimassa olevan kokonaiskaavan SL-varauksista putoaa pois. Näistä merkinnöistä osa periytyy hyvin kaukaa seutukaava-ajoilta. Soidensuojelun

täydennysohjelmatyön yhteydessä inventoidut ja ohjelmaan ehdolla olleet alueet (mikäli ohjelma olisi toteutunut) merkitään SL/MY-merkinnällä, missä SL-merkintä on määräaikainen. Hämeen liiton näkemyksen mukaan tällainen merkintätapa ei ole MRL vastainen. SL/MY-merkinnän määräystä muutetaan hieman ympäristöministeriön lausuntoon perustuen. Kaavan saatua lainvoiman kaavakarttaan, SL/MY-kaavamääräykseen ja kaavaselostukseen lisätään päivämäärä milloin määräyksen mukainen neljä vuotta tulee täyteen ja SL-osa merkinnästä poistuu. Luonnonsuojeluliitto esittää ja perustelee lausunnossaan muutamien kokonaiskaavasta poistettujen SL-alueiden merkitsemistä joko SL- tai SL/MY-merkinnällä. Hämeen liitto katsoo, että kyseiset alueet on tarkoituksenmukaista merkitä nyt valmisteilla olevaan maakuntakaavaan SL/MY-merkinnällä. Hämeen liitolla on tavoitteena ja tarkoitus käynnistää koko maakuntaa koskeva suoluonnon tilaa koskeva selvitys. Tällöin tulevat tarkasteltavaksi laajasti sekä turvetuotantoon soveltuvat että soiden luonnon arvot ja mahdolliset suojeluperusteet. Olemassa olevat suojelualueet ja valtiolle suojelutarkoituksiin hankitut alueet esitetään ELY-keskukselta ja Metsähallitukselta saatujen tietojen perusteella. Aluevaraukset halutaan esittää mahdollisimman ajantasaisena, mutta alueiden määrän lisääntyessä kaavakartta jossain vaiheessa menettää ajantasaisuutensa tältäkin osin. Ekologinen yhteystarve osoittaa päätepisteidensä välisen yhteystarpeen, jonka tarkka sijainti varmistuu vasta tarkemmassa suunnittelussa. Hämeen liitto lisää kaupunkiseutuja koskevaan kehittämissuositukseen maininnan siitä, että ekologisten yhteyksien säilyminen tulee turvata kaupunkiseutujen tarkemmassa suunnittelussa.

Suomen Turvallisuusverkko Oy

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Suomen Turvallisuusverkko Oy ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa tai osallistumistarvetta kaavaehdotuksen suunnittelukokonaisuuteen liittyen.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Trafi

00101

Helsinki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Trafi kiittää mahdollisuudesta lausua Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n kaavaehdotuksesta.

Trafi on tutustunut ehdotukseen ja sen tausta-aineistoihin. Lentoasemien ja paikkojen osalta Trafi lausuu seuraavaa:

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 ehdotuksessa on selvitetty, ettei alueella ei ole lentoasemia. Ehdotuksessa on huomioitu Räyskälän lentopaikka LL-alueena. Alueella on myös toinen lentopaikka, Forssa, jota ei ole ehdotuksessa käsitelty tai mainittu. Trafi näkee, että kaavaselostuksessa oli syytä mainita myös Forssan lentopaikka. Trafi haluaa tuoda esiin, että lentopaikoilla on tärkeä merkitys harrasteilmailulle ja siihen liittyvälle ammatilliselle toiminnalle. Lentopaikkojen toimintaedellytysten turvaamiseksi kyseisten alueiden merkitseminen maakuntakaavoihin on tärkeää ja ympäröivän maankäytön suunnittelun ohjauksessa tulee huomioida lentopaikan ominaispiirteet muun muassa ympäristöhaittojen, kuten meluhaittojen, minimoimiseksi myös pitkällä tähtäimellä.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Trafia lausunnosta.

Lisätään maakuntakaavan selostukseen maininta, että Forssan taajamassa on lentopaikka.

Uudenmaan liitto

00240

Helsinki

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Uudenmaan liitto toteaa lausunnossaan, että se on antanut lausuntonsa kaavaluonnoksesta 31.3.2017. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota saavutettavuuden parantamisen merkitykseen kasvukäytävällä Helsinki-Tampere sekä kaupan ratkaisuun. Lisäksi jatkosuunnittelussa toivottiin kiinnitettävän huomiota kaavakartan luettavuuteen. Uudenmaan liiton antamaa luonnosvaiheen lausuntoa on pyritty ottamaan huomioon maakuntakaavan ehdotuksen laadinnassa. Kaavaehdotuksessa Uudenmaan ja Kanta-Hämeen maakuntien rajapinnassa on tehty vähäisiä muutoksia taajamatoimintojen alueisiin ja suojelualueisiin. Muutoksilla ei ole vaikutusta Uudenmaan voimassa olevaan maakuntakaavaan eikä laadittavana olevaan Uusimaa 2050 -kaavaan.

Kauppa:

Kaavaehdotuksessa kaupan ratkaisu on säilynyt periaatteeltaan luonnosvaiheessa esitetystä ratkaisusta. Kaupan pääasiallinen sijaintipaikka on keskusta-alue. Kaupunkien ja alueellisten palvelukeskusten keskustatoimintojen alueilla ei ole mitoitusta eikä sijainnin ohjausta. Näille alueille sijoitettavat suuryksiköt on kuitenkin mitoitettava ja toteutus on ajoitettava yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 4000 k-m² ja sitä suurempia vähittäiskaupan suuryksiköitä voidaan sijoittaa suunnittelumääräysten mukaisesti taajamatoimintojen sekä kaupallisten palvelujen alueille ja kohteille.

Keskustan ulkopuoliset kaupan alueet on jaettu kaupallisten palvelujen alueisiin, joille saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä (KM1), vain seudullisia tilaa vaativia kaupan suuryksiköitä (KM2 ja KMt) tai matkailua palvelevia (KM3) erikoiskaupan ja laajan tavaravalikoiman vähittäiskaupan suuryksiköitä. Mitoituksen ja ajoituksen vaateet on määrätty otettavaksi huomioon yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa myös kaupallisten palvelujen alueilla. Kaavaehdotuksessa on haluttu osoittaa kaupan alueelle monipuolista maankäyttöä, sillä kaupan alueille voi sijoittaa myös asumista.

Uudenmaan liitolla ei ole huomauttamista Kanta-Hämeen maakuntakaavan kaupan ratkaisusta.

Liikenne:

Kanta-Hämeen maakuntakaavan tärkeänä tavoitteena on saavutettavuuden parantaminen, sillä se lisää mahdollisuuksia väestönkasvuun ja työvoiman parempaan liikkumiseen sekä elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuuteen.

Kaavaehdotuksessa on osoitettu uusi raideyhteystarve Helsinki-Forssa-Pori -käytävän (HFP) ja Helsinki-Hämeenlinna-Tampere -käytävän (HHT) välille. Tämä on täydennystä luonnosvaiheen HHT- ja HFP -liikennekäytävien kehittämiselle, sillä kaavaehdotuksessa ovat säilyneet välityskykyä parantavat merkinnät merkittävästi parannettavasta pääradasta sekä merkittävästi parannettavista Vt 3 ja Vt 2 tieyhteyksistä.

HHT-käytävä:

Helsinki-Hämeenlinna-Tampere -käytävän saavutettavuuden parantaminen on myös Uudenmaan tavoite, sillä se on Suomen yhtenäisin työmarkkina-alue sekä tavaraliikenteen valtavyylä. Käytävän logistiikan potentiaaliin kehittämismahdollisuuksiin vaikuttavat myös Helsinki-Vantaa -lentokentän ja satamien yhteydet sekä tulevaisuudessa myös yhteys Keski-Eurooppaan Tallinna-tunnelin kautta. Saavutettavuuden parantaminen on myös pendelöijien etu, sillä kauempaa Helsingin seudun ulkopuolelta tulevien määrä on kasvanut voimakkaasti muutamien vuosikymmenien sisällä samalla kun työmarkkina-alue on laajentunut.

Pääradan kehittäminen:

HHT-käytävän raideliikennevarauksen osoittaminen perustuu kaavaehdotuksessa varaamaan, että raideyhteys tulee olemaan neliraiteinen. Uudenmaan alueella oleva Pasila-Riihimäki -raideliikenteen välityskyvyn parantaminen on käynnissä. Hankkeen kahdessa eri vaiheessa parannetaan liikennepaikkojen toimivuutta ja rakennetaan lisäraiteita henkilö- ja tavaraliikennettä varten. Hankkeen ykkösvaihetta rakennetaan ja sen on arvioitu olevan valmis vuonna 2020. Kakkosvaihe on yleissuunnitelmavaiheessa ja se on osoitettu Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015:ssä 2026-2040 aloitettavana hankkeena.

Vt 3:

Uudenmaan alueella HHT-käytävän moottoritietä (Vt 3) pyritään kehittämään liikenteen ohjauksjärjestelmää

kehittämällä.

Tallinna-tunneli:

Tallinna-tunnelista on laadittu selvityksiä osana FinEst-Link -projektia. Siinä on tutkittu tunnelin toteutettavuutta ja kannattavuutta taloudellisesta ja teknisestä näkökulmasta. Matkustaja- ja rahtiliikenteelle tarkoitetun tunnelin rahtiliikenne ulottuisi tällöin Helsinki-Vantaa -lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuvaan rahtiterminaaliin asti.

Matkustajaliikenne ohjattaisiin Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajaterminaaliin. Näissä päätepisteissä eurooppalainen raideyhteys yhdistyisi suomalaisen standardin mukaiseen raideverkkoon.

Riihimäellä Arolammin alueelle on kaavaehdotuksessa osoitettu logistiikka- ja työpaikkatoimintoja. Alueen käytössä on varauduttu myös Tallinna-tunnelin tarvitsemiin logistiikkapalveluihin ja niihin liittyviin työpaikka- ja elinkeinotoimintoihin. Tarkemmat suunnitelmat tunnelin ja siihen liittyvien ratakäytävien osalta vaativat vielä yksityiskohtaisempaa selvittämistä. Tästä syystä Uudenmaan liitto katsoo, että on hyvä, että myös Kanta-Hämeen maakuntakaavassa on varauduttu uuden yhteyden mahdollisiin tarpeisiin Riihimäellä.

Uudenmaan liitto on tehnyt yhdessä Liikenneviraston kanssa selvitystä Tallinna-tunnelin linjauksesta ja sijoittumista. Tallinna-tunnelin merkitsemistä Uusimaa-kaavaan, erityisesti Helsingin seudun vaihekaavaan tutkitaan kevään 2018 aikana.

HFP -käytävä:

Kaavaehdotuksessa on esitetty Helsinki-Forssa-Pori -käytävään (HFP) raideyhteystarve -merkintä ja merkittävästi parannettava tieyhteys -merkintä.

Raideyhteystarve:

Uusimaa-kaavan 2050 selvitykset ovat osoittaneet, että Helsingin ja Porin väliselle raideyhteydelle ei ole riittävää matkustaja- tai tavaraliikenteen kysyntää. Kanta-Hämeen maakuntakaavassa osoitettu maankäytön suunnittelua varten osoitettu varauma HFP-rautatietä varten voi kuitenkin helpommin mahdollistaa joskus myöhemmin tarpeelliseksi arvioidun raideyhteyden toteuttamisen.

Vt 2:

Merkittävästi parannettavan tieyhteyden toimenpiteitä on selvitetty Vt 2 Pori-Helsinki kehittämisselvityksessä.

Selvityksessä on osoitettu toimenpiteitä valtatiekehittämiseksi seuraavan kymmenen vuoden ajaksi. Kanta-Hämeen alueelle osoitetut toimenpiteet parantavat olosuhteita etenkin raskaan liikenteen kuljetuksille sekä joukkoliikenteen edellytyksiä maakuntien välisillä matkoilla. Lisäksi liikenneturvallisuutta parantavilla toimenpiteillä parannetaan myös muutoinkin maakuntien välisiä matkoja.

Raideyhteystarve Forssa-Riihimäki:

Forssan kaupunkiseudun vetovoimatekijänä on esitetty bioenergian tuotannon, kiertotalouden ja materiaalien hyötykäytön toimialojen kehittyminen ja niiden maankäytön turvaaminen. Maakuntakaavan ehdotuksessa onkin esitetty raideyhteystarve -merkintä Forssan ja Riihimäen välille, koska kiertotalouden tavarakuljetusten liikennetarve on lisääntymässä. Raideyhteys nopeuttaa tavaraliikennedyhteyksiä ja edesauttaa elinkeinoelämän kehittymistä. Tämän yhteyden on katsottu vähentävän jonkin verran myös pääradan kuormitusta.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että pääradan tavara- ja henkilöliikenne on sujuvaa, joten on hyvä että sen kuormitusta vähentäviin pitkäntä aikavälin ratkaisuihin varaudutaan.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Uudenmaan liittoa palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

Vapo Oy

40101 Jyväskylä

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 ehdotuksesta Vapo Oy lausuu seuraavaa:

Turvetuotannon harjoittamisen kannalta pitkälle tulevaisuuteen tähtäävän maakuntakaavan ongelmat kulminoituvat edelleen vähäiseen uuteen kaavoitettuun tuotantopinta-alaan. Turvetuotannon harjoittamista ja maanomistajan oikeusturvaa heikennetään maankäyttöä merkittävästi rajoittavalla SL/MY-kaavamerkinnällä.

Turvetuotanto

Kaavan valmisteluvaiheeseen annetussa vastineessaan kaavoittaja jakaa niin ikään huolensa riittämättömästä uuden tuotantopinta-alan varauksesta. Liitto perustelee uuden turvetuotannon pinta-alan kaavoittamisen erityisen haastavaksi mm. luonnonympäristön, rakennetun ympäristön ja mahdollisten vesistövaikutusten aiheuttaman paineen vuoksi.

Vapo Oy toteaa, että alkutuotantoa koskevan maankäytön kaavoittaminen on aina haastava osa kaavakokonaisuutta, mutta kaavoitus on samalla käytännöllinen suunnittelutyökalu eri maankäyttöintressien yhteensovittamiseksi. Alimitoitettujen turvetuotannon pinta-alan varaaminen kaavassa osoittaa, että kaavoittaja ei ole tältä osin onnistunut kaavan valmistelu- ja suunnittelutyössä asianmukaisesti. Koska kaavaprosessi on edennyt jo ehdotusvaiheeseen, on oletettavaa, että täysin uusia turvetuotannon kaavavarauksia ei tuottajien toiveista huolimatta kaavaan ole enää mahdollista lisätä. Samalla Vapo Oy kuitenkin huomauttaa, että uusien potentiaalisten tuotantoalueiden kaavoitusta tuleekin jatkaa heti seuraavassa maakuntakaavaprosessissa ja uusien alueiden kaavoittaminen tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä turvetuotantotoimijoiden kanssa.

Kaavamerkinnät:

EOT-merkinnän suunnittelumääräys on varsin onnistunut. Siihen liittyvä jälkikäyttötavoite on kuitenkin turha. Suunnittelumääräyksen mukaan turvetuotantoalueiden "jälkikäyttötavoitteen on metsätalous, ellei sitä ole erikseen määritetty lisämerkinnällä". Alueluettelossa muutamilla kohteilla on käytetty jälkikäyttöön liittyvää lisämerkintää sl: linnustonsuojelu tai V: virkistyskäyttö. Vapo Oy vaatii suunnittelumääräyksen jälkikäyttötavoitteen ja erityisesti jälkikäytön lisämerkintöjen poistamista, mikäli merkinnöistä ei ole etukäteen sovittu maanomistajien kanssa.

Kullakin maaomistajalla on oikeus päättää omistamansa alueen maankäytöstä turvetuotannon päätyttyä. Turvetuotantoalueet ovat kooltaan varsin laajoja ja ne koostuvat yleisesti vuokratuista alueista ja tuottajan omistamista alueista. Näin ollen alueiden seuraava maankäyttö voi olla hyvin monimuotoinen metsistä pelloiksi tai kosteikoiksi. Maakuntakaavan 2040 turvetuotannon aluevaraukset perustuvat aikaisempiin kaavoihin. Kaavaselostuksessa todetaan mm. "Mikäli turpeenottoalueen koko on vähintään 10 ha, vaatii se ympäristöluvan." Lause on todennäköisesti jäänyt aikaisemmista kaavoista. Se on kuitenkin syytä korjata uudistuneen ympäristönsuojelulain mukaiseksi, 10 hehtaarin raja on poistunut.

SL/MY-merkintä

Vapo Oy lausui jo aiemmassa kaavaprosessin vaiheessa kriittisesti liiton käyttämään MY-kaavamerkintään (Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Kaavaehdotuksessa MY-kaavamerkintä on korvattu merkinnällä SL/MY. SL/MY-kaavamerkintä on kohdistettu mm. soidensuojelun täydennysehdotuksessa esiin nousseille suoalueille. SL/MY-merkinnän yhteydessä viitataan useassa kohden (kaavaselostus ja alueluettelo) nimenomaan soidensuojelun täydennysohjelmaan. Tällaista ohjelmaa ei kuitenkaan ole olemassa, ainoastaan täydennysehdotus. Tämän vuoksi toivomme termin korjaamista.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksessa soidensuojelun täydentämiseksi (2015) todetaan, että "Etelä -Suomen valituilla arvokkailla yksityismaiden suoalueilla suojelu toteutetaan vapaaehtoisin keinoin ja aluksi etenkin METSO-

kriteerit täyttävien soiden suojeluneuvotteluilla. Suojelu toteutetaan sopimalla maanomistajien kanssa ekologisesti ja vesitaloudellisesti ehyiden suokokonaisuuksien suojelusta tarkoitukseen osoitettujen valtion kehysmäärärahojen puitteissa. Näin ollen "näiden suokohteiden joukkoon kuuluminen ei valtionmaita lukuun ottamatta aiheuta niiden maanomistajille uusia maankäyttöä rajoittavia oikeusvaikutuksia".

Vapo Oy toteaa, ettei lähtökohtaisesti vastusta alueiden kaavoittamista suojeluun, mikäli suojelu toteutetaan lainmukaisesti suojeluohjelman puitteissa, maanomistajan hyväksynnällä ja suojelun mahdollistava rahoitus on varmennettu jo kaavoitusvaiheessa. Samoin suojeluun lunastamiseen on osoitettu selkeä enimmäisaikataulu. SL/MY-kaavamerkinnän ongelma kulminoituu kuitenkin jälleen varauksen MY-merkintään, joka astuu automaattisesti alueelle voimaan, mikäli SL-varauksen mukaista suojelua ei ole mahdollisuus toteuttaa neljän vuoden määräajassa. Käsityksemme mukaan nykyinen SL/MY-merkintä nimenomaan aiheuttaa maanomistajille uusia rajoituksia maankäyttöön. Tämän vuoksi Vapo Oy vaatii, että SL/MY-kaavamerkinnästä luovutaan kokonaisuudessaan ja alueet jätetään tässä vaiheessa kaavassa valkoisiksi alueiksi. Ne kohteet, joiden suojeluun on maanomistajan hyväksyntä, voidaan kaavoittaa oikeusvaikutuksiltaan huomattavasti selkeämmällä SL-kaavamerkinnällä. Tällöin kaavoituksessa toteutetaan aidosti maanomistajaa kunnioittavaa, hyvää kaavoitustapaa. Mikäli SL/MY kuitenkin jää käyttöön, tulee kaavamääräystä muuttaa siten, että merkintä kumoutuu kokonaisuudessaan neljän vuoden kuluttua, mikäli alueen hankinta luonnonsuojelualueeksi ei ole toteutunut. Kumoutumisen tulee tapahtua myös MY-merkinnän osalta, joka jo yksinään rajoittaa maankäyttöoikeuksia. Näin merkintä olisi yksiselitteinen.

Lopuksi Vapo Oy haluaa lopuksi muistuttaa, että maakuntakaavoituksen tulee olla läpinäkyvä prosessi, jossa kaava-alueen toimijoiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet näkyvät aidosti valmiissa kaavaratkaisuissa. Maakuntakaavan 2040 valmistelussa turvetuotannon toimintaedellytyksiä ei ole otettu tarpeellisilta osin huomioon. Toivottavaa on, että seuraavassa kaavapäivityksessä asia tulee korjata uusien tuotantoalueiden kaavoittamisella. Maakuntakaava 2040 valmiissa kaavassa ei myöskään tule käyttää ohjausvaikutukseltaan epäselvää SL/MY-perustaista kaavamerkintää vaan se tulee jättää pois tai korvata maanomistajan suostumuksella SL-alueiksi. Selkeät ja maanomistajien hyväksymät kaavaratkaisut luovat perustan onnistuneelle maankäytön suunnittelulle nyt ja tulevaisuudessa.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää Vapo Oy:tä lausunnosta.

Tähän mennessä laaditut selvitykset eivät mahdollista enempien turvetuotantoalueiden osoittamista tässä kaavassa. Tulee myös muistaa, että maakuntakaavamerkintä ei ole edellytys ympäristöluvan saamiseksi turvetuotantoa varten. Hämeen liitto on suunnitellut käynnistävänsä Hämeen suoluonnon tilaa koskevan selvityksen, minkä yhteydessä kartoitettaisiin myös uusia turvetuotantoon potentiaalisia soita. Tämän selvityksen laatimisessa tarvitaan myös Vapo Oy:n apua ja asiantuntemusta.

On totta, että turvetuotantoalueille voi tulevaisuudessa sijoittua toimintoja, joiden laatua ei osata vielä edes arvailla. Turvetuotantoalueiden yleinen jälkikäyttötarkoitus (metsätalous) voidaan poistaa määräyksestä. Lisämääräyksiä /V ja /SL ei tulla poistamaan. Ne kohdistuvat yksittäisille tuotantoalueille joiden jälkikäyttötarkoituksesta on olemassa yleisestä poikkeava suunnitelma.

Kaavaselostukseen korjataan ympäristölupaa koskeva kohta vastaamaan uudistunutta ympäristönsuojelulakia.

Ympäristöministeriön toimittaman ohjeen mukaan soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvien suoalueiden huomioon ottaminen maakuntakaavoissa perustuu MRL 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimukseen, jonka mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen vaalimiseen.

Maakuntakaavoituksessa soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistosta tunnistamat valtakunnallisesti arvokkaat suot tulee ottaa huomioon siten, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä.

Hämeen liitto on ratkaissut tämän merkitsemällä soidensuojelun täydennysohjelmaehdotukseen sisältyneet suoalueet merkinnällä SL/MY, missä SL-merkintä on määräaikainen ja kumoutuu, mikäli aluetta ei ole suojeltu tai sen suojelusta sovittu neljän vuoden kuluessa siitä, kuin maakuntakaava on saanut lainvoiman. SL-merkinnän kumoutuessa jää MY voimaan. MY-merkintä on informatiivinen merkintä ja osoittaa, että alueella on jotain muuta ympäristöään arvokkaampaa, mikä olisi hyvä ottaa huomioon alueella toimittaessa. MY-merkinnällä varmistetaan, ettei ko. suoalueille ole osoitettu alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. MY-merkintä ei rajoita maankäyttöä vaan rajoitukset tulevat lainsäädännön kautta, esim. metsälain ja luonnonsuojelulain säädöksistä. Kaavan saatua lainvoiman kaavakarttaan, SL/MY-kaavamääräykseen ja kaavaselistukseen lisätään päivämäärä milloin määräyksen mukainen neljä vuotta tulee täyteen ja SL-osa merkinnästä poistuu.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvistä valtakunnallisesti arvokkaista alueista valtionmaille sijoittuvat luonnonsuojelulain nojalla toteutettavat alueet ja yksityiset luonnonsuojelualueet osoitetaan maakuntakaavassa merkinnällä SL.

Varsinais-Suomen liitto

20101 Turku

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Varsinais-Suomen liitto ilmoittaa, että sillä ei ole tarvetta antaa erillistä lausuntoa kaavaehdotuksesta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

MIELIPIDE/LAUSUNTO:

Ympäristöministeriön lausunnossa kaavaehdotusta on tarkasteltu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) ja muiden ympäristöministeriön toimialaa koskevien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) ja maakuntakaavan sisältövaatimusten näkökulmasta. Ympäristöministeriö toteaa lausuntonaan KantaHämeen maakuntakaavan ehdotuksesta seuraavaa:

Alue- ja yhdyskuntarakenne sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 kattaa alueellisesti koko Kanta-Hämeen maakunnan, joka sijaitsee Helsingin, Turun, Tampereen ja Lahden välissä ja muodostuu kolmesta seutukunnasta: Hämeenlinna, Riihimäki ja Forssa. Maakunnan halki kulkee Suomen kasvukäytävä (Helsinki-Tampere) sekä Helsinki-Pori kuljetuskäytävä. Sijainti, erilliset seutukunnat sekä kasvu- ja kuljetuskäytävät muodostavat Kanta-Hämeen maakunnan omintakeisen aluerakenteen, jossa strategiset painopisteet ovat nämä käytävät, saavutettavuus, monipuolinen asuminen ja hyvinvointi, biotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö, valmistavan teollisuuden mahdollisuudet sekä kansainvälistyminen ja vetovoima.

Maakuntakaavan väestösuunnite on jaettu kuntien suurimpiin keskuksiin ja taajamiin sekä arvioitu taajamien ulkopuolisen alueen väestökehitystä. Maakuntakaavan rakennetarkastelussa kaavan alue on jaettu vaikutusalueeltaan ja palvelutasoltaan kolmeen eri taajamatyyppiin: kaupunkikeskuksiin (Hämeenlinna, Riihimäki, Forssa), alueellisiin palvelukeskuksiin sekä paikallisiin palvelukeskuksiin. Hämeenlinnan ja Riihimäen seutukunnat/kaupunkikeskukset ovat osa Suomen kasvukäytävää, joista Hämeenlinna on maakuntakeskus. Alueen pääliikenneväylien toimivuus ja sujuvuus on huomioitu tärkeänä maakuntakaavassa. Forssan seutukunta/kaupunkikeskus taas sijoittuu tärkeän kuljetuskäytävän varrelle, jossa tärkeänä nähdään niin ikään väylän kehittäminen, välityskyvyn parantaminen sekä varautuminen raideyhteyteen.

Kanta-Hämeen sijainnilla merkittävien kasvu- ja kuljetuskäytävien varrella sekä Hämeenlinnan roolilla maakuntakeskuksena on keskeinen merkitys osana valtakunnallista aluerakennetta ja kaupunkiverkostoa, jonka kehittämisedellytyksillä on valtakunnallista merkitystä. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 suunnitteluvaiheen materiaali on laadittu Valtioneuvoston vuonna 2009 hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ollessa vielä voimassa. Kaavaehdotuksen laadinnan yhteydessä on seurattu ja huomioitu ympäristöministeriön valmistelu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamiseksi ja Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n ehdotus perustuu uusittuihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, jotka ovat voimassa (Valtioneuvoston hyväksymispäätöksen 14.12.2017 mukaisesti) 1.4.2018 lähtien.

Uudistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti Kanta-Hämeen maakuntakaavan alueella edistetään hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta aluetta halkovien liikenne- ja junayhteyksien kehittämisenä sekä tuetaan maakunnan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksia huomioimalla maakunnan kolme seutukuntaa ja näiden ominaispiirteet. Maakuntakaavassa on huomioitu vähähiilinen ja resurssitehokas yhdyskuntakehitys, jossa uudet toiminnot ja rakentaminen on pääosin sijoitettu olemassa olevaan rakenteeseen ja alueen suurempiin kaupunkikeskuksiin. Alueen saavutettavuutta lisätään mm. raideyhteyksien parantamisella sekä varautumalla uuteen Forssa-Pori raideyhteyteen.

Palveluverkko:

Kaupallisten palvelujen ratkaisu perustuu kaavaselostuksen mukaan Kanta-Hämeen kaupan palveluverkkoselvitykseen (2016) ja sen päivitykseen (2016), joissa on huomioitu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) vuonna 2016 valmistetuilla ollut muutos kaupan ohjauksen uudistamiseksi. Kyseinen maankäyttö- ja rakennuslain muutos tuli voimaan 1.5.2017. Maakuntakaavan ehdotuksen tavoitteena on ollut kaupallisten palvelujen ratkaisun

laatiminen vuonna 2017 voimaan tulleiden MRL:n muutosten mukaisesti. Palveluverkkoselvitys ja sen päivitys huomioivat kaupan nykyisen palveluverkon ja sen kehitysnäkymät sekä kuntien ja kaupan sidosryhmien tavoitteet palveluverkon kehittämistä. Ympäristöministeriö katsoo, että Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 ehdotus huomioi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kaupan osalta. Ympäristöministeriö pitää kuitenkin tarpeellisen selvitysten täydentämistä siten, että maakuntakaavan palveluverkkoratkaisun vähittäiskaupan suuryksiköille asetettuja erityisten sisältövaatimusten täyttymistä voidaan riittävällä tavalla arvioida. Erityistä huomiota on selvitysten täydentämisessä syytä kiinnittää siihen, ettei suunnitellulla maankäytöllä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen.

Maakuntakaavan ehdotuksessa Hämeenlinnan Tiiriöön on osoitettu merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö (KM1 185), joka mahdollistaa 15000 k-m2 päivittäistavarakauppaa ja 45000 k-m2 erikoistavarakauppaa ja laajan tavaravalikoiman kauppaa. Selostuksen mukaan varaus mahdollistaisi lisää uutta erikoistavarakauppaa ja laajan valikoiman kauppaa 10000 k-m2 ja päivittäistavarakauppaa 3000 k-m2. Tiiriön alueen kokoonsa nähden suunnitellulla mitoituksella ei ole laaditun kaupan palveluverkkoselvityksen mukaan merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden palveluihin ja niiden kehittämiseen.

Riihimäen Merkkosen osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön (KM1 186) enimmäismitoitus on 140000 k-m2, josta päivittäistavarakaupan osuus on 15000 k-m2 ja erikoiskaupan ja laajan tavaravalikoiman osuus on 45000 k-m2. Varauksen arvioidaan mahdollistavan uutta päivittäistavarakauppaa 3000 k-m2 sekä erikoiskaupan ja laajan tavaravalikoiman kauppaa 8000 k-m2. Kaupan palveluverkkoselvityksen mukaan Riihimäen seudulla keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella laskennallinen liiketilan lisätarve on 60400 k-m2. Näin ollen alueelle suunniteltu kaupan mitoituksen lisäys on kohtuullinen. Ratkaisu perustuu riittäviin kaupan palveluverkkoselvityksiin ja alueella on edellytykset paljon maapinta-alaa vaativalle vähittäiskaupalle. Riihimäen Merkkosen kaupan edellytyksiä sijaintiinsa nähden tulee tarkastella ja perustella tarkemmin kaavaselostuksessa. Maakuntakaavaratkaisujen tulee edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Humppilan lasitehtaan alue (KM3) on tarkoitettu matkailua palveleville vähittäiskaupan suuryksiköille. Kaavaselostuksen mukaan sen asiakasvirrat tulevat maakuntaa halkovilta valtateiltä 2 ja 9. Humppilan lasitehtaan alueen enimmäismitoitus on 30000 k-m2 ja alueella on selvitysten mukaan jo toteutunut erikoiskauppaa yhteensä noin 12000 k-m2. Humppilan kunnassa ei ole muuta erikoiskauppaa. Hämeen liitto on joulukuussa 2017 laatinut Kanta-Hämeen kaupan palveluverkkoselvitystä täydentävän Humppilan matkailukeskuksen mitoitus- nimisen täydennysosan. Ympäristöministeriö katsoo, että palvelujen ja työpaikkojen saavutettavuusedellytykset tulee uudelleen tarkastella Humppilan Lasin alueen osalta. Kaavaratkaisua on syytä perustella tarkemmin selostuksessa.

Liikenne:

Kuten edellä on mainittu, Kanta-Häme sijoittuu Helsingin, Turun, Tampereen ja Lahden väliin ja muodostuu kolmesta seutukunnasta. Maakunnan halki kulkevat merkittävät kasvu- ja kuljetuskäytävät. Sijainti, erilliset seutukunnat sekä kasvu- ja kuljetuskäytävät muodostavat maakunnan muista maakunnista poikkeavan aluerakenteen, jossa strategiset painopisteet ovat mm nämä käytävät ja saavutettavuus. Toiminnallisesti ja rakenteellisesti Häme on osa Helsingin laajaa metropolialuetta. Ympäristöministeriö katsoo, että nyt lausunnolla olevan Kanta-Hämeen maakuntakaavan liikennejärjestelmät ovat kunnianhimoisemmat kuin muiden viranomaisten suunnitelmat alueelle. Toisaalta maakuntakaava nimensä mukaisesti katsoo pitkälle tulevaisuuteen ja luo edellytyksiä muuttuviinkin tilanteisiin ja maakuntakaava ei ole suoraan toteutussuunnitelma. Esimerkiksi Forssa-Pori -ratayhteystarve on hyvin pitkän aikavälin suunnitelma, johon maakuntakaavassa on katsottu olevan syytä varautua, mutta sitä ei ole muiden liikenneviranomaisten suunnitelmissa. Lisäksi kaavassa on esitetty mm Riihimäen kehätie, joka toteutuessaan olisi todennäköisesti katuyhteys, jolloin sen esittämistä maakuntakaavatasolla voi olla syytä miettiä. Joitain maantien osuuksia on esitetty kaavassa kaupunkimaisina väylinä, esim. vt 10 Hämeenlinnan kohdalla. Kyseessä on kuitenkin keskeiseen liikenneverkkoon kuuluva maantien osuus, jolla on valtakunnallista merkitystä. Ympäristöministeriö muistuttaa, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteet vaativat

valtakunnallisesti merkittävien liikenneväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet.

Edellisten lisäksi ympäristöministeriö nostaa esille maakuntakaavaan merkityt Harvialan ja Monnin uudet juna-asetat. Ne ovat uusien ratayhteystarpeiden kanssa pitkän aikavälin suunnitelmia, joiden mahdollistamiseksi tiivis yhdyskuntarakenne on hyvä tavoite. Kyseiset merkinnät tulee silti koskea taajamatoimintojen aluetta, ei aseman merkintää, koska tällöin ratayhteyden toteutuminen ja suunnitelmat asemien kehittämisestä eivät etene samassa aikataulussa ja ratayhteyden toteuttaminen ylipäättään riippuu myös muista viranomaisista. Ympäristöministeriö katsoo, että maankäytön ja joukkoliikenteen keskinäisen ajoituksen yhteensovittaminen tulee esittää riittävän selkein suunnittelumääräyksiin.

Luonto ja kulttuuriympäristö:

Ympäristöministeriö on lähettänyt maakuntien liitoille ohjeen soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvien suoalueiden huomioimisesta maakuntakaavoissa (12.2.2016). Ohjeen mukaan alueiden huomioon ottaminen maakuntakaavoissa perustuu MRL 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimukseen, jonka mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen vaalimiseen. Maakuntakaavoituksessa soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistosta tunnistamat valtakunnallisesti arvokkaat suot tulee ottaa huomioon siten, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. Soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen sisältyvistä valtakunnallisesti arvokkaista alueista valtionmaille sijoittuvat luonnonsuojelulain nojalla toteutettavat alueet ja yksityiset luonnonsuojelualueet osoitetaan maakuntakaavassa merkinnällä SL.

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:ssä on esitetty SL/MY-merkinnällä kaikki ne soidensuojelun täydennysohjelmatyön yhteydessä inventoidut alueet, jotka olisi valittu ohjelmaan sen toteutuessa. Alueilla on merkittävää valtakunnallista merkitystä suoluonnon kannalta. SL/MY-merkinnällä on osoitettu myös muutamia vanhassa kokonaiskaavassa ollutta SL-merkinnällä varustettuja, toteutumattomia, merkittäviä luonnonarvoja omaavia kohteita. SL/MY-merkintä on neljä vuotta määräaikainen. Kun neljä vuotta on kulunut maakuntakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä ja päätös on saanut lainvoiman, alueen omistajalla on määräyksen mukaan oikeus, jollei aluetta ole hänen alueensa osalta toteutettu tai asiasta sovittu, vaatia alueen lunastamista. Ellei aluetta lunasteta tai asiasta sovita edellä mainitussa menettelyssä, kaavamääräysten mukaan SL-varaus kumoutuu edellä mainitun ajankohdan umpeuduttua ja MY-merkintä jää voimaan. Ympäristöministeriö katsoo, että merkintään SL/MY liittyvä suojelumääräys on sinänsä täsmällinen ja informatiivinen. Suojelumääräyksellä ei kuitenkaan voi laajentaa MRL:n mukaista maanomistajan oikeutta vaatia lunastusta esitetyllä tavalla. Suojelumääräys tulisi muuttaa esimerkiksi seuraavaan muotoon: 'SL/MY-merkintä on määräaikainen: SL-varaus muuttuu MY-varaukseksi neljän vuoden kuluttua maakuntakaavan hyväksymispäätöksen lainvoiman saamisesta, ellei aluetta ole toteutettu tai asiasta muutoin sovittu siihen mennessä.'

Turpeenottoalueen EOt-merkinnän turvetuotannon suunnittelumääräyksessä on syytä viitata vesien- ja merenhoidon suunnitelmien ja toteuttamissuunnitelmien mukaisesti tavoitetilaksi pinta- ja pohjavesien vähintään hyvä tila. Turpeenoton vaikutuksia tulee arvioida vesistöalueittain vakiintuneen käytännön mukaisesti. Maakuntakaavassa on osin tarkastettavaa Natura-arvioinneissa. Esim EOt 583:n kohdalla Natura-arviointia ei tule jättää suunnittelumääräyksessä myöhempään kaavoitusvaiheeseen, vaan arviointi tulee tehdä maakuntakaavan yhteydessä, jos epäilystä merkittävien haitallisten vaikutusten aiheutumisesta on.

Ympäristöministeriö katsoo, että kaikki valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) on asianmukaisesti merkitty kaavakartalle sekä selostuksen 'Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö' -liitekarttaan. Myös alueita koskevat määräykset ovat asianmukaiset. Ympäristöministeriö näkee hyvänä sen, että valtakunnalliset ja maakunnallisesti merkittävät kohteet on merkitty selkeästi ja helposti luettavasti eri merkinnällä. Annetun aineistolinkin perusteella lausunnonantaja ei löytänyt Kanta-Hämeen maakuntaliiton kaava-aineistosta yksityiskohtaisia vaikutusten arvioinnin dokumentteja. Aineisto on tältä osin puutteellinen ja puuttuvat asiakirjat tulee lisätä kaava-aineistoon. Ympäristöministeriö myös toivoo erityistä huomioita Hämeenlinnan keskustan ja sen tuntuman RKY-kohteiden tarkasteluun ja niiden arvoista huolehtimiseen suhteessa muihin

kaavaratkaisuihin. Myös Lopen vanha kirkonmäki RKY-alueen halki kulkevan korkeapaineisen kaasulinjan (K) rakentaminen on suoritettava siten, että alueen RKY-arvot eivät vaarannu.

Lopuksi

Ympäristöministeriö katsoo, että edellä esitetyt näkökohdat tulee ottaa huomioon Kanta-Hämeen maakuntakaavaa koskevan ehdotuksen viimeistelyssä siten, että kaavaratkaisu täyttää maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja muiden ympäristöministeriön toimialaan liittyvien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden näkökulmasta.

VASTINEEN SISÄLTÖ:

Hämeen liitto kiittää ympäristöministeriötä lausunnosta.

Palveluverkko:

Lausunnossa viitataan maakuntakaavan erityisiin sisältövaatimukseen kaupan ratkaisun osalta. Maakuntakaava 2040 kaupan ratkaisu perustuu ensisijaisesti kaupan kasvun suuntaamiseen keskustoihin. Keskustojen ulkopuolisille vähittäiskaupan suuryksikkökohteille sallitaan varsin kohtuullinen tai vähäinen kasvu ja niiden sijainnit ovat palveluverkon toiminnan, saavutettavuuden ja liikenneverkon kannalta optimaalisia. Runsainta kasvua ja myös joitakin vaihtoehtoisia sijoitusmahdollisuuksia kaavaehdotuksessa esitetään tilaa vaativalle kaupalle. Sen sijoittumisella ja mitoituksella ei ole vaikutuksia keskusta-alueille.

Maakuntakaava 2040 ehdotuksen selostuksessa kaupan ratkaisua on arvioitu laajasti kyseisten sisältövaatimusten osalta lausuntokierroksella olleen selostuksen (18.12.2017) sivuilla 60-66. Arviointi perustuu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 kaupan palveluverkkoselvityksen päivitykseen (WSP 4.11.2016, sivut 22-41) sekä Kanta-Hämeen kaupan palveluverkkoselvityksen täydennykseen Humppilan matkailukeskuksen mitoitus (WSP 2017). Hämeen liitto katsoo, että tältä osin maakuntakaavan kaupan ratkaisu on riittävästi perustelu ja kyseisten sisältövaatimusten täyttymistä voidaan riittävällä tavalla arvioida.

Riihimäen Merkoksen osalta kaupan edellytyksiä sijaintiinsa nähden on arvioitu kaavaehdotuksen selostuksen sivulla 63. Arviossa todetaan, että Riihimäen Merkoksen vähittäiskaupan suuryksikön KM1-alue sijaitsee saavutettavuuden kannalta hyvin Riihimäen eteläisen pääsisäänajoväylän ja moottoritien liittymän yhteydessä ja olemassa olevan kevyen liikenteen reitistön varrella. Arvio perustuu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 kaupan palveluverkkoselvityksen päivitykseen (WSP 4.11.2016).

Merkos on olemassa oleva seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikkö. Se sijaitsee merkittävien pääväylien ja toimivien julkisen ja kevyen liikenteen reittien varrella ja noin kilometrin etäisyydellä Riihimäen keskustan asuntoalueista. Kohteen saavutettavuus on siis hyvä. Merkoksen enimmäismitoitus on kaavaehdotuksessa 60000 k-m², josta päivittäistavarakauppaa saa olla korkeintaan 7000 k-m² ja erikoiskauppa 30000 k-m². Uutta liiketilaa kyseinen mitoitus sallii kohteeseen 29000 k-m², josta päivittäistavarakauppaa saa olla 3000 k-m² ja erikoiskauppaa 8000 k-m². Suurin kasvu Merkoksessa ohjataan siis tilaa vaativalle vähittäiskaupalle. Enimmäismitoitus mahdollistaa varsin maltillisen kasvun, kun liiketilan lisätarpeen vuoteen 2040 mennessä on arvioitu olevan Riihimäellä yhteensä 88800 k-m² ja Riihimäen seudulla 132100 k-m².

Riihimäelläkin maakuntakaava ohjaa kaupan sijoittumista ensisijaisesti keskustaan ja keskustan ulkopuoliset kaupan suuryksiköiden kohteet on mitoitettu maltillisesti ja niiden kasvu painottuu lähinnä tilaa vaativan kaupan käyttöön. Hämeen liitto katsoo, että Merkoksen KM1-aluetta koskeva maltillinen kaavaratkaisu edistää Riihimäen seudulla sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset. Kaavaselostukseen lisätään asian tarkastelua ja perustelua lausunnon mukaisesti.

Humppilan Lasin alueen kaupallinen tarjonta nojautuu ohikulkevaan liikenteeseen ja alue on sillä perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa tarkoitettu matkailua palveleville vähittäiskaupan suuryksiköille ja luokiteltu merkinnällä KM3. Tilaa vaativan kaupan ohella kohteeseen saadaan enimmäismitoituksen mukaan sijoittaa 30000 k-m² erikoiskauppaa. Enimmäismitoituksesta on jo toteutunut 12000 k-m². Erikoiskaupan kasvulla Humppilan lasin alueella ei ole haitallisia vaikutuksia Humppilan keskustan kauppaan, koska kunnan koosta johtuen keskustassa ei ole lainkaan erikoiskaupan palveluita. Kanta-Hämeen kaupan palveluverkkoselvityksen täydennysselvityksen 'Humppilan matkailukeskuksen mitoitus' (WSP 7.12.2017) mukaan kohteella ei sen enimmäismitoituksen puitteissa

ole haitallisia vaikutuksia myöskään Forssan kaupungin keskusta-alueen kauppaan eikä sen kehittämiseen. Kyseinen matkailua palveleva suuryksikkö ei enimmäismitoituksensa puitteissa aiheuta merkittävää liikennetarvetta tai liikenteen kasvua, koska kohde tukeutuu ohi virtaavaan liikenteeseen. Asiakkaiden kannalta saavutettavuus nojautuu erittäin houkuttelevaan sijaintiin vt2 varrella ja vt9 risteuksen läheisyydessä. Kohteen sijainti valtateiden risteyksessä on myös pitkämatkaisen joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta erinomainen ja kohde on suosittu taukopaikka.

Humppila kuuluu laajaan Forssan seudun yhteiseen työmarkkina- ja työssäkäyntialueeseen. Humppilan Lasin työpaikkojen kannalta saavutettavuus on hyvä valtateiden risteyksessä ja lähellä Humppilan keskustaajamaa, jonne Lasin alueelta on myös hyvät kevyen liikenteen yhteydet. Humppilan keskustan kautta kulkee myös Toijala-Turku henkilöliikenteen rautatieyhteys.

Kaavaselistukseen lisätään ratkaisua koskevaa perustelua.

Liikenne:

Ympäristöministeriö toteaa lausunnossaan mm., että "...maakuntakaavan liikennejärjestelmät ovat kunnianhimoisemmat kuin muiden viranomaisten suunnitelmat alueelle." Esimerkkinä todetaan Forssa-Pori ratayhteys, jota ei ole muiden liikenneviranomaisten suunnitelmissa. Maakuntakaavassa esitetään "...alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita" (MRL 25§). Hämeen liitto pitää tätä lähtökohtana. Kyseisellä ratayhteydellä on olennainen merkitys maakunnan kehittymiselle. Ratayhteys on selvitetty yhteystarvemerkin edellyttämällä tavalla. Lähtökohtana on saattaa myös Forssan seutu tulevaisuudessa kestävän liikennepalvelun eli raideliikenteen piiriin. Maakuntavaltuusto on ilmaissut tämän tahtotilan maakuntastrategiassa ja -ohjelmassa. Maakuntakaava toteuttaa osaltaan niitä. Kyseessä ei ole vain liikennehanke. Hankkeella on laaja aluetaloudellinen merkitys ja vaikuttavuus.

Uuden tielinjan yhteystarvemerkin kuvaukseen sisältyy maininta siitä, että yhteys voi toteutua myös katuna. Täsmennetään uuden tielinjan "ohjausvaikutus ja toteutus" kohtaan selostuksessa, että "Uusi tielinja tai katu, ohjeellinen sijainti" -merkinnällä osoitetut yhteydet voivat taajamarakenteeseen sijoituessaan toteutua myös katuna.

Valtatien 10 esittäminen maakuntakaavassa kaupunkimaisena väylänä perustuu Liikenneviraston, Uudenmaan ELY-keskuksen, Hämeenlinnan kaupungin ja Hämeen liiton yhteisesti vuonna 2017 valmistuneeseen selvitykseen. Liikennevirasto lausunnossaan puoltaa merkintää.

Harvialan ja Monnin taajamajuna-asemia koskien maakuntakaavan "ohjausvaikutus ja toteutus" -osassa todetaan mm: "Harvialan ja Monnin taajamajuna-asemien toteutuminen edellyttää riittävää asukas- ja/tai työpaikkapohjaa aseman ympäristössä tai lähivaikutus-alueella." Hämeen liiton näkemyksen mukaan tämä ilmaisee myös sitä, että riittävä väestöpohja tarvitaan jo ennen aseman toteuttamista.

Sekä Harvialan että Monnin uusien taajamajuna-asemien lähiympäristö on osoitettu taajamatoimintojen reservialueena Ar ja lisäksi "kaupunkikehittämisen kohdealueena." Täydennetään Harvialan ja Monnin kaupunkikehittämisen kohdealueiden suunnittelumääräystä seuraavasti: Kohdealueille sijoittuvien Harvialan ja Monnin uusien taajamajuna-asemien lähiympäristön maankäyttöä kehitetään siten, että luodaan väestölliset edellytykset taajamajuna-aseman toimivuudelle. Uuden aseman tarkemman suunnittelun tulee perustua liikenteellisiin ja maankäytöllisiin selvityksiin, joilla varmistetaan radalliset valmiudet uuden taajamajunaliikenteen aseman avaamiselle, rataverkon toimivuus ja kehittämismahdollisuudet sekä asemaa käyttävän riittävän asukas- ja työpaikkamäärän olemassaolo. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otetaan huomioon liikennepalvelujen kehittäminen, liityntäpysäköinnin tarpeet, saattoliikenteen ratkaisut sekä joukkoliikenteen vaihtomatkojen sujuvuus ja esteettömyys.

Luonto ja kulttuuriympäristö:

SL/MY-merkinnän määräystä muutetaan ympäristöministeriön ehdottamalla tavalla. Kaavan saatua lainvoiman kaavakarttaan, SL/MY-kaavamääräykseen ja kaavaselistukseen lisätään päivämäärä milloin määräyksen mukainen

neljä vuotta tulee täyteen ja SL-osa merkinnästä poistuu.

Uusien turpeenottoalueiden vesistövaikutukset on arvioitu vesistöalueittain lainvoimaisen 2. vaihemaakuntakaavan valmistelun yhteydessä. Myös Natura- ym. vaikutukset on arvioitu 2. vaihemaakuntakaavan valmistelun yhteydessä. Hämeen liitto katsoo, että kun nämä turvealueet siirtyvät sellaisinaan vahvistetusta maakuntakaavasta, eikä olosuhteissa ole tapahtunut olennaisia muutoksia - niiden selvitykset ja vaikutusten arvioinnit ovat riittäviä myös tätä kaavaa varten. Koko kaavaa koskevaa Natura-arvioititaulukkoa on muokattu yhdessä ELY-keskuksen kanssa.

Kaavaselostus on rakenteeltaan jäsennetty siten, että erilaisten aluevaraus- ja kohdemerkintöjen vaikutusten arviointi on tekstinä sijoitettu kyseisen merkintäselostuksen yhteyteen. Kaavaselostuksessa on sen lisäksi kaavaratkaisun yhteisvaikutuksista erityinen arviointi selostuksen loppuksi. Vaikutusten arviointia lisätään ja kehitetään ehdotuksen laadinnan yhteydessä.